

PRIJATELJ

PRILOŽENI STA MEHKO VEZANI KNJIGI: »LJUBEZENSKA
PESEM AZIJE« IN »IGRA ZA PROSTOST«, I. DEL.
V PLATNO VEZANI KNJIGI BOSTA
PRILOŽENI ŠESTI
ŠTEVILKI.

5

MAJ 1936
LETO X.

Veliki svetovni uspeh Planinka-čaja, ki ga uporablja na tisoče bolnikov tudi v inozemstvu, je zahvaliti njegovemu zdravilnemu svojstvu. — Zdravilna zelišča, iz katerih je Planinka-čaj sestavljen, se po večini nabirajo v jugoslovanskih planinah, in to v tistem času, ko se nahajajo učinkovite zdravilne sestavine v rastlinah v največji meri.

Pri katerih boleznih se je pokazal Planinka-čaj Mr. Bahovec zdravilnim?

Pri obolenju želodca, boleznih jeter in žolča, obolenju in lenivosti črevesja, hemeroidih (zlati žili), debelosti, ledvičnih boleznih, revmatizmu, gihtu in išiasu, pri glavobolu in migreni, pri ženskih boleznih in težavah za časa menstruacije, pri težavah v prehodnih letih, pri poapnenju žil (arteriosklerozi) in pri kožnih boleznih.

Da se doseže redno delovanje prebave, da se izločijo in odstranijo strupi iz telesa, se priporoča tudi zdravim osebam, da se na spomlad podvržejo 6—12 tedenskemu zdravljenju s Planinka-čajem. Boljše in odpornejše zdravje, sveži izgled, moč in volja za življenje se dosežejo s pomočjo Planinka-kure.

Zahtevajte v apotekah izrecno Planinka-čaj Bahovec za Din 20.—.

Reg. S. 529/36

TIVAR OBLEKE

KLIŠETE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše
KLIŠARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

Revmatizem

bolečine v kosteh, išias, zbadanje, nabrekle žile, revmatični glavobol, zobobol itd. zdravi uspešno samo:

»ANTIRHEUMIN«

Je to dobro domače zdravilo, preizkušeno od najrazličnejših ljudi doma in v tujini. 1 steklenica po 75 gr stane Din 35.—, s poštino Din 40.—, steklenica po 40 gr Din 18.—, s poštino Din 23.—, tri originalne steklenice skupaj Din 100.— franko. Po povzetju pošilja s točnim navodilom vred

Mr. Ante Mrkušić,
lekarnar, Mostar,
Primorska banovina.

O. las. reg. S. Br. 14245 od
11. 8. 1933 g.

Razlika.

V šoli.

Učitelj vpraša Miha:

»Mihec, kako imenujemo človeka, ki govori neresnico«

»Lažnivca.«

»In tistega, ki pove resnico?»

»Osla.«

Nesreča.

»Te nesreče pa res ne bi bilo treba!«

»Kaj se ti je pa primerilo?»

»Pomisli! Grem po cesti in najdem tisočak...«

»Pa praviš, da je to nesreča?»

»Seveda, ko je šel z menoj prijatelj, ki sem mu dolžan dva.«

Izkušnja.

Duhovnik v jetnišnici: »Kako ste le mogli podleči izkušnji! Če bi se bili malo bolje branili, ne bi zdaj sedeli tu.«

Kazničenec: »O, saj sem storil vse, kar je bilo v mojih močeh. Dva stražnika sta obležala na tleh, štirje drugi so me pa komaj privlekli do stražnice.«

Poslednja rešitev.

Stric Lipe je prišel na obisk.

Govori, izprašuje, pripoveduje.

Dve uri. Tri ure. Štiri ure.

Potem priteče mama vsa obupana k Pepčku.

»Pepček, hitro pridi v sobo, da boš stricu deklamiral Krst pri Savici! Potem bo mogoče le šel.«

Vrednost.

Smola je rešil sina bančnika Drete, ko se je potapljaj. V zadnjem trenutku. Vsa srečna mamica mu je dala zato stotak. Smola pogleda stotak, potem pa otroka, ki se je že zbudil iz nezvesti.

In reče:

»No, poba, veliko pa res nisi vreden!«

Več piva.

Koren stoji v pivnici in pije pivo. Pa gleda, kako naliva krčmar kozarec za kozarcem. Ko dobe vsi gostje svojo pijačo, se spusti s krčmarjem v pogovor.

»Hm, ali iztočite dosti na dan?»

»O, gre,« reče krčmar. »Tri, štiri sodčke.«

»To je pa precej. Jaz bi vam lahko pomagal, da bi jih pet ali sedem.«

»Kako pa?» je hitro vprašal krčmar, željan zaslužka.

»O, prav lahko. Samo do vrha bi morali napolniti vsak kozarec.«

Čuden lepak.

V nekem češkem gledališču na deželi so napovedali Langerjevo komedijo »Kamela skozi šivankino uho«. Na lepaku je bilo napisano, da jo bodo igrali »z gospodom ravnateljem v glavni vlogi«.

Ciganova sedma zapoved.

Cigan je kradel zelje na polju. Vest ga je pri tem nekoliko pekla, zakaj zavedal se je, da se krasti ne sme, da je to zoper sedmo zapoved. Spomnil se je, da je gospod župnik rekel: »Sedmič — ne kradi!«

Cigan si je to razlagal po svoje in je vselej pobasal šest glav v vrečo, sedmo pa je pustil. Nekdo je cigana opazoval in se je zelo čudil njegovemu početju. »Prva glava — hajd v vrečo, — druga... tretja... četrta... sedmič ne kradi,« je mrmral cigan, odrezal šest glav, sedmo pa pustil.

Ko pa so privedli cigana pred sodišče v Berehovo, se je zagovarjal: »Nič hudega nisem storil. Božje zapovedi pravijo: »Sedmič: ne kradi!« in jaz sem tako delal. Šest sem jih vzel, sedmo pa pustil.«

Kakor ti meni, tako jaz tebi.

V užhorodsko lekarno je prišel kmet. Bil je strašno nahoden in je prosil, naj mu dajo kako zdravilo. Gospod magister mu je dal nekolikokrat poduhati steklenico umazane vode. Kmet se je naduhal salmiaka ali česa že in jo je ubral k vratom.

»Plačajte dinar, očka,« je klical za njim lekarnar.

Nežno perilo pazljivo prati

Posneto po stari sliki

Kako previdno, kako oprezno pere mlada perica, katero kaže ta slika. Gotovo ni hotela svojega finega perila izpostaviti robatemu postopku pri pranju navadnega perila, ki je bil takrat splošno v navadi. Vendar kaj koristi tudi ta opreznost, ako sredstvo za pranje ni bilo primerno tkanini. Namesto da bi bilo blago in prizanesljivo, je bilo ostro in je razjedalo tkanino. V tem oziru imamo danes veliko boljše. Nežno perilo lahko res prizanesljivo peremo z milnimi luskami Lux, ki se že v mrzli vodi tako obilno penijo. Lux odpravi vso nesnago, ne da bi pri tem niti najmanj poškodoval vlakna ali barvo tkanine.

LUX

Kmet se je vrnil, vzel dinar in ga pomolil lekarnarju pod nos.

»Poduhajte!« je rekel.

Preden se je lekarnar zavedel iz presenečenja, je kmet že spravil dinar v žep in odhajal.

»Dajte dinar!« je dejal lekarnar.

»Kaj,« je odgovoril kmet, »vi mi tudi niste dali medicine. Vi ste mi dali poduhati, jaz pa vam tudi, kaj bi še?»

In s tem je mislil kmet, da je opravil, in je šel.

Po indijskih, kitajskih in afriških mestih krošnjarijo prdaljci, ki nosijo na glavi polne košare velikih in majhnih lutk. Lutke so iz celuluida, porcelana ali pa iz sukna in so oblečene v noše iz raznih evropskih krajev, vse so pa bele in imajo plave lase. Ali one niso takšne zato, ker bi evropske tvornice morda ne marale izdelovati posebnih tipov za Vzhod in za Afriko. Nasprotno. Neka tvornica, ki je poskusila izdelovati črne lutke, je napravila velikansko izgubo, ker jih nihče ni hotel kupiti. Zamorski in malajski otroci se hočejo namreč igrati samo z belimi lutkami, in čim bolj bele so te lutke in čim svetlejšje lase imajo, tolikanj večje veselje imajo ti otroci z njimi.

Za človeško rast so jed, pijača, gibanje in boleznj samo podrejenega pomena, ampak glavni pomen ima neki notranji nagon. V človeški lobanji je namreč pod možgani žleza, ki se ji pravi hipofiza. V njej se med drugim ustvarja tudi neki hormon (materija za draženje), ki se izloča naravnost v kri in od katerega je odvisna rast človeškega telesa. Če tega hormona ni ali pa če se prepočasno izločuje, ostane človek kepec, ki včasih ni višji od 70 do 80 cm. Če je pa tega sredstva za draženje v izobilju, se človek lahko razvije v pravega velikana, visokega včasih tudi do 2 metra.

Japonski sladokusci imajo žabe za posebno poslastico. Zato žabe v ondotnih krajih na veliko pokončavajo in jih je le težko dobiti. Potemtakem ni nič čudnega, če je plačal neki japonski bogatalec za dve veliki žabi najboljše vrste okoli tri tisoč dinarjev v našem denarju.

Živali se ne razlikujejo samo po svojem videzu, tudi njih moč je zelo različna. Za medveda vemo, da s šapo lahko tako udari človeka, da ga ubije. Koni lahko preteče velikanske daljave, ker ima silno moč v svojih nogah. Tudi nekatere manjše živali imajo nêpriherno večjo moč, kakor bi človek sodil po njih velikosti. Bolha je ena najmočnejših živali. Ako bi bil človek razmeroma tako močan, kakor je ona, bi lahko skočil 20.000 kilometrov daleč, z nekaj skoki pa bi preletel ves ekvator. Pa čirček in murin! Ko bi imel človek tako močan glas, bi ga lahko slišali 1500 km daleč. Polž slinar lahko vzdigne breme, težko 1 kg. Človek bi potemtakem moral vzdigniti 50.000 kg.

Ko so Turki oblegali Dunaj, je ostala Dunajčanom kot vojni plen tudi velika količina kave. Dunajčanje so poizkušali prodati to kavo, ker je pa ni hotel nihče kupiti, je vojni svet podaril to kavo nekemu Poljaku, ki je takoj nato odprl kavarno, prvo v Evropi. Prva kavarna je bila potemtakem ustanovljena leta 1683. na Dunaju.

V Londonu imajo 3000 salonov za lepoticenje.

Doslej so mislili, da morejo ribe živeti samo do višine 1500 metrov nad morsk gladino. Zdaj pa so do-

bili ribe v nekem pamirskem jezeru, ki je 3000 metrov nad morjem. Bile so neke vrste postvri.

Po vsem svetu je štirideset poslopij, ki so višja kakor 100 metrov. Najvišja med njimi so: Empire State Building v New Yorku, ki je visok 415 metrov, Chryslerjev nebotačnik (310 metrov), Eifflov stolp v Parizu (300 metrov), radijski steber v Königswusterhausnu (283 metrov), radijski steber pri Hannoveru (250 metrov), Woolworthovo poslopje v New Yorku (230 metrov), poslopje neke newyorške življenjske zavarovalnice (208 metrov), Singerjev nebotačnik v New Yorku (186 metrov), Washingtonov steber v Washingtonu (170 metrov) in magistrat v Filadelfiji (162 metrov).

Nedavno je izdal znani ameriški profesor narodnega gospodarstva Walter F. Willcox zanimivo statistiko o prebivalstvu zemlje. Ugotovil je, da živi vsega okoli 1820 milijonov ljudi. Podatke za statistiko so mu dale vse kulturne države. Drugje je šlo to težje. Tako je na primer le s težavo ugotovil število prebivalcev Kitajske. Po nekem poročilu Društva narodov je živelo leta 1929. na Kitajskem 458 milijonov ljudi. Profesor Willcox pa je ugotovil, da ima Kitajska samo 342 milijonov prebivalcev.

Zanimivo je, da se je prebivalstvo zemlje v treh stoletjih potrojilo. Willcox je mogel seči samo tri sto let nazaj, ker prej ni bilo nobenega vsaj približno zanesljivega podatka za večja ozemlja. Verjetno je sicer, da so take statistike bile, pa so se izgubile. Leta 1650. je bilo na svetu okoli 465 milijonov ljudi. Okoli leta 1750. je znašalo že 660 milijonov, petdeset let pozneje 1098 milijonov, v začetku sedanjega stoletja pa dobro poldrugo milijardo.

Najbolj je obljudena Azija, ki ima 945 milijonov prebivalcev. Najmanj jih ima Avstralija, ki šteje z vsem svojim tihomorskim otočjem komaj devet milijonov ljudi. Najgostejše so ljudje naseljeni v Evropi, kjer jih je 478 milijonov. Severna Amerika ima 162 milijonov, Južna Amerika 77 milijonov, Afrika pa 140 milijonov prebivalcev.

Komarju ne uide nič, ker nas opazuje s 4000 očmi. Toliko ploskev ima namreč komarjevo oko. Oko metulja smrtočlavca jih ima celo 12.000. Čmrlj vidi zelo slabo, zato pa ima drug rekord: v sekundi zamahne 240-krat s perutnicami.

V tridesetih letih preteklega stoletja so pravila lepega vedenja prepovedovala damam, da bi v gledališču ploskale. Svojo zadovoljnost so smele izraziti samo z nasmeškom.

Starinoslovci, ki po raznih krajih sveta preiskujejo preteklost in nezapisano zgodovino človeštva, se ukvarjajo v največjem času tudi s problemom, kako se je pračlovek hranil. Na osnovi najdenih ostankov hrane in okamenelih potrebščin, posode itd. se ni dalo težko ugotoviti, kaj so uživali naši predniki pred deset tisoč leti.

V zmernem pasu Evrope je bilo pred deset tisoč leti nenavadno dosti divjadi in je zato čisto naravno, da so jedli

tedanji ljudje skoraj samo meso divjačine. Ker je bil lov splošen, se niso ukvarjali ljudje z drugim ko z lovom.

Kokoš je bila znana že v prastarih časih, ker so jo prinesli v Evropo konec kamene dobe, ko so začeli prvi azijski narodi prodirati v Evropo. V Indiji živi kokoš še dandanes divja.

Gos in raca sta bili znani že v najstarejših časih. Starinoslovci so dognali, da so se naši predniki pred deset tisoč leti močno naslajali z gosjim mesom.

Posebno dobro so se ohranili ostanki potrebščin evropskega praprebivalstva v Švici. V ondotnih pečinah so našli dobro ohranjene okostnjake goske in race.

Nedaleč od švicarsko-italijanske meje so odkrili v pečini ob nekem jezeru celo naselje Evropecev, ki so ondi živeli pred deset tisoč leti.

Učenjaki še vedno niso razčistili vprašanja, kako je v sredini naše zemlje. Dandanašnja najverjetnejša domneva je, da je pod 100 km debelo zemeljsko skorjo raztopljena gmota, ki je debela 1100 kilometrov, sredina pa da je trda. Iz tega bi se dalo sklepati, da se je otrjevanje iz tekočega stanja pričelo najprej iz zemeljske sredine in da se je potem ta proces ustavil, ko se je začela obrazovati zemeljska skorja.

Neki angleški prirodoslovec je leta in leta spremljal usodo nekaterih velikih kolonij rdečih gozdnih mravelj, ki so bivale v gozdu čisto blizu druga poleg druge. Ugotovil je, da ima vsaka kolonija svoj okoliš za lov, ki se ga prebivalci drugih kolonij strogo ogibajo. Po teh lovskih okoliših drže od mravljišč dolga pota, ki se večkrat križajo. Dostikrat se zgodi, da gredo pota dveh kolonij čisto blizu drug ob drugem. Prostor med temi poti velja za nekakšno nevtravno cono, ki je nobena mravljia ne prekoraci. Takšne nevtralne cone so tudi med dvema sosednjima mravljiščema, in samo kadar je prav velika stiska za hrano, se zgodi, da greše prebivalci teh dveh mravljišč zoper te »nepisane zone«, nakar se oba sosedja spoprimeata.

REŠITEV UGANK IZ ČETRTE ŠTEVILKE.

Križanka: Vodoravno: Anatomija, Peloponez, Eva, el, do, neborec, Iravadi, Nome, old, Ivan, vir, dacar, rž, Fatima, amonijak, mati, ata, perica, staja, oko. — Navpično: Apennini, PS, Neverov, žamet, Alabama, Mara, to, oven, Fotij, opera, Danica, molelovati, in, Cilicija, jed, dramatik, Azori, Raka (15).

Premikalnica: Zelenica, Anatolec, Aconcagua (6).

Posetnica: Prometni stražnik (8).

Rebus: Po delu mir, po miru spet na delo (5).

Magičen lik: polip, opeka, le, os, ikona, pasar (4).

Kraljev pohod: Če v aprilu je dosti dežja, zima bo kratka in malo snega (8).

Vraza: fant — Azija = fantazija (8).

Dopolnilnica: Vstaviti je treba črke besed: »začetek slovenske pesmi« (6).

Nadaljevanje na str. 164.

Prepričajte se v ogledalu!

Poglejte prav natančno zlasti notranjo stran spodnjih zob!

To je bolj preprosto kot se vidi. Varujte se pravočasno, tudi če ste bili dozdaj obvarovani od zobnega kamna — te grde rjavkasto črne plasti na zobeh, ki tiči navadno na notranji strani spodnjih zob in opravlja svoje uničevalno delo.

Čistite svoje zobe redno s Sargovim Kalodontom. Kajti Sargov Kalodont je edina zobna krema v naši državi, katera vsebuje sulforicinoleat, že neštetokrat preizkušeno sredstvo proti zobnemu kamnu. Z rednim čiščenjem zob s Sargovim Kalodontom se odpravi zobni kamen in se prepreči njegova ponovna tvoritev.

★ **Pozor! Poskusite enkrat novo ustno vodo Kalodont. Koncentrirana sestavina, zelo varčna v uporabi, razkužuje in ugodno osvežuje.**

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

D O M A Č I I Z D E L E K

. . . pa jo je slabo hranila!

OVOMALTINE

je znanstvena kombinacija najzlahtnejših redilnih sestavin, ki se nahajajo v mleku, svežih jajcih in sladu z dodatkom kakaa zaradi boljše arome. Zato bi morala biti Ovomaltine na mizi za zajtrk in kosilo v vsaki rodbini, kjer so otroci. Ovomaltine ima prijeten okus in se lahko prebavlja.

Zavoček: mali Din 12.—, srednji Din 27.—, veliki Din 48.—.

Uganke štev. 5

Zlogovnica.
(8 točk.)

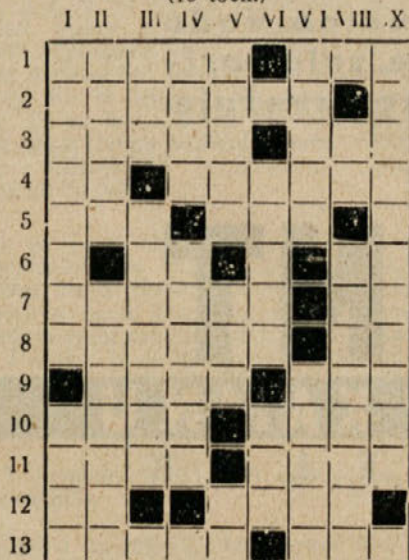
Iz zlogov:

ca, ci, du, e, e, er, ga, gvaj, i, ja, ja, ja, jec, jet, ka, ku, la, lek, li, lit, lo, ma, na, nav, ni, ni, niš, nje, nje, o, pa, pa, pe, pi, ra, ra, re, sa, slav, še, ta, ta, te, tri, u, vec, vo, vre, za.

sestavi besede naslednjega pomena:
1. šolarjeva skrb; 2. slov. pisatelj; 3. prepričanje o poštenosti; 4. francoska kolonija in ime velike ladje; 5. evropska država; 6. spremljevalec zvezde; 7. pripadnik filozofske šole; 8. moško ime; 9. zanos; 10. zdravnikovo delo; 11. kaznilnica; 12. pogonska sila; 13. južnoameriška država.

Vse prve in tretje črke od zgoraj navzdol dajo znani rek.

KRIŽANKA.
(15 točk.)

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. skrbi za želodec; evropska prestolnica; 2. gora blizu Triglava; 3. turški voditelj; del celote; 4. predlog; naša pokrajina; 5. predlog; vladar; 6. ploskovna mera; vzklík; 7. morski veter; pomožni glagol; 8. dragocena prvina; španski spolnik; 9. obseg kroga; celotno število; 10. sveženj žita; reformator; 11. denarna enota; Zolajev roman; 12. vzklík; domače moško ime; 13. ujeđa; srbsko ime.

Navpično: I. češko gorovje; plevel; II. ptica roparica; zasmeh; III. Noetov sin; slovensko mesto; IV. pripadnik starega naroda; balkansko gorovje; V. del živalske glave; Chaplinov film; primorski medmet; VI. škaf; žensko ime; VII. borilski meč; del hiše; VIII. vzklík; Afričan; IX. otožnost.

Posetnica
(6 točk.)

Dr. Viko Šavnik
zaj.

Gospod ima uniformo.

Vremenska uganka za maj.
(Simetričen kraljev pohod.)
(8 točk.)

Ž E G R I J P A R E
E P D E R E D D D V
Č R E G O M O E Z J
E O P L A B E E J A
J L E O T O Č V T C
T E S V S O O R E V

Skrivalnica.
(8 točk.)

zabava, vsebina, trak, zima, pogreb, smola, mnenje, Peter, ličar, Pariz, valeti, kosce.

Vzemi iz vsake besede dve črki in sestavi iz njih pregovor.

Veriga.
(4 točke.)

Iz zlogov:
bor, de, li, mi, na, ne, ni, ni, nja, o, pa, ra, ri, ro, sa, ti, va, ve, vi, sestavi devet trozložnih zemljepisnih imen, in sicer: 1. italijansko otočje; 2. italijansko mesto; 3. staro azijsko mesto; 4. italijansko mesto; 5. španska pokrajina; 6. češko mesto; 7. malajski otok; 8. rusko mesto; 9. slovenska reka.

Besede so urejene tako, da je zadnji zlog ene besede hkratu tudi prvi zlog naslednje (skupni zlogi so označeni samo enkrat!).

Bolezni.
(7 točk.)

	1934	1935
Prisad	4	0
Škrlatinka	2	3
Trebušni legar	4	8
Zapeka	1	2
Basedovljeva bolezen	3	5
Rak	1	0
Davica	2	3
Jetika	1	2

Kaj nam pove ta statistika?

Magičen lik.
(4 točke.)

A A E E E
E I I J K
K K K L L
L L M N N
N O O O O

Besede pomenijo: 1. vrsta znamk; 2. orodje za pometanje; 3. ruski politik; 4. prerok; 5. dvor.

Rešitve sprejemamo do 20. maja.

V mestu gorijo luči

Prijatelj
1936. Leto X.

Štev. 5 - Maj

1.

Kristini je bilo šele sedem let, ko se ji je bila zgodila nesreča. Sedela je na ognjišču in je z vejo, s katero je dregala v ogenj, prevrnila lonec kropa in se opekla. Ko se je z očedom vozila v mesto, je medlela od bolečin.

Ostala je v bolnišnici. V vročici, ki jo je zalivala kakor plamenče morje, preplašena pred tujimi obrazi, se je komaj zavedala, kaj se z njo godi. Beli obrazi, bele rjuhe, bele stene, a za edinim oknom zeleno drevo. Bela samota. Ko je slednjič prišel oče ponjo, se ga je oklenila z obema rokama. Vso obvezano jo je posadil na voz in jo zagrnil s plahto. Ulice, hiše, vrtovi, ljudje, ljudje — Kristini je šumelo v glavi. Nekaj — sama ni vedela kaj — se je rahlo prebujalo v njeni notranjosti. Omamljena od poletne vročine, izmučena od domotožja je kmalu zaspala. Med spanjem se je zibala na vozu, ki je po dolgem cincanju dosegel gorski prelaz. Tedaj se je prebudila.

Bilo ji je čudno, prečudno kakor človeku, ki je legel opoldne, da bi počival uro, dve, a se je prebudil opolnoči. Vseokrog je ležala globoka, črna tema, skozi katero se je stresal voz. Tihoto je drobilo le ropotanje koles.

Dekle se je dvignilo s sena, oči so mu iskale opore. Nebo je bilo oblačno, temnejše ko zemlja, da se na njem niso odražali grebeni gora. Le globoko pod seboj, na ravnini, je zagledala Kristina morje luči, ki so rasle iz mraka. Bile so kakor zvezde jasne noči, ki so padle v temne vode tolmana.

Pravkar prebujena, na pol omamljena, si ni znala razložiti te svetlobe. Bila je zanjo kakor prikazen. Telo ji je objela drhtavica, brédko sladek občutek ji je legel na srce.

„Poglejte, oče!“ je vzkliknila. „Oče! Kaj je tam doli?“

Oče je bil sključen v dve gube. Tedaj se je vzravnal, obraz mu je pogledal preko ramena.

„To so mestne luči.“

Mestne luči! Besede je izrekel malomarno, kakor bi bil povedal: to so kresnice! Ali: to je trhló, ki se sveti. Prižgal si je pipo, vžigalica je obsvetila konjev hrbet in ugasnila. Dekle pa se je prebujalo v trezno zavest: to so mestne luči. Tri tedne ji živela tam spodaj, a jih ni videla. Da, zdaj je razumela. In vendar ne popolnoma. To zanjo niso bile več luči, ampak neumljiv čar: sam od sebe se vžge, ni ga mogoče več pogasiti. Dvignjena na vozu, z dušo zatopljena v tisto globino, je čutila, kako skrivnostno jo privlačuje morje luči. Prav tako kakor vrtnec v tolmu za vasjo. Če bi bila mogla, bi se bila vsa pogreznila, se zakopala v tisti sijaj.

Voz je zavil za obronek, na cesto, ki je tekla ob polju. Luči so izginile. Toda Kristina jih je še zmeraj videla, kamorkoli se je ozrla. Tudi če je zamežala, ji niso ugasnile. Bile so se ji vtisnile v dušo. Vse dni je umirala po domu, a zdaj je mi-

slila le na zvezde, ki leže potopljene v velikem, črnem tolmu. Komaj zavestno, le s skrajnim kotičkom duše je čutila, kako je njena domačija strahotno siromašna.

Takrat se ji je zdela samo siromašna, pozneje se je je na tistem celo sramovala. Gorska planota, položni bregovi, porasli z grmovjem in nizko, rjavo, od solnca ožgano travo. Temne lise redkih gozdov s pritlikavim drevjem, obrušenim od zimske burje. Nizki griči in suhe kotline, kamniti pašniki in puste gmajne, črn trn, gaber in pelin. Vode, ki se po kratkem teku izgubljajo v zemljo. A ves ta svet razdeljen s klanci, z dolgimi, belimi zidovi, ki se prepletajo na pobočjih kakor pajčevina. Sive skale. Skale, skale.

V nižjih legah leže njive vseh mogočih oblik, ki jih ni ustvaril človek po svoji podobi, ampak priroda. Podobne so zaplatam na veliki suknji siromaštva. Rjave, plitke plasti zemlje so kakor zrcalo, v katerem si suša ogleduje svoj obraz. Tu pa tam stoji osamljena murva ali hruška, ob njivah so vrste češenj in češpelj. Trnje in osat silijo prav v ozare. Na grobljah se grejejo gadi.

Samotna vas. Sredi vasi, ob razpotju klancev, kapelica Device Marije. Gotska, izklesana iz sive skale, v stoletjih počrnela. Vojna ji je odbila koničasto streho s križem, zdaj kaže bodočim rodovom svojo rano. Na železni ograjici više od pomladi do jeseni vsako nedeljo sveže poljske cvetice, ki čez teden cvenejo in se posuše. Ob štirih klancih se k bregu stiskajo hiše z neometanimi zidovi in lesenimi mostovži. Na strešnih korcih leži kamenje.

Za vasjo se med dvema skalnatima bregovima vleče loka. Polje, ob strani travniki. Tam zadaj, na koncu, kjer se loka izgublja v ozek pas dreves, žubori iz tal voda. Kazno je, da jo neka neznana sila poganja iz skrivnostnega brezdnja. Nabira se v tolmu, o katerem gre glas, da nima dna.

Kristina je bila še majhna, zelo majhna, ko je pasla edino kravo ob njegovem bregu. Kadarkoli je bila žejna, je legla na trebuh in se napila naravnost iz velike posode. Sveža voda ji je oživila telo, pognala ji je kri po žilah. Objela jo je radost, da je prepevala tja v božji dan, si sama izmišljala napeve kakor nora Marička in žvižgala kakor pastirji. Odpevala ji je grgrajoča voda, solnčna zemlja od zelenih vrhov preko pustih pobočij daleč na jug in na zapad.

To so bili trenutki nebrzdanega veselja. Sama ni vedela, odkod ji je vsa ta radost. Iz nekih skrivnostnih globin kakor žuboreča voda. Večkrat pa je bila tudi žalostna. In njena nena nadna bridkost je bila zagonetnejša od njene radosti. Izvirala je iz neke temne globine njene duše. Ni je mogla odgnati. Pa je tudi ni odganjala. Bila je kakor tisti redki ljudje, ki se kraljevsko počutijo v svojih solzah in nesreči. Ob takih trenutkih je molče čepela ob robu tolmana, kakor začarana strmela v peneče se vrtince. Misli in občutki, ki so jo takrat prevzemali,

so bili kakor uganka. Nekaj časa je bila mirna, nato se je zganila, vzela krepelec in ga zagnala na sredo vode. Opazovala ga je, kako se je zavrtel in zaplesal, kakor da ga je objelo neko brezumno veselje. Začel se je potapljati. Še nekaj trenutkov se je obupno bojeval, nato je izginil. Kam? V neznano. In čudno, ta mrtva reč se ji je zasmilila, a hkrati jo je obšla podmolčna radost. Bilo ji je, kakor da se ji je iznenada odkrilo nekaj prej neznanega. Z mrzlično grozo je gledala v skrivnost vode. Bala se je je, da jo je obhajala mrščavica, vendar jo je tudi sladko privlačevala. Spominjala se je ženske, ki je nekoč skočila v tolmun, ker je bila obupala nad božjim usmiljenjem. Voda jo je bila vsó izpremenjeno vrnila šele sedmi dan. Ob tem spominu se je zgrozila. In vendar si je v svojih skrivnih mislih, ki so se ji komaj dotikale zavesti, večkrat želela, da bi jo požrl tolmun. In da bi bila mrtva, a bi vendar ne bila mrtva. Da bi gledala iz globokega dna, kako jo domači iščejo in objokujejo.

Ta čudna želja, ki je izvirala iz boleznega prepričanja, da je zadnja na svetu, jo je spremljala štiri leta. Ves čas, ko je pasla. In vendar se je bala umreti. Kadarkoli je pomislila na svoja leta, se je stresnila. Nejasno hrepenenje po nečem svetlem, sladkem, neopredeljivem, je nikoli ni zapustilo. Zdelo se ji je, da je že stara in da se ji mnogotere sanje za vedno izmikajo kakor pesek pod nogami.

Kadar ni pasla, je pestovala. Doma je bilo pestovančkov nič koliko. Njena mati je rodila vsako leto po enega otroka. Po slednjem porodu je vstala, molče upognila hrbet, roke so ji zopet šle za delom. Zanj je bilo to tako razumljivo kakor za zemljo, ki vsako pomlad cvete in vsako jesen rodi. Kristina pa je godrnjala.

„Da imate toliko tega drobiža!“

„Kristina moja, ne izkušaj Boga!“ je vzdihnila mati.

In tako ji je mati odgovarjala vsak dan. Včera, danes in jutri.

Hči se je vsakokrat namrdnila. Dom ji je bil pust in dolgočasen. Klanec, skale, začrnele stene, vrišč otrok. Samota, ki je vpila in bolela... Vzela je pestovančka in odšla na gmajno za vasjo. Sedela je na skali, v naročju je ujkala otroka. Pela mu je, da ni jokaj, a ni mislila nanj. Njene misli so bile daleč. Z očmi jim je sledila na jugozapad, kjer se je veriga gora pogrezala v ugašajočo večerno zarjo. Priroda se je kopala v živih barvah, poslednji žarki so ji kakor kri polzeli čez gole roke.

Tam zadaj, v globini za gorami, je mesto.

Mesto! Le zamežala je, že se ji je prikazal sijaj luči. Tako svetel in čaroben, kakor ga je videla tisti večer, pred leti. Saj še ni bilo tako dolgo od tega. In uživala ga je z isto drhtavico telesa, z isto trpko sladkostjo v srcu ko takrat... Vzdihnila je.

In se je zdramila. Posedla je otroka v suho, od solnca ožgano travo in mu trgala cvetice. „Vidiš, kako lepo, vidiš, vidiš...“ Otrok se je dal premotiti, igral se je in je bil tiho. Kristina pa si je pripela cvetico v nedrje in si jih vpletla v lase. Taka je stala ob tolmunu in se ogledovala v njegovem nemirnem zrcalu. Obraz se ji je v valovih grbil, se drobil v kosce, a ona ga je iz igrive gladine vendar jasno razbrala. Sama sebi se je zdela lepa.

Zasanjarila je, pozabila na dom, dokler ni voda potemnela in niso v tolmunu zagorele zvezde. Pomanjšana podoba v mrak pogreznjenega mesta z gorečimi lučmi. V burnih mislih in sanjah se je zibala nad njimi kakor drevo v vetru.

Otrok je bil položil glavo na skalo in zaspal. Neračoma

se je prebudil in zajokal. Kristina se je zdramila iz sanj, pobrala otroka in tekla domov.

„Kod si se vlačila?“ jo je mati ošvignila z nejevoljnim pogledom.

Besede so jo bridko zadele. Bilo je, kakor da so ji neusmiljeno raztrgale sanje. Molčala je. Kaj naj bi bila tudi rekla? Če bi tudi bila znala povedati, kaj čuti, bi je mati ne bila razumela.

Življenje v domači hiši ji je bilo kakor knjiga, ki je na prvih straneh nerazumljiva, a se ji od poglavja do poglavja bolj odkrivajo njene skrivnosti. Rasla je, opazovala in mislila. Otroške predstave o svetu so se ji trgale kakor megla. Mati, ki se je menda že od rojstva pripogibala k zemlji in se mučila z otroki in živino. Od jutra do večera je umazana od prsti hodila okrog. Ko je sedla k mizi, je smrdela po gnoju. Roke so ji bile trde, prepletene z debelimi kitami in modrimi žilami. Obraz ji je bil rjav in razoran kakor njiva, v lase so se ji vpletle sive niti. Ko je vstala po porodu enajstega otroka, je že hodila sključena, kakor da se je bila rodila pod bremenom.

Kristini se je zdelo, da je mati živo zrcalo njene bodočnosti. „Taka postanem, ako vzamem Cirila,“ je pomislila na svojega fanta. Vprašala je roditeljico: „Mati, kakšni ste bili kot dekle?“ Mati jo je z dolgim pogledom začudena premerila: kaj hočeš s tem? Ni ji odgovorila.

Da je bila mati med najlepšimi dekleti v vasi, tako je Kristina nekoč slišala od ljudi. Tudi oče je bil takrat še raven kakor smreka, nad čelom mu je izpod klobuka uporno štrlel šop rjavih las. In vsak večer je hodil pod njeno okno. Baj ga ni marala, imela je fantov na prebirek, a on je razgrajal in vpil kakor ponorel, da bo njegova, živa ali mrtva. Postala je njegova. Zdaj so tudi njemu že sivele lasje. Šop las se je umaknil pleši.

Ob takih pogledih na življenje Kristina ni našla več miru. Pa ni bilo samo zaradi tega. Prišla so bila tista leta, v katerih se vsakemu dekletu prvič vznemiri kri. Že tako je bila divja, sama sebi neumljiva. Takrat pa je bila kakor reka, ki ob povodnji plane iz struge. Njena duša se je nagibala prav tako k ljubezni kakor k sovraštvo, enako k obupu kakor k trenutnim napadom radosti. Poleg tega pa ni vedela, koga naj ljubi ali sovraži, zaradi česa naj obupuje ali se smeje.

„Zakaj jočeš?“ jo je nekoč vprašala mati.

Zakaj? Zakaj teče voda? Na to naj ji odgovorijo. Saj sama ni vedela, zakaj je taka. Pretakala je solze, ker jih je morala pretakati. Ker se je nečesa bala in se je nečesa veselila. Ker se ji je zdelo, da je ves svet proti nji, a ona bi bila pripravljena vse ljubiti.

Ciril, še mlad fant z zelo svetlimi lasmi in upornim pogledom, je hodil za njo in jo snubil z besedami in z očmi. Oče mu je bil že umrl, bil je dedič; hiša, sadovnjak, nekaj njiv, travnik, dve kravi. Snubitev ji je laskala. Treba bi ji bilo reči le besedo, že bi postala njegova žena. Toda za to mislijo je kakor v zasedi prežala predstava njenega staranja, zgubljenih lic in ukrivljene hrbtenice. Iz dneva v dan enako življenje, brez vsakršne izpremembe. Prav kakor sive skale v gmajni, ki od vekov niso izpremenile svojega obličja. Ni mu odrekla, a mu tudi ni obljubila.

„Premisli, preden ga odbiješ!“ je godel oče.

„Res se mi ne mudi v siročino,“ se je kujala.

„Enajst vas je bilo,“ je oče trdo položil pest na mizo, palec mu je grozeče molel proti stropu. „Štirje so umrli, še vedno vas je sedem. Sedem! Samo za enega bo kruha pri hiši.“

(Dalje prihodnjič.)

Stari čevljar Frederiksson je že slabo slišal. Pogosto mu je žena nestrpno rekla: »Saj si že čisto gluhi, mož. K zdravniku boš moral iti.«

Toda čevljar sam tega ni maral slišati. Res pogosto ni čul, kdaj je zazvonil zvonec ob vratih njegove delavnice, toda vselej se je pomiril z mislijo, da je pretilo zvonil. Sklonjen je sedel nad svojim delom, in če ga je kdo nagovoril, pa ga ni razumel, je pogledal kakor zamaknjen skozi okno, kjer so se izpreletavali golobi, ali pa še dalje pod oblake. Če je bil potem še enkrat vprašan, je dejal:

»Oprostite, na nekaj drugega sem mislil.«

Frederikssonu pa poklic ni bil življenjska naloga. S šivanjem je služil kruh zase in za družino. Svoje življenje pa je posvetil prav za prav ničemu drugemu — glasbi. Že takrat, ko je bil še učenec, je igral klarinet, pa tudi z drugimi glasbili se je ukvarjal. Trideset let je bil ena najboljših moči v godbi gasilskega društva in deset let njen kapelnik. To je bil njegov ponos. Izpolnjeval je njegove dneve in ga delal mlajšega. Pogosto so mu med pribijanjem podplatov ušle misli k notam, ki so mu bile vse na svetu.

In prav zaradi tega ni smel niti pomisliti na to, da bo morda oglušil! Če bi se to zgodilo, bi bilo njega konec. Kako je podil take misli, ki so se čedalje trdovratneje vračale. Dnevi so prihajali in odhajali. Tedni in meseci prav tako, in vsak torek in četrtek je hodil Frederiksson k vajam gasilske godbe. Da so pogosto zmajevali godci z glavami, kadar je dirigiral, ni niti opazil.

Tako je prišel veliki dan, ko bi bila morala iti gasilska godba skozi mesto na telovadišče. V snežno beli uniformi, s svetlikajočo se čelado na glavi je prišel čevljar Frederiksson na zbirališče. Nekoliko trd je bil v nogah in hrbet je imel ukrivljen, toda vzlic temu se je moško postavil pred svoje godce. Solnce se je bleščalo v medenastih instrumentih, zastava se je vila v vetru, svečano so se glasili ukazi.

»Da, da,« je dejal čevljar, »saj veste, kaj bomo igrali. Isto koračnico kakor vsako leto, kadar gremo skozi mesto. Tudi na telovadišču bodo iste pesmi kakor lani.«

Godci so prikimali in se pripravili. Toda prav tedaj, ko je stopil kapelnik spet prednje, je prišel neki gasilec in dejal: »Saj veste, gospod Frederiksson, da moramo iti danes po drugi poti. Pri cerkvi moramo zaviti v stran...«

»Da, da,« je prikimal Frederiksson. Potem je dvignil roko... in spreved se je odpravil dalje.

Tako lep pogled je bil in godba je tako lepo igrala. Vse je bilo na nogah, vse mesto je hotelo videti ta prizor. V taktu godbe so korakali otroci ob strani in občudujoč gledali, kako je čevljar Frederiksson zamahoval s

svojo palico. Dvigal jo je in spuščal, ponosno je bil takt, časih je dvignil še drugo roko, da je naznanil grmeč crescendo. Njegov ukrivljeni hrbet se je zravnil, da je bil kakor častnik pred vojaki. Ni se oziral. Sredi široke ceste je stopal pred dolgim sprevedom.

Potem je prišla cesta ob cerkvi. Tam je bilo treba zaviti. To je vedel vsakdo, samo Frederiksson ne. Prej ni razumel, kaj mu je povedal gasilec. Morda je mislil na kaj drugega... Korakal je dalje, dalje, po široki, prazni cesti. Mahal je s palico in ši časih pomagal še z drugo roko, če je prišel crescendo.

Čedalje slabše se je slišala godba, ves orkester je že zavil v ulico pri cerkvi. Kmalu je hrup potihnil. V snežno beli obleki, s svetlikajočo se čelado na glavi, je stopal Frederiksson sam po cesti in vodil godce, ki jih ni slišal. Ljudje so obstajali, odkimavali in se smejali. Samo Frederiksson ni ničesar opazil.

Iznenada pa je zagledal svojega najmlajšega sina. Smrkavec je stal zraven njega in se je smejal. Zakaj le? Zakaj je pritekel čez cesto?

»Ali mi ne greš hitro domov!« je jezno zaklical čevljar — in se ozrl.

Počasi mu je omahnila roka s palico. Počasi se mu je spet ukrivil hrbet kakor pri delu. Stal je sredi ceste in mrtvo gledal ljudi, ki so se smehljali. Potem je spoznal svojo nesrečo. S povešeno glavo in klecajočimi koleno — kakor živ mrlič — se je odvlekel domov...

Don Juan pred nebeško sodbo

eka stara pesem pripoveduje o donu Juanu, velikem zapeljivcu, ki so ga, ko je umrl, privedli pred nebeško sodbo.

Vsemogočni Bog je tako grmel s svojega visokega prestola, da so celo angelci trepetali pred njegovo jezo; zakrknjeni grešnik pa je stal pred njim vzravnani, zdaj ni mogel več z mečem braniti svojih zločinov.

»Poberi se izpred mene, prekleti, v peklenski ogenj, ki je pripravljen za satana in njegove hudiče! Ti si sejal solze in žalost na svoji zemski poti, prisegal si po krivem, omadeževal si nedolžna srca — ti nisi nikoli iskal nebeškega kraljestva.«

Don Juan, zakrknjeni grešnik, je dvignil glavo in pogledal Boga, svojega gospoda, v obraz, kakor bi hotel še njega izzivati

»Gospod vsemogočni, ki imaš na svoji strani vso nebeško trumo proti meni, a jaz stojim pred teboj sam in brez moči, ali me boš sodil brez vsake obrambe?«

Vsemogočni Bog mu je odgovoril še z večjo jezo in njegov glas je donel pod vsemi oboki neba.

»Kdo pa naj te brani pred menoj? Moj sin te ne more braniti, a čista Devica Marija more še manj zagovarjati takega zapeljivca.«

Don Juan, zakrknjeni grešnik, je odgovoril preudarno: »Ali ni tudi tu taka navada, da se obtoženec lahko sam brani?«

»Torej govori svoj obrambni govor, uporna duša, toda vedi, da je prišla ura, ko bo tvoj zapeljivi jezik govoril gluhim ušesom.«

Tedaj je don Juan, zakrknjeni grešnik, govoril pred Bogom v svojo obrambo.

»Povej mi, prijatelji vesoljstva, zakaj si ustvaril zemljo tako čudovito za pogled? Zakaj si natrosil toliko zvezd po oboku neba, da moramo vstajati v nočeh, jih določevati in jim dajati imena? Zakaj si tako naredil, da zemlja zardi od sramovanja, kadar jo objame sonce, in da oblaki zaplamejo, kadar noč pripravlja svojo posteljo, da bi v nji sprejela dan. In še vprašujem, zakaj se sonce in zemlja tako zelo ljubita, da se odpira cvetje njune ljubezni in so ljudje omamljeni od luči in od vonja. Zakaj si ustvaril ženske v taki krasoti, da človek izgubi glavo, kadar jih sreča na svoji poti? Kadar koli sem srečal tako žensko, sem si mislil: to je največja krasota, ki jo je Bog posadil na zemljo — in sem jo ljubil in objel poln hvalečnosti za tvoj dar. Toda glej, ti si mi poslal še neko drugo žensko naproti, in sem se prepričal, da si jo ustvaril še lepšo in popolnejšo. In sem jo objel kot opijanjen, kajti nihče na svetu se ni čutil tako nesrečnega ko jaz in nobeno bogastvo zemlje ne izpričuje tako popolno vsemogočnosti stvarnika ko lepa ženska. Oj, ali je bila mar moja krivda, ako sem zaporedoma spoznaval, da sem se prej motil, in če je bilo tvojde delo še tisočkrat popolnejše kakor sem jaz, zaslepljenec, mislil spočetka. Zdelo se mi je, da je vsa zemlja en sam čudovit vrt, v katerem so ženske ena bolj občudovanja vredna od druge, in da niti lotosov cvet ni tako čist kakor one in da se jim ne more primerjati nobena roža po svojem sijaju in vonju. Ali naj bi bil odklonil vse te darove, ki so se mi ponujali? Vprašaj metulja, ali se dotakne enega samega cveta? Ali ne ljubi vseh, ki so lepi? On poljubi toliko cvetličnih vencev, kakor jih le more, in njegovo življenje se zdi nam ljudem kot eno samo predokušanje večne blaženosti. Moj zločin je, da sem ljubil in oboževal najpopolnejša bitja, ki so izšla iz tvojih rok, in nisem poznal veličastnejše himne v tvoji

čast, kakor da sem jih pokril s svojimi poljubi in svojim ljubkanjem!«

»Don Juan, zakrknjeni grešnik, tvoji poljubi so bili strup in tvoja ljubezen je sejala smrt in žalost. Ti si bil uničujoči ogenj, ki je upepeljeval srca, in tožbe, ki si jih povsod puščal za seboj, so se dvigale do mene kakor krik ranjencev in umirajočih na bojnem polju. Poberi se izpred mene, tvoji grehi so tako veliki kakor gore smrada, in prej, kakor bi jim bilo odpuščeno, bi se morale vse solze, ki si jih povzročil, spremeniti v večno veselje.«

In vsi angeli, ki so to slišali, so vedeli, da je božja sodba nepreklicna, in so se pripravili, da bi peljali zakrknjenega grešnika na kraj, kjer je zgolj jok in škripanje z zobmi. Zakaj vedeli so, da ni nič tako nemogočega, kakor spremeniti solze in žalost v večno veselje.

Tedaj je don Juan, zakrknjeni grešnik, še enkrat izpregovoril pred božjim obličjem.

»Pošteni sodnik nisem mislil, da me boš sodil brez priče. Kje so tiste ženske, ki so me tako hudo obdolžile?«

»Don Juan, uporna duša, tvoje žrtve so zelo srečne v mojih nebesih; usmilil sem se jih zaradi vsega, kar so pretrpele. Če bi vedele, da si tu, bi zagnale krik groze pred teboj.«

In don Juan je izpregovoril poslednjikrat:

»Pokličite jih, naj pridejo sem, da bom slišal obtožbo iz njihovih ust. Kakor sem velik grešnik, je tvoja pravičnost še mnogo večja in me ne boš obsodil, ne da bi pred menoj zaslišal moje obtoževalke.«

Tedaj je vsemogočni Bog namignil nekemu angelu, ki je takoj zaplaval po nebeškem prostoru. In kmalu nato si je moral don Juan z roko zastreti oči, ker ga je slepla žarka svetloba. Bil je angel, ki se je vračal, spremljan od cele trume svetlih duš, mladih žensk, ki so priletele s svojimi perutmi brez šuma in se razvrstile okoli božjega prestola. Bile so vse žrtve, ki jih je bil don Juan pomandral s svojimi nogami na zemlji.

»Dona Elvira, povej svojemu zapeljivcu, ki ti je bil prisegel zvestobo, a te je nato varal, da je njegova krivda, če si se utopila v ribniku.«

Dona Elvira, ki je bila tedaj svetel angel, je dvignila glavo in pogledala don Juana, toda že je zardela in po-vesila oči.

»Dona Elvira, zakaj zardevaš in molčiš? Ne boj se, zdaj ti ne more narediti nič hudega več, le smelo mu povej, da je bil on, ki te je pahnil v smrt.«

Dona Elvira si je zakrila obraz z rokami in odgovorila čez trenutek:

»Vsemogočni Bog, ne spominjam se več.«

Razsrjeni Bog in Gospod se je obrnil do neke druge ženske:

»Dona Margarita iz Varence, izreci svojo tožbo proti temu grešniku! Ali te ni očaral s svojim zapeljivim jezikom, kakor si bila čista žena, ali ti ni umoril moža pred tvojimi nogami, ali te ni potem obdal z zasmehom ljudi in s sramoto, tako da si izgubila razum in si si iztaknila oči?«

Dona Margarita iz Varence se je naglo ozrla po don Juanu in zardela, nato si je tudi ona zakrila obraz:

»Usmiljeni oče, jaz... jaz se ne spominjam več.«

In vsemogočni Bog je rekel neki tretji ženski:

»Dona Anunciata, zapovedujem ti, da govoriš resnico. Reci donu Juanu, da je bil on, ki te je pripravil do tega, da si umorila lastno dete. Povej mu, da je njegova krivda, če si morala dolgo vrsto let prebiti v ječi, kjer ti je vlaga razjedla telo.«

Tedaj je dona Anunciata dvignila roke proti božjemu obličju in ponižno padla na kolena:

»Vsemogočni Bog, ne spominjam se več.«

Vsi angeli so trepetali pred jezo vsemogočnega Boga, ki se je povečala vsakokrat, ko je nagovoril drugo žen-

Plesna pantomima: groza.

sko. In kakor so bile na zemlji vse pomandrane od nog don Juana, so zdaj pred Bogom soglasno izjavile, da se ne spominjajo ničesar več.

Tedaj je Bog dvignil glas in se zopet okrenil k don Juanu:

»Četudi so ti te dobre duše odpustile vse grehe, so oni vendar zapisani v moji knjigi obračunov. Zato boš pah-njen v večno temo med svoje brate, ki so morilci in krivoprisežniki.«

Tedaj so don Juana zgrabili angeli, da bi ga pahnil v večno temo, toda v tistem trenutku je dona Elvira padla na kolena pred božji prestol in glasno zaihtela:

»Vsemogočni Bog, reši ga, reši ga!«

In je tudi dona Margarita iz Varence padla na kolena poleg nje in obupno zaihtela:

»Moj Bog, reši ga, reši ga!«

In dona Anunciata in vsa truma mladih žensk, ki jih je bil don Juan pogazil na zemlji, se je razvrstila in po-pleknila pred božjim prestolom, in vse so ihtele:

»Reši ga! Reši ga!«

Vsemogočni Bog jih je pogledal in je bil zelo začuden. »Prav. Toda povejte mi, kako da ste pozabile vso žalost, ki ste jo morale pretrpeti zaradi njega, in zakaj hočete poplačati njegovo nesramnost z nebeškim zve-ličanjem?«

Dona Elvira je prva in z vso ponižnostjo govorila pred božjim obličjem:

»Moj Oče, vse kar sem pretrpela, ni bilo nič, nič v primeri z nepopisno srečo, ki mi jo je daroval za kratko dobo. Celo v najhujših mukah, celo v njih sem bila srečnejša ko v tistih letih, preden sem ga spoznala, in še tedaj, ko sem šla v smrt, sem to storila v nadi, da bom lahko o njem sanjala v večnem spanju.«

Nato je dona Margarita iz Varence govorila pred bož-jim obličjem:

»On je tisti, ki je obogatil moje življenje na zemlji. Moji dnevi so bili prazni in sivi pred njegovim priho-dom, toda ko se me je dotaknil, sem bila ko prenesena

v čarobno deželo. Zakaj bi ne bila ječala, ko me je za-pustil, čemu bi si ne bila iztaknila oči, ko ga nisem mogla nikoli več videti, ki je bil moja edina radost na zemlji? Ne, nihče, nihče me ni obdaroval s tolikšno bla-ženostjo kakor on.«

Potem je govorila dona Anunciata pred božjim obličjem in iz velike vdanosti dvigala roke:

»Poslušaj me, moj Bog! Če sem ubila svojega otroka, je to moj zločin, ne njegov. In izpričujem tu, pred tvo-jim obličjem, da so vse moje tegobe ostale na zemlji, toda sreča, s katero je posvetil v moje srce, še vedno živi. Kako bi bila sicer prebila dolga leta v ječi, kjer mi je vlaga razjedla telo, če bi ne bila nosila v svoji duši tega čudovitega spomina? Nikoli ni bil moj obup tako velik, da bi ne bila moja sreča še mnogo večja, in vse-lej, kadar sem vstajala v svoji celici, sem dvigala roke in zardevala, ker sem mislila nanj. Ne, nihče na svetu mi ni daroval toliko blaženosti kakor on.«

Vsemogočni Bog je poslušal vse ženske tiste trume, in vse so pričale, da jim je don Juan storil samo dobro in nikoli kaj hudega. In slednjič je dvignil glas in odgo-voril:

»Vaše prošnje pričajo o vaših dobrih srcih, toda ne-mogoče je, da bi jih uslišal.«

In angeli, ki naj bi bili don Juana vrgli v peklenko brezdnost, so ga že vodili proti rajskim vratom, tedaj se je dona Elvira v svojem obupu zagnala proti nebeškemu svodu in vpila na pomoč:

»Poslušajte, ve srečne ženske, ki ste kdaj ljubile na zemlji, prihitite in pomagajte nam rešiti dušo, katere največji greh je, da je ljubila veliko žensk na zemlji.«

In tedaj se je izpod vseh svodov nebes dvignilo vrša-nje duš mladih žensk, ki so takoj prihitile na pomoč, zakaj one so spoznale na zemlji, kaj je ljubezen.

24 ur stari bestiji.

In milijoni in milijoni drhtečih se je razvrstilo okoli božjega prestola, in iz daljnih prostornin modrine so hitele nove mirijade, ki so nalahko plavale kot snežinke v soncu, in od vsepovsod, od blizu in od daleč, se je glasilo kakor v čarobnem zboru:

»Reši ga! Reši ga!«

Tedaj je vsemočni Bog sklonil glavo in rekel:

»Nisem še vedel, da se muke ljubezni tako ločijo od ostalega trpljenja, in nihče ne želi, da bi bile izbrisane iz njegovega srca.«

Toda da bi mu ne bilo treba preklicati prekletstva, ki ga je bil izrekel dvakrat zapored, je vzel kamen v roko in dejal:

»Tisti dan, ko bo ta kamen vzcvetel kakor roža, bom odpustil don Juanu in ga bom vzel v svoje kraljestvo.«

Nastal je trenutek smrtne tišine med prosečo trumo, nato je tisoče duš zagnalo obupen jok. Zakaj vedele so, da je zdaj don Juan za vedno pogubljen.

Dona Elvira, ki jo je bil don Juan pripravil do tega, da se je bila utopila v nekem ribniku, je takoj naglo vzela kamen iz božjih rok in začela dihati vanj. In dona Margarita iz Varence in dona Anunciata in vse tiste, ki

jih je bil don Juan pogazil na zemlji, so se zgrnile okoli kamna in dihale vanj svojo toploto, ga zalivale s svojimi solzami, ga sončile s svojimi nasmehi, da bi začel cveteti kakor roža in bi bil njih zapeljivec lahko zveličan.

In ker je to trajalo mnogo časa, so prihitele ostale mirijade ženskih duš na pomoč, vse tiste, ki so bile spoznane na zemlji, kaj je ljubezen.

In da bi bil mogel tisti kamen ostati trd od tolike toplote in toliko solza? Dona Elvira se ni dolgo mudila, že je planila k božjemu prestolu, v rokah je držala cve-točo rožo, v katero se je bil spremenil kamen.

Tedaj je vsemočni Bog iznova klonil glavo in rekel:

»Nisem vedel, da ženski ljubezni ni nič nemogočega.«

In je dvignil roko in z močnim glasom poklical don Juanovo dušo.

Tedaj se je dvignil en sam neskončen krik radosti med vsemi dušami žensk pod nebeskim svodom. In dona Elvira je vsadila rožo pred božji prestol v večni opomin, da ne sme biti nihče pogubljen, kdor je ljubil.

Prevedel France Bevk.

Ali ste inteligentni?

Tri naloge za ljudi, ki znajo misliti.

Šele v zadnjih desetletjih so začeli strokovnjaki preizkušati človeško inteligenco. Te preizkušnje, ki so zlasti potrebne takrat, kadar oddajamo kakšno odgovorno službo in hočemo, da bi jo dobil res razsoden in razumen človek, dajo časih prav presenetljive rezultate. Pogosto nam dokažejo, da je človek, o katerem smo mislili, da je bogve kako pameten, v resnici vse prej kakor to. S temi poizkusi so tudi dognali, da je človeška inteligenca navadno v šestnajstem letu že docela razvita.

Zlasti v Ameriki so preizkušnje inteligence v navadi. Malo je služb, ki bi jih lahko dobili brez njih. Vodja podjetja zastavi vsem, ki se za službo potegujejo, več vprašanj, ki so v glavnem splošna, pa tudi takšna, ki se nanašajo na službo samo. Tudi spomin preizkušajo na ta način. Tekmovalec mora na primer gledati 10 do 15 sekund kakšno sliko in jo potem po spominu narisati ali kolikor mogoče natanko opisati.

Pogosto se zgodi, da se pomanjkljivosti na kakšnem področju izenačijo z večjimi zmožnostmi na drugem. Prav dober spomin dobimo časih pri ljudeh, ki drugače niso kaj prida inteligentni. Tako se je na primer primerilo, da je idiot, ki ima komaj inteligenco triletnega otroka, ponovil na pamet dolgo pridigo, ki jo je le enkrat slišal. Seveda pa ni razumel niti besedice tega, kar je povedal. V njegovih možganih je sledila samo beseda za besedo, ne da bi bil z njimi dojel tudi njih smisel.

Preizkušnje inteligence so dognale, da ni razlike med inteligenco dečka in deklice. Nekaj let so deklice sicer bolj razvite, toda kmalu jih dečki dohitijo.

Za vzorec vam bomo navedli nekaj inteligenčnih vprašanj. Vsakdo lahko na njih preizkusi svoje zmožnosti. Povprečni človek mora razvozlati prvi dve vprašanji vsaj v treh, tretje pa vsaj v petih minutah.

Filozof.

1. Mati pošlje otroka k vodnjaku in mu naroči, naj ji prinese sedem litrov vode. S seboj mu pa da dva lonca: enega, ki drži pet, in enega, ki drži tri litre. Kako bo deček natanko odmeril sedem litrov vode, če ima samo ta dva lonca? Vodo lahko preliva iz lonca v lonec in jo izliva, začeti pa mora z večjim loncem.

2. Zdaj mora deček prinesiti osem litrov vode in dobi s seboj lonec za sedem in lonec za pet litrov. Začeti mora z manjšim loncem.

3. Deček mora prinesiti sedem litrov vode, s seboj pa ima lonec za štiri in lonec za devet litrov. Začeti mora z manjšim loncem.

Če znate količkej misliti, boste te naloge prav hitro rešili. Potem poiščite za kontrolo rešitve, ki so tudi v tej številki. Če jih boste našli v pol minute, ste zelo inteligentni.

Lonci.

Deček napolni petlitrski lonec, potem pa zlije vodo v trilitrskega, da ostaneta v večjem loncu dva litra vode. Vodo iz trilitrskega lonca zlije stran in zlije v ta lonec oba litra iz petlitrskega lonca. Potem napolni še petlitrski lonec — in tako ima svojih sedem litrov.

Pri drugi nalogi napolni deček petlitrski lonec in prelije vodo v sedemlitrskega. Potem napolni petlitrski lonec še enkrat in dolije k sedemlitrskemu toliko vode, da ga napolni. V manjšem loncu mu torej ostanejo še trije litri. Potem izlije vodo iz sedemlitrskega lonca, zlije vanj vse tri litre iz petlitrskega, napolni iznova petlitrski lonec in ima tako svojih osem litrov.

Pri zadnji nalogi napolni deček dvakrat štirilitrski lonec in zlije vodo obakrat v devetlitrski lonec. Manjši lonec napolni še enkrat in zlije iz njega manjkajoči deveti liter v večji lonec. Tako mu ostanejo v štirilitrskem loncu trije litri vode. Večji lonec zdaj izprazni, zlije tri litre iz manjšega vanj in manjši lonec iznova napolni. Tako ima zdaj svojih sedem litrov vode.

Nenasitnež.

MARTEN CUMBERLAND:

MAŠČEVANJE

Don Esteban Alvarez je sedel vzravnan v svojem naslanjaču iz rezljanega lesa in zrl svoji najmlajši hčerki v obraz. Tereza je tiho jokala, solze so ji polzele po polnem obrazu in v vse ude je pretresalo krčevito ihtenje.

— Manuel, bikoborec! je izpregovoril oče tiho. Manuel, ki se je še pred petimi leti pojal za našim vozom. Manuel, o katerem se dandanes največ govori. Ta bahač!

— On... rekel je, da se poroči z menoj, je zaihtela ona. Mislila sem, da je poštenjak.

Stari se je pomilovalno nasmehnil.

— Poslušaj me! je rekel. V sramoto si nas spravila.

Nas vse! S svojim ravnanjem boš še navsezadnje onečastila ime stare rodbine, ki se je tolikokrat imenovalo v zgodovini Španije. Mnogo strožji bi bil s tabo, ako bi ne bila tako mlada in neizkušena. Zapustila boš Hermozo. Poslal te bom k teti v Cordovo. Hvala Bogu, ki tvoji materi ni dal doživeti vsega tega. Zdaj pojdi!

Marija Alvarez je bila sedem let starejša od svoje sestre.

— Pridi, je rekla, pojdeva v cerkev. V molitvi se boš potolažila.

Odpeljali sta se v zaprtem vozu. Čez obraz sta si potegnili črne mantile. V mali Marijini cerkvici je Tereza pokleknila in goreče molila. Marija pa je skrila obraz v roke in premišljevala.

Prišla je nedelja in z njo, kakor navadno, bikoborbe. Tereza je bila odpotovala v pregnanstvo, don Esteban in Marija pa sta se odpeljala v areno. Ponosno sta sedela v vozu in se resno priklonila, če so ju pozdravljali pešci. Pozno sta prišla v areno. Malo znan matador, Portugalec, je pravkar ubil dva bika.

Don Esteban je porinil hčeri stol in pozdravil dona Marqueza v sosednji loži. Tudi Marija se je priklonila. Bila je vsa v črnem, kar je še ostreje podčrtavalo njeno bledico. Počasi in malomarno je mahala s svojo pahljačo

Toreadorja prihajata.

iz želvovine in včasih segla v torbico po robec pa potegnili z njim preko temnordečih ustnic. Potem je izvlekla okrašeno zrcalce, se pogledala v njem in se rahlo nasmehnila.

Bikoborbe so se nadaljevale. Novi matador je prišel v areno z več picadorji na konjih; počasi so opravili obvezni slavnostni obhod po areni. Njih živa oprava se je lesketala v soncu. Don Márquez v sosednji loži je razlagal svojemu gostu, nekemu Angležu, potek igre.

— Ti ni prevroče, Marija? je vprašal don Esteban. Sonce močno pripeka. Ali bi ne zamenjala sedežev?

Dekle je prijazno odklonilo očetovo pozornost. Naslonilo se je nazaj in ravnodušno opazovalo dobro znano igro.

Novega bika so spustili v areno. Picadorji so ga jeli dražiti z rdečimi cunjami. Matador je bil nervozen in neroden. Ni se dovolj hitro umaknil, kadar je napravil svoj izpad; pri nekem napadu je, za las ušel smrti, kar je njegovo nervoznost še povečalo. Občinstvo je bilo nezadovoljno, godrnjalo je in žvižgalo. Ko je hotel matador zadati biku smrtni udarec, je zgrešil pravo, občutljivo mesto, kamor je meril, meč je odskočil, in prizor bi se bil gotovo končal s smrtjo, ako bi ne bil neki hraber torero zavihtel rdečega plašča biku okrog glave. Medtem se je matadorju posrečilo, da se je umaknil in pogodil z drugim mečem bika med rogove. Žival je padla na prednji koleno in se smrtno ranjena zgrudila. Množica pa ni bila zadovoljna s to zmago; žvižganje je iznova napolnilo areno in ljudje so pričeli na ves glas kričati:

— Manuel! Manuel!

— Fant je res precej neroden, je razlagal don Márquez Angležu. Pred nekaj meseci se mu je pripetila nezgoda, pa si še ni prav opomogel. Saj ste videli, kako je zamahnil zraven? Toda potrpite, da pride Manuel! Ta poklekne pred bika na tla in...

Gromovit vrišč ga je prekinil. Manuel je v spremstvu svoje kvadrilje stopil v areno.

Sulica ni pogodila razjarjenega bika.

— Manuel, Manuel!

Marija se je nagnila nekoliko naprej. Ko je prišel biko-borec mimo Alvarezove lože, je nekajkrat pogledal navzgor in se nesramno smehljaj. Don Esteban ni ganil z obrazom, Marijine poteze pa so se zvile v sovraštvo in oči so se ji divje zasvetile. Odprla je torbico, vzela iz nje čipkasti robček in si otrla vlažno čelo.

Tedaj se je Manuel še enkrat ozrl navzgor in se globoko priklonil. Imel je temne, kodraste lase in močan tilnik. Njegova postava se je zdela nekoliko neokretna in dosti preokorna za njegov poklic. Vendar pa je ta vtisk takoj izginil, kakor hitro ste ga videli pri njegovem delu. Njegovi gibi so dobili pri tem toliko prožnosti in ugaljenosti, kakor bi bil plesalec. Težko telo se je obračalo z neverjetno naglico; spretno se je ogibal bikovi glavi ali pa se je vzel nad njim in večkrat se je posvetil njegov meč živali med rogovi.

— Zdaj boste nekaj videli! je vzkliknil don Márquez. In ne boste več govorili o grozi in ostudnosti in tudi tistih bikov ne boste več pomilovali, ki itak niso bili vredni drugega ko konjača ali pa takegale matadorja. Razumeli boste veselje Španca in spoznali estetski užitek, ki ga nudi prizor, ko se slaboten človek z rdečo cunjo in nekaj centimetrov jekla obrani podivjane živali.

Manuel je res na vse strani močno prekašal svoja dva prednika. S pomočniki so dražili bika z veliko spretnostjo in drznostjo. Picadorjev met je bil mojstrski primer pikeja. Žival je od bolečine klavirno povesila glavo. Vedno iznova je napadala svoje zasledovalce, toda pred očmi ji je vedno zaplapolala rdeča cunja in banderille so jo zbadale v kožo.

Manuel je nastopil. Zdaj je prišel na vrsto on, matador. Predzadnji del drame je bil končan. Nekaj minut je izvajal junak iz Hermoze slavno veronique: krepko stoječ na tleh se je drzno vzpenjal nad bikovimi rogovi in njegova cunja je plapolala živali zdaj na eni, zdaj na drugi strani glave.

S čudovito spretnostjo je Manuel ubil bika. Viharno ploskanje ga je pozdravilo. Ko je pritekel drugi bik v areno, je postala Marija nemirnejša. Njene blede roke so se igrale s pahljačo, spet je odprla torbico in segla po robcu, zrcalu in škatlici za puder.

— Zdaj, je razlagal Márquez, boste videli, kar zna samo Manuel! To pot bo pokleknil pred bika in ga bo ubil!

Lep, čistokrven andaluški bik je kar hlepel po boju. Divje se je zaganjal v picadorje, ki so ga dražili. Grobna tišina je zavladala nad areno, ko se je Manuel približal biku in mu s cunjo mahal okrog glave. Vse je zaploskalo, on se je domišljavo smehljaj.

Zdaj je prišla zadnja točka. Manuel je vlekkel muleto za seboj in se bližal biku.

Marija se je z razprtimi ustnicami radovedno nagnila naprej.

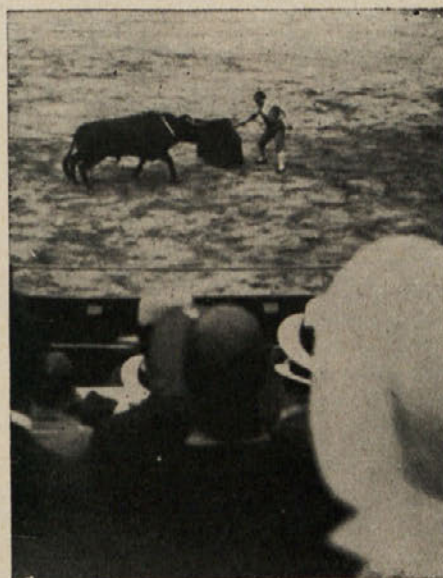
Manuel se je bližal preko peska in držal v levi muleto, v desni svetlo rezilo. Grobna tišina je zavladala, ko se je bik pripravil za napad, stopil naprej, se obrnil in

Bik se je utrudil in ga toreador skuša iznova razdražiti za boj.

Bik je prebodel konju trebuh.

Igra toreadorja pred zaključkom boja.

se spet približeval matadorju. Manuel je pokleknil v pesek in pričakoval napada silne živali, ki je bila zdaj na višku svoje moči in razdraženosti.

Marijini prsti so v torbici oklepali zrcalo. Roka se je počasi prikazala, oči pa so napeto sledile prizoru. Manuel je klečal z obrazom proti njej, oddaljen komaj nekaj metrov, in je bistro opazoval bika.

Kar je sledilo, se je zgodilo tako naglo, da ni mogel nihče opaziti, kako je prav za prav bilo. Bik se je zagnal naprej, Manuel je držal desnico pripravljeno. Nenadoma mu je posvetila v oči slepeča svetloba, da ni mogel več zasledovati bikovih gibov. Na slepo je zamahnil z mečem, začutil, da je zadel ob nekaj trdega in zaslišal ženski krik. Potem ga je nekaj strašno zbolelo, zavrtilo se mu je v glavi, nato je izginilo vse...

Nastal je hrup. Zapozneli torero je priskočil in odgnal pobesnelega bika od matadorjevega trupla. Moški, ženske, vsi so osupli planili s sedežev.

Don Esteban je mirno vzel hčeri zrcalo iz rok in ga spustil v torbico.

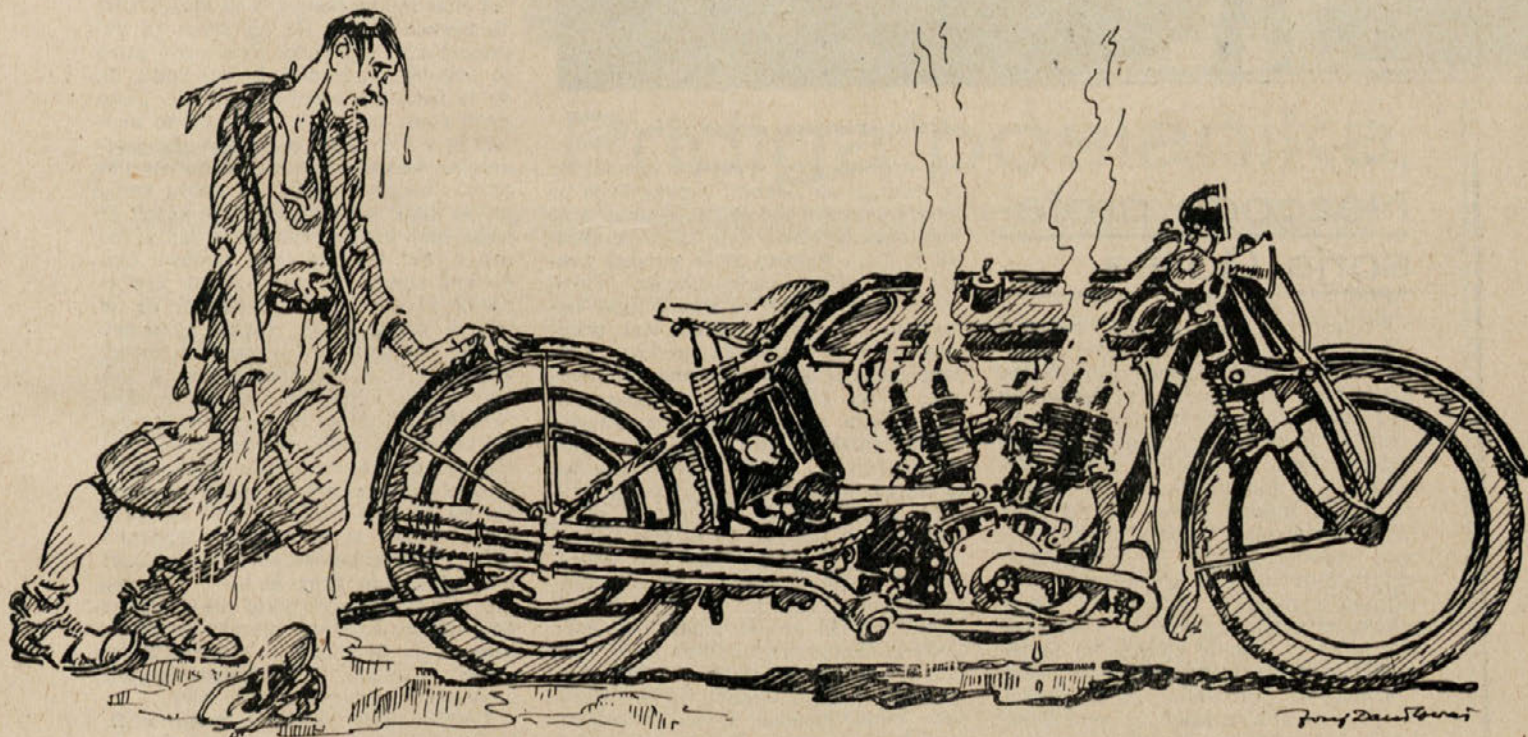
— Pridi, Marija, pojdeva.

Pobral je njene rokavice, pahljačo, torbico. Marija, ki je smrtno bleda strmela predse, je še enkrat pogledala na negibno postavo v pesku. Krasna, škrlatnordeča oblačila so bila pordečena s temnejšimi madeži.

Čez areno so prihiteli štirje mošje z nosili. Od nekod se je zaslišal histeričen ženski krik:

— Živio bik!

— Da, pojdiva, oče! je rekla Marija in stopila iz lože.

»In ta stroj je bil zadnja leta moja goreča želja!«

P. ST.:

Nezgode profesorja Golisa

Profesor Golis je bil poseben eksemplar tiste vrste šolnikov, ki mislijo, da so šolske naloge zato, da se dijaki pred njimi tresejo, profesorji pa nad dokazanim neznanjem učencev veselijo, kajti tak je tek usode: nekaj tednov jezijo razposajeni učenci učitelja, a na dan plačila, to je seveda ob šolski nalogi, takrat se profesor lahko popolnoma legalno maščuje za vse hudobije. Treba je le primerno naviti zahteve, da jih komaj umejo odličnjaki v razredu. In kdor se zadnji smeje, se najsilje smeje... Vedno pa gre le za to, kdo je zadnji. Na to pa častiti profesor Golis ni dovolj pazil.

Komaj je pozvonilo, že je pobral zvezke ter hitel z njimi na svoj dom, kajti obetalo se mu je pravo veselje:

Sinfonija velemestnega kolodvora.

ves popoldan bo sedel pri zvezkih in se naslajal ob sleherni napaki, ki jo bo mogel zaslediti pri nalogi. Komaj je še imel časa za obed, nato pa se je spravil k delu. Najprej si je poiskal zvezek največjega malopridneža. Takoj je spoznal, da se ni motil, kajti naloga je bila polna napak. Kar predstavljal si je paglavca, ponižnega in preplašenega, ko bo zagledal svoj zvezek, ki bo, kakor bi ga bili potegnili iz Rdečega morja. Naloga je seveda dobila najslabši red. Profesor Golis mu je pripisal še zafrkljivo opombo, da zaradi njegove nepazljivosti ni drugače mogoče in da pri njegovi malomarnosti ni upanja, da bi leto uspešno končal, kar je bilo na moč dobro, saj so morali neugodno oceno podpisati starši. Tako je šlo delo naprej. Enkrat pa bi se bil častiti profesor Golis le skoraj zmotil. Tisti dolgi Tine tam v zadnji klopi je imel nalogo skoraj brez napak. Gotovo jo je prepisal, lump. Končno se pa le pokaže strahovita napaka. To bi bili videli

profesorja Golisa, kako prisrčno se je razveselil; kar po bedru se je udaril od veselja. Kje bi bila pravica, če bi že tisti Tine pisal naloge brez napak! Že mu kakor s kolom podčrta napako in grozni napaki primerno oceno, ko kar prebledi: Kaj pa je to? V tem zvezku ni pivnika! To je višek nerednosti, najbrže ga celo nalašč ni, da bi se profesor razjezil. Počakaj, hudo ba! Še za eno stopnjo slabšo oceno zaradi nerednosti... Tako bi bilo pravici zadoščeno. Profesor Golis je hotel delo nadaljevati, zato je vzel pivnik iz naslednjega zvezka, da je popil Tinetovo oceno.

Na vrsto je prišel zvezek Tinetovega sosesa, ki ga tudi ni nič prida. Pa kaj, tudi ta zlobnež nima pivnika. Gotovo sta se s Tinetom zmenila. Naj le ima zato za eno stopnjo slabšo oceno. In zopet vzame profesor Golis pivnik iz naslednjega zvezka, da popije oceno, zvezek zapre in ga odloži. Kaj pa je to? Tudi v tem zvezku ni pivnika... To je kar zarota teh falotov tam iz zadnjih klopi. Pa profesor Golis jih bo že ugnal. Vsakemu svareč pripis in za eno stopnjo nižjo oceno. Zopet si je izposodil pivnik iz naslednjega zvezka. Profesorja Golisa je začelo dušiti: tudi drugi zvezki so bili kar vsi brez izjeme brez pivnika, tako da si je moral profesor Golis kar neprenehoma izposojati pivnik iz naslednjega zvezka. Veselje profesorja Golisa se je začelo izpreminjati v srd, kajti ta enodušnost razreda, ta solidarnost v izgubi pivnika, to je bila že demonstracija. Proti njemu demonstracija... Kdo bi si upal! Pa ni bilo dvoma, to je demonstracija razreda, ki se mora energično zatreti kar pri prvem pojavu, kajti sicer je naravnost strašno, kaj bi se moglo zgoditi. Treba bo takoj javiti ravnateljstvu in sklicati konferenco.

V sveti jezi je po dokončanem delu šel spat pozno ponoči, a ni mogel spati, preveč mu je šla na živce ta demonstracija s pivniki. Sele proti jutru je nekoliko zadremal, in kaj čuda, da se je nekoliko prepozno zbudil. Čisto proti svoji navadi je prišel že po zvoenju v šolo. Rad bi bil povedal ravnatelju, kakšno demonstracijo so napravili njegovi učenci, pa dobra sreča ga je tega obvarovala. Ravnatelj je sicer stal na hodniku in držal svojo uro v roki, tako da se je profesor Golis kar izgubil v svoj razred. Srečanje z ravnateljem na hodniku ga je iznova razkačilo in strašno razjarjen je jel razsajati nad razredom zaradi pivnikov, ki jih ni; sčasoma se je komaj toliko ugnal, da je dal zvezke razdeliti. Pa zopet novo presenečenje: vsi učenci so imeli opombo zaradi pivnika in pivnik v zvezku, edino eden ni imel pivnika, a tam ni bilo pripombe, da pivnika manjka, kajti pri zadnjem zvezku si je profesor izposodil pivnik iz zvezka, ki ga je bil najprej pregledal. Kdo drug bi bil v zadregi, a profesor Golis je takoj pravo pogodil: falotje so imeli pivnike pripravljene in so jih vložili v zvezke. Slabe ocene so ostale, le konference zaradi umišljene demonstracije ni bilo...

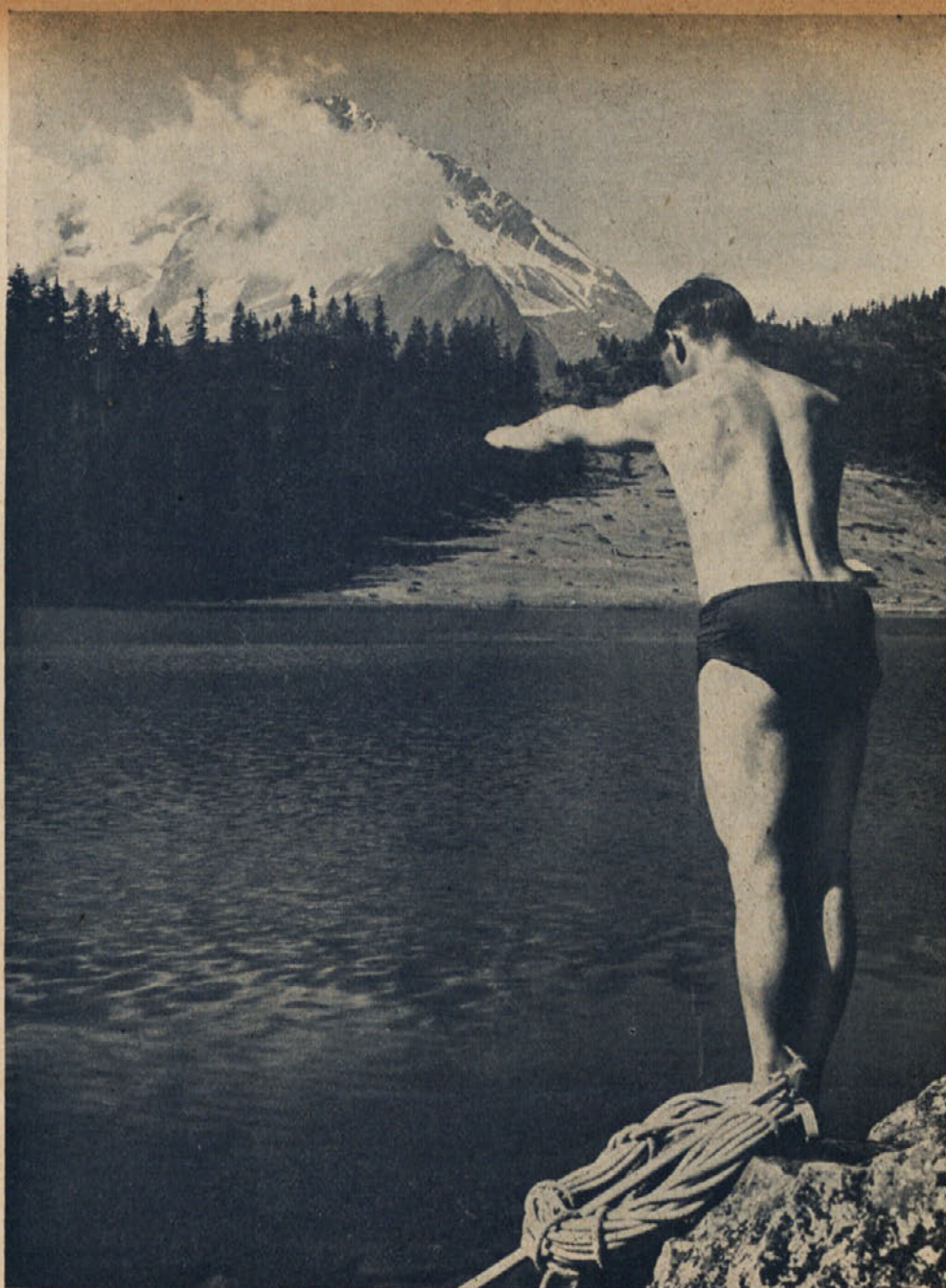
Zgodilo se je, kakor se često zgodi. Po protekciji ali pa po naključju je

postal profesor Golis direktor. Zdaj je imel oblast ne samo nad učenci, zdaj je lahko stresal svojo jezo tudi nad podrejenimi profesorji. Pa jo je tudi. Posebna naslada so mu bili zvezki, kajti ti so corpus delicti, vse drugo so besede, so naziranja, se da zagovarjati, se da tolmačiti. Izpuščene vejice pa ni in ni, prezrta napaka je prezrta na večne čase in neprecenljiva škoda zanjo. Kaj zato, da ga je sovražil ves učiteljski zbor, kaj zato, da mu je dijaštvo dalo ime Sultan, da ga je zasmehovalo vse mesto... To ga ni motilo. Kupil si je zeleno tinko, da je mogel razločno zaznamovati v zvezkih vse tiste napake, ki so jih profesorji prezrli, saj bo na tak način morala zrasti vsaj avtoriteta zelenila pri profesorjih, dijakih in njih starših.

Dolgo se je trudil v svoje nezmanjšano veselje in verno pregledoval vse zvezke. Vračal jih je profesorjem z ljubeznivim opozorilom: Vi pa niste natančno korigirali... sem moral še jaz enkrat za vami korigirati, kar boste takoj spoznali, ker sem označil napake, ki ste jih vi prezrli, z zelenilom. Zgodi se pa nekoč, o groza... Mlad suplent... Seveda dobi tudi on kup zvezkov, popravljenih z zelenilom, nazaj. Zakaj bi se Sultan ženiral ravno tega suplenta! Pa kaj napravi suplent? Že drugi dan vrne vse zvezke ravnatelju s prijaznimi besedami: Gospod direktor, pregledal sem vse zvezke še enkrat ter zaznamoval vse tiste napake, ki ste jih tudi vi prezrli, z modrilom... Tega suplenta prihodnje leto ni bilo več na zavodu, Sultan pa baje ni več korigiral z zelenilom...

Seveda je vse to že davno, davno. Danes takih profesorjev ni, pa tudi takih direktorjev ni več. Zadnji te vrste je bil neki višji nadzornik, pa še tega so iz političnih razlogov odstavili. Morda se še vrne, ko se politika izpremeni...

Skok v pomlad.

Friedrich Steiner-Iv. Vuk:

Pridiga poslanika

Iz zbirke: »Tako se Orient smeje«.

Paša Husein Malek, gospodar neke pokrajine v Arabiji, je nameraval poslati na perzijski dvor svojega poslanika. Priporočili so mu znamenitega pridigarja Vevlama Aršada.

Paša Husein Malek ga je dal poklicati k sebi. Ko je pridigar prišel, mu je rekel:

»Ti pojdeš za mojega poslanika na perzijski dvor. Ker si pa, kakor mi pravijo, zelo podvržen beračenju, mi moraš priseči, da boš to navado opustil vse dotlej, dokler boš na perzijskem dvoru.«

Pridigar je prisegel. Dobil je bogato

potnino ter odpotoval na perzijski dvor.

Perzijski šeh, ki je že slišal o odličnem pridigarskem talentu tega poslanika, je Aršada prosil, da bi prihodnji petek pridigoval.

Vevlam Aršad, poslanik in pridigar, je obljubil.

Napočil je petek. Po običajni molitvi je stopil poslanik na prižnico in začel pridigovati. Pridigoval je s takšno vnemo in s takšnim ognjem, da so bili poslušalci kar ganjeni.

Ko je pridigar videl, kako globoko je njegova pridiga segla vsem v srce, se je še enkrat obrnil k svojim vnetim poslušalcem in rekel:

»Bratje! Preden se poslovim od vas,

vam moram še nekaj zaupati. Preden sem prišel k vam kot poslanik mojega gospodarja, sem imel navado, da sem beračil. Celo s prižnice sem beračil. Ali paša, moj gospodar, je zahteval od mene prisego, da bom, dokler bom tukaj, beračenje opustil. In tako, ljubljene bratje, sem prisegel, da ne bom beračil, in se bom svoje prisege tudi držal. Ali vprašam vas, dragi bratje, ste mar tudi vi prisegli, da mi ne boste nič darovali?»

Po teh dobro postavljenih besedah je izginilo pobožno razpoloženje poslušalcev. Začeli so se smejeti in zadovoljni glasno zbirati darove za spretnega pridigarja, ki je znal svojo prisego tako dobro zagovarjati in izkoristiti.

Starl oče.

Zasliševanje

Delavec Jože Kovač je bil 20. septembra lanskega leta v svojem stanovanju v Dolgi ulici števil. 7 ob osmih zvečer aretiran, ker je bil osumljen, da je v noči od 13. na 14. septembra umoril Ano Lazarjevo, Dolga ulica 36. Kovača so prignali takoj pred preiskovalnega sodnika, ki ga je zaslišal. Posrečilo se mu je pa, da je dokazal popoln alibi razen za čas med pol eno in pol drugo uro. V omenjenem času, je trdil, je bil na poti domov.

Četrto zasliševanje je bilo po pol ure dolgem odmoru, ki je sledil nepretrganemu peturnemu zasliševanju.

Obtoženca so spet privedli pred preiskovalnega sodnika.

»Zasliševanje se zopet prične. Vi torej tajite slej ko prej vsako krivdo. Pravite, da ste odšli od »Sodčka«, kjer ste sedeli s svojimi tovariši, ob pol eni. Vaša pot domov pa ni daljša ko dvajset minut.

— — — Kakšen ovinek? Če ste šli

skozi park, ste morali pa zelo hitro hoditi, da ste prišli ob pol dveh domov? Šli ste torej strašno hitro. Ali imate nevesto? Ste bili tisti večer z njo? Z njenimi prijatelji? Kako ji je ime? Kaj je vaš prijatelj Mihelič po poklicu? Kdaj in kje je rojena vaša nevesta? Ste poznali umorjenko? Kdaj ste jo zadnjikrat videli? Vam je gospa Lazarjeva povedala, odkod brazgotina na njenem vratu? Ali imate pričo, ki vas je videla, da ste bili res ob pol dveh doma?

Tako se glasi protokol.

Bili ste, kakor pravite, tisto popoldne v družbi s svojo nevesto in prijateljem Miheličem. Ob kateri uri? Vaša nevesta je bila rojena 14. septembra 1914, in je bil torej tisti dan potem njen rojstni dan. Ali sta o tem kaj govorila vpričo Miheliča? Ali bi dovolili, da bi vaša nevesta sprejela kako darilo? Tudi od svojega prijatelja ne? Potem ste se torej ločili. Ali veste, v kakih gmočnih razmerah je živela Lazarjeva? V kakšnem razmerju ste bili z njenim podnajemnikom? Prijatelja torej nista bila?

Tako se glasi protokol.

Kaj ste hoteli podariti svoji nevesti za rojstni dan? Ali ji tudi prej niste nikdar nič podarili? Ste o tem govorili vpričo Miheliča? Kaj ste rekli na to, ko je vaš prijatelj dejal, da bi on že vedel, kaj bi storil, ko bi imel tako nevesto? Kaj je rekla na to vaša nevesta? Ali si ni pri tem morda vendarle kaj mislila? Kako je to, da tisti večer nista z Miheličem skupaj odšla od »Sodčka«, saj vendar blizu skupaj stanujeta? Hotel je ostati, vi ste pa rekli, da ne utegneta? Kaj ste pa hoteli napraviti? Bili ste torej trudni? Če ste bili trudni, zakaj ste pa šli potem skozi park? Zakaj ste se prepirali? Zaradi njegove opombe popoldan torej? Potem ste šli sami domov. Prišli ste v Dolgo ulico, kje ste šli čez cesto? Hm. Za Sodno ulico. Poslušajte, zakaj ste pa prav za prav šli čez cesto? Iz parka bi bili prišli v ulico itak na strani lihih števil, kjer je tudi vaše stanovanje! Ogledali ste si izložbo? Kje je ta trgovina? Nasproti vaše hiše? Kakšna je ta trgovina? Kako ste mogli videti zlatnino, saj so bile izložbe vendar v temi? Odkod je prihajala luč? Od električne ure? Ste si torej premislili in ste vendar hoteli nevesti nekaj podariti? Mar ne? Ali ne presega zlata ura vaših premoženjskih razmer? Kje ste si hoteli izposoditi denar? Ali bi vam gospa Lazarjeva posodila denar? Pa ste rekli, da je živela v zelo skromnih razmerah? Kako to, da ste zbudili svojega sostanovvalca, ko ste prišli domov? Kaj ste ga vprašali?

Tako se glasi protokol.

Iz tega posnemam: Vi imate svojo nevesto zelo radi, njen rojstni dan je bil, vaš prijatelj namiguje, da bi ji zelo rad kaj podaril, vi nimate veliko denarja, pa se vam vendarle porodi misel, da bi dekletu kaj poklonili, kaj posebnega, na primer zlato uro. Ne? Pa ste rekli, da ste šli na drugo stran ceste, da bi si ogledali ure. Čudno je samo to, da je tudi stanovanje umorjene na tisti strani ceste. Dalje trdite, da je živela gospa Lazarjeva v zelo skromnih razmerah, pa ste si vendar hoteli izposoditi pri njej denar. Kdaj ste hoteli iti k njej? Drugi dan bi vendar ne bili utegnili, saj ste hoteli iz tovarne naravnost k svoji nevesti. Ali bi ne bilo torej pametneje, ko bi kar zvečer pozvonili pri Lazarjevi, saj ste jo vendar dobro poznali? Šli ste torej vendarle že zvečer k njej? Kdaj pa vam je zadnjikrat posodila? Kaj vam je rekla takrat? Če vam je rekla, da vam nič več ne posodi, si vendar niste mogli misliti, da bi vam bila posodila za zlato uro? Rekli ste, da vam je umorjenka, ko ste bili zadnjikrat pri njej, povedala, odkod brazgotina na njenem vratu. Torej ste brazgotino opazili? Če ste jo videli, niste mogli biti pred tednom dni pri njej, ker izvira brazgotina od zadnjega dne. Se ne morete natanko spomniti? Torej vam dam malo časa, da premislite. Medtem pa mi še enkrat povejte, kaj ste ponoči vprašali svojega sostanovvalca? Koliko je ura? Zato ste ga zbudili? To je bilo nepotrebno. Ali se ne

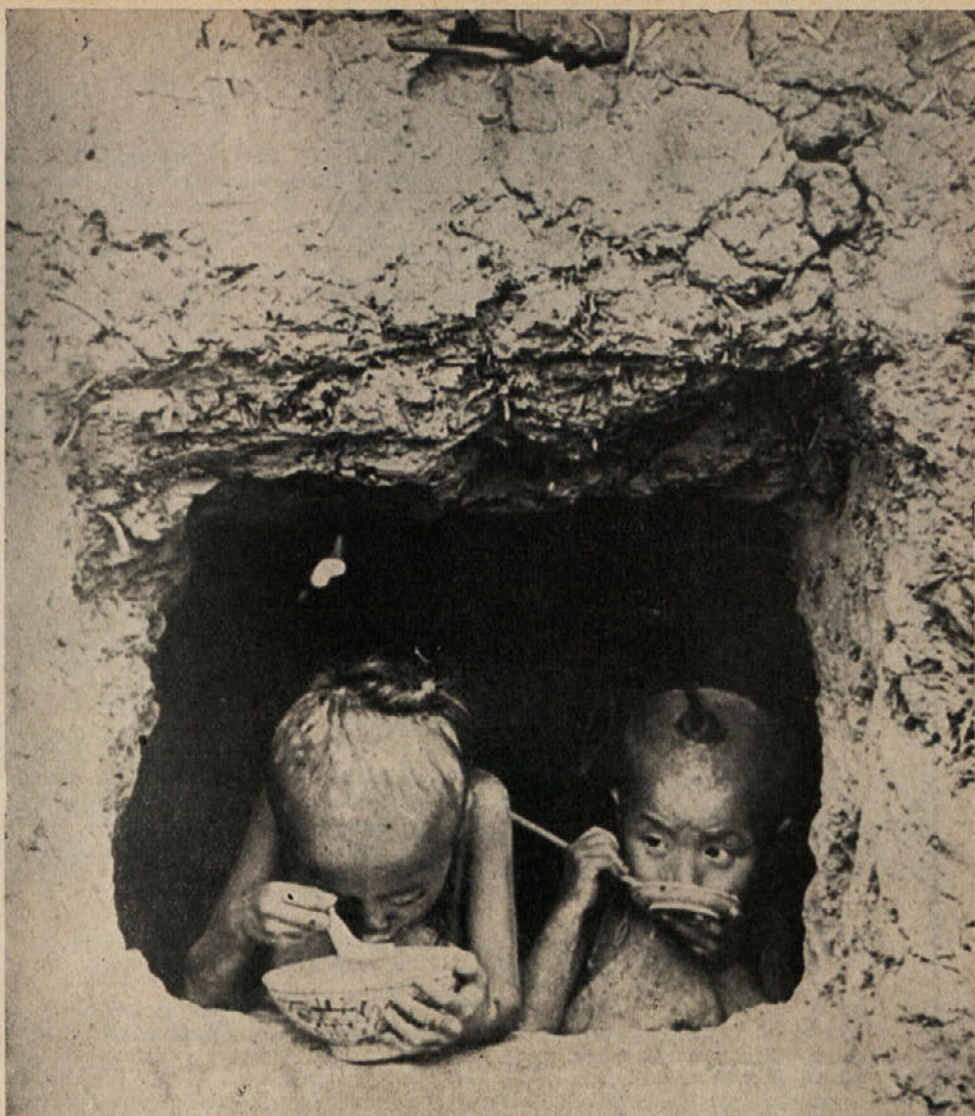
vidi z vašega okna na uro poleg urarja, ki je bila, kakor ste prej rekli, razsvetljena? Ali ste se zdaj že spomnili, kdaj ste videli brazgotino gospe Lazarjeve? Se spominjate natančno, da je bilo dva dni pred umorom? Toda ugotovljeno je, da gospe Lazarjeve ves dan ni bilo doma. Zvečer? Vrnila se je šele zjutraj. Popoldne pred umorom torej? Ob kateri uri? Ali niste rekli, da ste bili takrat v družbi neveste in prijatelja? Ali ste prijatelju kaj govorili o svojem načrtu? Nič. O kakšnem načrtu mu niste nič povedali? Česa ni vedel? Odgovorite! Hitro! Veriga je sklenjena, priznanje vas lahko reši. Torej Mihelič ni nič vedel o umoru? Seveda, na to ste se spomnili šele zvečer. Saj vendar niste zločinec in stvari niste premišljali? To se je zgodilo samo iz ljubezni do vaše neveste! Govorite! Saj ste vendar dober človek. Sicer bi ne bili morili. Hoteli ste si samo izposoditi denar, da bi ne izgubili svoje neveste. Kaine? In potem se je zgodilo. Da? Je tako? Priznate? — — Hvala, odpeljite ga!

PRI JAMSKIH PREBIVALCIH

Malokje na svetu je še toliko siromaštva kakor v bajni Indiji, tej deželi nasprotij in lepote. Čudno se sliši, a vendar je resnično, da žive tu še zmemor ljudje, ki morajo prebivati po skalnatih votlinah, kakor so prebivali naši pradedni predniki v predzgodovinskih dobah. Le v nečem je razlika. Takrat so se ljudje zatekali v jame, ker so jim bile najboljša zaščita proti sovražnikom, Indijci pa stanujejo v njih zaradi tega, ker ne premorejo niti toliko premoženja in zemljišča, da bi si zgradili preprosto kočo.

Seveda je življenje v teh jamah silo žalostno, zlasti za mladino. Statistike so dognale, da preživi med prebivalci jam tretje leto komaj 32 odstotkov novorojencev, to je še enkrat manj, kakor znaša sicer povpreček v Indiji. Higienške razmere te mladine so obupne in vzgoja prav tako. Starši se z otroki ne morejo ukvarjati, ker morajo iti za delom. Spomnijo se jih šele takrat, kadar toliko dorasejo, da jim pri delu lahko pomagajo. Ker so votline, kjer ti ljudje prebivajo, po večini ob lenih indijskih rekah, morajo otroci ves dan vdihavati smrad, ki jim uničuje zdravje.

Evropski politiki, ki obiskujejo Indijo, hodijo radi gledat te civilizacije nevredne razmere. Pri njih se otroci navadijo beračenja. Stotine drobnih rok se iztegujejo skozi ozke vhode v votline in prosjačijo. Tako se pogosto zgodi, da zaslužijo otroci več kakor starši, ki morajo ves dan trdo delati.

Beda.

Kakšna je notranjost teh jam? Kup bambusovih listov ali riževe slame, nekaj borne, umazane posode in na sredi ognjišče. Deset ali še več ljudi se časih stiska v njih. Kakšno mora biti to življenje, si ni težko misliti. Dejstvo je, da so te jame legla vseh mogočih bolezni, od spolnih do gobavosti.

Nedaleč stran pa so razkošne palače bogatinov in mogočna angleška vladna poslopja. Anglija se za vse to siromaštvo ne mení. Dopusti, da te ljudi drugi Indijci zaničujejo in da se obrnejo stran, če jih vidijo. Kajti prav v sovraštvu med posameznimi rodovi in kastami je moč Anglije v Indiji. Dokler se to ne bo izpremenilo, dokler ne bo zrasel človek, ki bo znal vso Indijo združiti in premagati vse predsodke, tako dolgo bo Anglija neomejen in neomajen vladar Indije.

DEMANT

Mož in dva dečka so sedeli okrog ognja in gledali v plamen, ki je veselo plapolalo in včasih za hip na široko razpršil temo, ki se je potem zdela še gostejša, neoprodnejša.

Jumbo, mož, je govoril. Vsakemu drugemu zamorcju je ime Jumbo. To ime so dobili od Buru, holandskih naseljencev, njih prava zulufirska imena so čisto drugačna. Ali to nima s stvarjo nobene zveze.

Danes ga je, kakor vedno, nekaj nepojmljivega sililo, da je govoril. Tako brez misli, kakor je gledal v živahne plamene, tako je tudi pripovedoval. Sto- in stokrat je že povedal povest svojega življenja, ki je bilo prav tako preprosto kakor on sam. Oba dečka, suha ko dve trski, s povešenima trebusčkoma in s sajastočnimi očmi, sta ga nemo poslušala...

Pripovedoval je o mački, o veliki marogasti mački, ki je pred leti, ko je bil še pri nekem Buru v službi, skoraj vsako noč ugrabila ovco, dokler ni nekoč...

Takrat je spal v vozu na goveji koži, ko je zaslišal v bližini renčanje krvoločne zveri. Stresel se je po vsem životu in prisluškoval v temo. Nevede je zgrabil za puško, ki mu jo je bil zaupal gospodar.

Kajti zunaj se je nekaj godilo, zunaj je rjovela smrt, smrt na štirih kakor žamet mehkih šapah. Zamolkli zvoki, teptanje in hropenje, ogorčen

boj na življenje in smrt. Vse to je prihajalo skozi temo.

Potem grobna tišina, samo temna noč in groza v njej. Zjutraj pa, ko je vzšlo sonce kakor velika rdečkasta oranža, je zagledal Jumbo leoparda, ki se je oklepel mladega bika. Njegovi rogovi pa so bili zasajeni globoko v leopardov vrat. Oba sta bila mrtva. Tako je pripovedoval stari priganjač.

Takrat je že dve leti stopal po cesti med grmičevjem, z veliko predolgim bičem v svojih črnih pesteh, za vozom, ki je škripajoč prevažal proviant, fižol in riž, sladkor in sol, tobak in gin v Transvaal za iskalce demantov, ki so v razbeljenih tleh iskali svoje sreče. Leto in dan...

Jutro je bilo kakor vsako, s soncem je pritisnila vročina, vole so segnali skupaj, in zopet so zaškripale lesene osi skozi neskončno grmovje. Zopet so kričali hotentotski lilapci, zamolklo so padali udarci po hrbtih enakomerno počasi premikajočih se goved.

Brez misli, tja v bežji dan, je stopal Jumbo za vozom. Gledal je po kamnih, ki so ležali na slabo vidni cesti. Ponoči je bil izgubil kresilni kamen. Bog ve, ali bo tu našel drugega?

V njegove brezbržno iščoče oči je udaril lesk. Da, v kolesnici, ki jo je za seboj puščal voz, je ležal svetel kamen, dvakrat večji od zemeljskega oreha.

Leno in težko se je pripognil Jumbo, pobral kamen in stopal dalje. Po izkusil je z njim ukresati iskro, ker ni prijetno, če mora človek na dolgi poti skozi žgočo puštinjo predolgo pogrešati sladki dim temnega holandskega tobaka. Toda ves trud se je zdel zaman. Niti iskrica, niti en sam drobec se ni dal odkrušiti od svetlega kamna. Jezen ga je že hotel zagnati stran, toda stvarca se je tako lepo svetila, da ga je rajši spravil za pas.

Po trudovitih pohodih so končno dospeli v naselbino ob robu demantnih polj. Skupina šotorov, koč, podrtij, ki je smrdela po gnilobi in odpadkih. Beznice, jed, pijača, preklinjanje in hazardiranje, strasti, ženske. In nad vsem tem izrodkom sveta tropa angleških policistov, strup in napotje vsej naselbini.

Vole so pred edino trgovino izpregli in jim izteknili jarme. Jumbo je brž zapil čistih nekaj nojevih peres,

ki jih je bil izpulil mimogrede ob poti ustreljenemu noju. Temne postave so sedele na zabojih in klopih. Vrč, velikanski rog neke vrste antilope, je krožil med njimi, surovo kvantanje in smeh sta odmevala v beznici, ker se je prikazala zavaljena plesalka, ki so jo bili izgnali iz Pretorije: belo meso!

Jumbo je privlekel svetli kamen iz žepa in povedal, da je izgubil svoje kresilo. Vrtel je svetlo igračko med umazanimi prsti.

Temni tovariši so pogledali, belina njih oči je postala za spoznanje svetlejša.

— O, odkod pa imaš demant?

Velikanski bečuanski zamorec je pristopil in našobil svoje debele ustnice.

— Demant! Jumbo se je stresel. Dve svetli vrsti zob sta se pokazali.

— Ako bi ne bil kamen tako velik, bi skoraj še sam mislil, da je demant.

Da, in zdaj je bil resnično demant. Vsi so obstopili Jumbo.

Zdaj so se uresničile sanje o sreči. Se je morda rodila druga »Južna zvezda«?

Možnost je postala resnica. Poželjivo upanje je zavelo med ljudmi. Surov, vendar pravi demant se je zalesketal.

Mačje oči zavaljenega kramarja so dobile čezmerno velike zenice. Obraz mu je postal prijazen, osladno ljubezniv. Tu bi se dalo nekaj prislepāriti, preden zve oblastvo. Beznica se je polnila, vedno več črncev in belcev je prihajalo. A tudi Wellhouse, nakupovalec, je bil že tam z dvema črnima policajema.

— Tri sto funtov ti dam!

Mimogrede je to rekel, vendar z gotovostjo, kakor bi hotel kamen preplačati. Govoril je holandsko narčneje Burov.

— Svinja črna, je pristavil na pol glasno v angleščini.

Jumbo se je zavrtelo v glavi. Zdaj ne bo več v pripeki stopal za vozom, zdaj si bo lahko kupil koč, goved... In je zamenjal kamen za pisane papirje.

Kamen je sijal. Vedno dražji je postal. V muzejih, na vratovih bogatih dam, svetil je v trezorjih, pogosto je menjal svojega posestnika.

Jumbo pa je zapravljial denar, veselačil z ženskami, izdajal bankovce po deset namesto po pet funtov...

Divjal je kakor razbrzdani žrebec

skozi blato umazanih beznic in nekaj mesecev nato je že zopet stopal za škripajočim vozom, v tih vdanosti, a vendar ne nesrečen.

Tako se je vlekel po cesti in gledal v kolesnice, ki so lezle izpod koles, dokler niso tal in sveta demantov in žganja, vlačug in volov za vselej pobrali Angleži...

Friedrich Steiner-Iv. Vuk:

Derviš in gostoljubje

Iz zbirke: »Tako se Orient smeje«.

Pri nekem premožnem muslimanu je že dolgo gostoval pobožen puščavnik — derviš. Prav zadovoljen je bil s kuhinjo svojega gostitelja.

Žena tega muslimana pa bi se bila že rada znebila tega požrešnega gosta. Silila je v moža, naj spravi derviša iz hiše.

Mož je odgovoril:

»Razumem tvojo željo. Vendar bi me ta greh, ko bi pokazal pobožnemu možu vrata, večno težil.«

In tako je zopet poteklo teden dni, ne da bi puščavnik poizkušal oditi.

Muslimanov žena je postajala nestrpna.

»Odpravi že vendar tega derviša. Shrambe in vrči so že prazni.«

Gospodar se ni mogel več upirati želji svoje žene. Stopil je h gostu, ki je sedel na preprogi in bil, kakor se je gospodarju zdelo, zatopljen v molitev.

»Oprost, velečastiti brat, da te motim v tvoji pobožnosti. V stiski sem in moral sem te poiskati. Glej, zadnjo ovco sem zaklal, zadnjo moko smo porabili, tudi dateljnov in orehov ni več. Le košček kruha je še v predalu. S tem ti gotovo ne bo ustrezno. Sprejmi torej moje zahvalo za obisk, ki nas je osrečeval, in sledi migljaju Allaha, ki bo vodil nadaljnje tvoje korake.«

»Prav,« je rekel derviš. »Zbudi me jutri, ko se naredi dan. Nadaljeval bom svojo romarsko pot.«

Ko se je zaznala jutrnja zarja, je musliman stopil k ležišču svojega gosta.

»Vstani in pojdi, pobožni romar, petlin je že zapel...!«

Derviš je napol ušesa.

»Kaj slišijo moja ušesa?... Petelina še imaš...?«

In obrnil se je brezskrbno na ležišču in sladko zasmrčal.

Pred 25 leti je umrl Ivan Grohar, umetnik velikega formata. Tako kakor drugi slovenski umotvorci, je tudi Grohar preizkusil vso zlobo »boljše« slovenske družbe. Prenašati je moral v pomanjkanju in stradanju neupravičeno preganjanje in je prehodil v bridkosti težek križev pot do svoje prezgodnje smrti.

DANILO BUČAR

Dr. Fran Windischer

Znanstveno društvo za humanitarne vede v Ljubljani je na svojem običnem zboru pod predsedstvom univ. prof. dr. Nachtigala izvolilo za svojega častnega člana dr. Frana Windischerja, predsednika Narodne galerije, Ljubljanskega kluba, »Merkurja« itd., v počaščenje njegovih zaslug za povzdigo naše znanosti in kulture. Obenem je bil za rednega člana izbran umetnostni zgodovinar konservator dr. France Stelè. Obema tudi naše najiskrenejše čestitke!

(25 let robotnik prosvete.)

Letošnjo pomlad uprizarja vrli šentjakob Danila Bučarja igro z godbo in petjem »Na Trški gori«, ki je našla hvaležna ušesa vsepovsod, saj pojo melodijo mežnarja Ceneta in citirajo njegove domače verze kar fanfeti po cesti...

»Tukaj ležé
roké in nogé
in pa rebra

rajnk'ga Martina Kebra.«

Temu se pravi popularnost. Most med ljudstvom in umetnostjo.

Vso lahko vedrino dolenijskega človeka, njegovo okroglo čud in veselo lahkomišelnost je Danilo Bučar srečno predelal v note, stare viže, uveljavil te lastnosti pri pultu, na odru, v radiu ali na ploščah. Povsod znani in nasmejani Danilo Bučar & gospa Metka. & gospa Metka. To je važno. Dober zakon je eno doma in je eno zunaj. Pri domači mizi in na šentjakobskih deskah, pri računih življenja ter pri skupnem delu. In če žena spočetka ne »razume« moža, naj se gre učiti h gospe Metki. Trdna in žilava Jeseničanka ni imela spočetka ne daru za teater, ne za muziko. Dandanes ga ima za oboje... Pet in dvajset lét stoji možu ob strani v vsem in povsod. Vse to ljubezen st'ri! Naslov za novo Bučarjevo igro.

A že me živo in vprašujoče pogleda jubilan — še mlad jubilan! — in o njem gre danes beseda.

Bučarjevi so bili vsi muzikalni. Že s šestimi leti je Danila nevarno zapelevala Muzika... Skrivaj se uči klavir. Njegov oče je vedel, da so to zlomkove reči, saj je bil sam umetnik-kitarist in komik... Z 10 leti ga nadobudni sinko preseneti za god — s serenado. V gimnaziji se vtihotapi med tamburaše, igra skoraj vse instrumente, dirigira orkester, sodeluje pri zboru, je nekaj časa temperament-

ni timpanist in prireja očetove skladbe za tamburaški zbor. In tako greši dalje... Pride vojska. Danilo študira. Farmacijo. Metka z Jesenic pride za njim v Ljubljano in kot 16 letno srčkanu dekle iz ljubezni do svojega izvoljenca Danila igra prvič na deskah — staro babo... Že v Novem mestu je Danilo z Markičem koval zarote. Prijazni rezultat teh zarot: Markič-Binterjev šentjakobski oder. Od leta 1921. neprestano giblje. Igra, dvigne orkester, reorganizira šentjakobski zbor, poje kuplete, piše igre, stika za narodnim blagom — blagor idealistom! Gospa Metka mu v hudih urah sega pod pazduho... Blagor mu, da ne ve, kakšno je in bo plačilo za vse to.

Zadeva na Trški gori?

Tam, kjer se počasi spusti cesta od Novega mesta proti Št. Petru se onostran mirne Krke zasmeje vesela Trška gora, utelešenje dolenske dobre volje, zvrhana posoda izvrstne kapljice, zakladnica objestnih domislic in okroglih popevk, pristnih očancev, hudomušnih zgodb ter galerija pastelov. Ne zameri mi, da sem se Te spomnil, o Jakac, ko vidim v duhu novomeško caparijo ob Krki, arhaične gozdčice in senožeti, intimno lepoto sramežljivih cerkvic pod goro ali v zatišju temnih gozdov...

In ne zameri mi, o moj jubilan, da Ti nisem že prej povedal, da prav odtod izvira Tvoj smeh, da je prav »Trška gora« Tvoje najboljšo dejanje, da so prav ljudje te igre kakor prepisani iz življenja. In kdor ne verjame, da so »tam v Gorjancih vrage doma«, naj si ogleda Bučarjevo igro v Šentjakobu. Njegov trud in njegov uspeh naj mu bo najlepše in najboljšo zadoščenje — če že moram imenovati to besedo — za jubilej. I. P.

† Matko Kandrič

Gornji grad, dne 1. apr. 1936.

Lepo spomladansko vreme je bilo letos na dan 1. aprila. Redki so taki dnevi v tem sicer deževnem mesecu, ko se narava prebujala v novo življenje in ko se ptički med seboj kosajo, kateri bo lepše zapel slavo Stvarniku. Savinjske planke, odete z debelo snežno odejo, so pozdravljale vsakogar, ki je uprl pogled vanje, sredi med njimi kakor poglavar Ojstrica, na desni Raduha, na vrhu vsa še s snegom pokrita, naprej od nje Travnik. Kome in v ospredju Ter, od njega naprej Mozirске planine. Za Gornjim gradom ponosni Veliki Rogatec in poleg njega že zelena Lepenatka, nad Gornjim gradom gozdnata Menina planina.

Po vseh teh je rad hodil naš gospod Matko, kakor so mu domačini rekli in kar je gospod sreski načelnik tudi rad slišal, saj je bil čisto domač, pravi sin Slovenskih gor.

Ko so osem dni prej odpeljali sreskega načelnika Matka Kandriča v celjsko bolnico, se je, kakor sta povedala njegova spremljevalca, ozrl iz

avtomobila nazaj proti našim goram in izrazil željo, da bi se kaj kmalu vrnil in jih spet obiskal. A ta želja se mu ni izpolnila...

Proti večeru dne 1. aprila so se oglašili v cerkvicah zgornje savinjske doline in v Gornjem gradu zvonovi, naznanjajoč prebivalstvu, da je končal svoje skromno življenje gospodar sreza... Nepričakovano nam je prišla ta vest, vse prehitro nas je zapustil in težko bomo občutili praznoto, ki je nastala po njegovem odhodu v večnost. Pokojnik je bil pravi prijatelj ljudstva in ni ga človeka v okraju, kateremu bi bil storil kdaj kaj žalega. Njegovo delo je bilo dobrohotno in uspešno. Poznal je samo zakon in svojo vest, razlike med stanov in razlike v političnem prepričanju ni poznal.

Pokojnik se je rodil v Mihevcu pri Veliki Nedelji kot sin kmetskih staršev in je okusil kakor po večini vsi taki vso grenkobo in težave težkega dijaškega življenja. Dne 16. septembra letos bi bil slavil svojo 50 letnico. V prostih urah mu je bila najljubša zabava reševanje ugank, ki jih je z nje-mu lastno duhovitostjo in vsesplošno izobrazbo z lahkoto reševal. Še dan pred smrtjo je mislil na uganke, ki jih je imel skoraj že rešene in pripravljene, da jih pošlje »Prijatelju«. V svojem življenju je rešil sto in sto ugank z lahkoto, ni pa mogel rešiti največje uganke, uganke o življenju!

Mnogoštevilni njegovi prijatelji in tovariši ter prebivalstvo okrajev, v katerih je služboval, bodo ohranili pokojnega sreskega načelnika Matka Kandriča vsikdar v prijetnem spominu. Naj mu bo lahka domača zemlja v Slovenskih gorah, kjer bo počival!

Dr. M.

Ivan Vuk:

BOJ ZA ČRNO ZLATO

Vladimir Lydin, ruski pisatelj, opisuje v reviji »Putješestvujočij« mično zgodbo o boju za črno zlato, ki se imenuje »kavir« in ki je slastna in pikantna jed gurmanov in tistih, ki imajo denar.

Naj podam kratek izvleček iz tega opisa.

Spomladi, v praznični dobi ljubezni, vrejo ribe kakor orkan. Kaspiško morje, pradžni dom rib, jih kar bljuva kakor vulkan lavo v ustje reke Volge, kjer v skrivališčih mnogih žil in žilic, ki prepletajo ustje in strugo reke Volge, svatujejo in se drste.

Zmračilo se je. Mi pa smo se vkrkali v Saratovu na ledolomilec, ki nas je odpeljal po Volgi, tja, kjer je lov na ribe, na črno zlato. Še preden nas je ladja pripeljala do tistega kraja, smo videli med brazdami ledu, ki jih je rezala ladja, prvi roj rib. Ležale so, da rabim ta izraz, pod ledom, nakopičene tako na debelo, žive seveda, da je bok ladje drsel po njih in preko njih kakor drsi plug preko njive.

Na ladji so stali z ramo ob rami, tvoreč iz tisoč in tisoč ram eno samo nepretrgano progo, ribiči. Stali so, stisnjeni drug ob drugega, vsi premrazeni. Dnevi zgodnje pomladi so jih izvalili iz toplih domov v snežni metež step in v metež rib v valovih reke Volge.

Pod ledolomilcem je pokal led z žvenkljajočim treskom. Preko krova so uhalji mrmrajoči glasovi tisočih ribičev in hiteli nekam tja na kopno, na led, glasovi enoglasne pesmi, ki ni maha konca.

Dalje tja proti južnemu kraju, ko že več ne veš, če se ogledaš, ali si sredi reke Volge ali na morju, že plavajo v nepregledni širini reke Volge razrezani kosi ledu svobodno kakor majhni, preganjani otočki.

Ribiči so na preži. Stojte na kosih ledu, na samih njih robovih. Vedo, da je nevarno, da se lahko zgodi, kakor se je že neštokrat zgodilo in kakor kaže statistika v številkah, da je reka Volga že marsikoga, ki je stal na kosu ledu, odnesla bogve kam in se ni več vrnil.

Ribiči so stisnili gorjače v svojih premraženih pesteh. Prsti rok so jim primrzili h gorjačam. Zgib mišic — koža počni. Kri se pcedi. Ali v kljub temu zašvigajo zdajci gorjače kakor smrtonosni žarki, švigajo po vodi, po rojih rib. Noben udarec ne zgreši. Trupla rib se neprestano kopičijo. Val plavajočih rib se zaletava v ta zid trupa, ki se vedno bolj počasi ustavlja in se končno popolnoma ustavi.

V odprtini ledu, katerega stene se pod besnečimi udarci gorjač stresajo, umirajo ribe trumoma.

Prve ribe, ki plavajo na drstenje proti severu, so ščuke in mečkači. Ribič se jih ne dotakne. Plavajte, kakor vam je predpisano! Za njimi ribe belice. Ribiči se niti ne ozrejo nanje. In za temi rdečebrci. Plavajte v miru in prijetno svatujte! Ne splača se viliti gorjače.

Naposled, po dolgem, večkrat celo po večdnevem čakanju priplavajo ribe jesetre. So kakor črno zlato, ki leži na dnu morja in ki ga je treba iztrgati iz nedrja morja, kakor se trga iz nedrja gora zlahtna ruda. Tam jo trgajo z lopato, s krampom. Iz morja pa je treba to črno zlato zagrabit z rokami, z golimi rokami. Z rokami, vsemi premraženimi. Kaj tisto, če koža poka, če curlja kri, če se roke obrežejo ob ostre robove ledenih gruč, kaj tisto! Črno zlato je treba pobrati. Črno zlato gomazi pod tistimi ostrimi robovi ledu.

Vse sile so napete. Dokler ni val črnega zlata premagan, ustavljen, ni oddiha.

Kavir.

Na tisoče centov ga nalove v nekaj dnevih. Na tisoče ljudi je tako preskrbljenih s hrano za vse leto, samo če se je sreča nasmešnila. Ne pretiravam. Kajti prebivalci step niso razvajeni. Saj še dandanes marsikdo izmed njih niti ne ve, kako velika je resnična vrednost njih dela.

Tu Vam je

— nova Elida Ideal-krema. Ona je ideal' izbirčnih žen... jim pomaga, da so zmeraj lepe, vedno negovane, kakor je treba. Zakaj to je novo na njej:

**izboljšana kakovost
požlahtnjen vonj
povečana tuba
popoln učinek.**

Ona se vleze takoj v kožo — odpravi, ker ima v sebi „hamamelis virginica“ majhne poškodbe na polti, nečistoto in velike kožne znojnice. Ona je idealna podlaga za puder — varuje pred prahom, vetrom in slabim vremenom — napravi polt medlo in enakomerno lepo.

N O V A

ELIDA

IDEAL

KREMA

Danes ta dan je razpošiljanje tega blaga popolnoma v rokah zadrug. Nemški naseljenci imajo svoje zadruge, Kalmiki pa tudi svoje. Nemci in Kalmiki, oboji imajo enako daleč do rodovitnega polja v reki Volgi. Tisti, ki stanujejo najdalje, romaio v mrzlih nočeh po stepi s kompasom v rokah, samo da ne zamudijo časa, ko se ob robovih ledenih kleč pojavijo ribe, črno zlato...

Zadrugarji kajpada ne žive samo od lova na kaviar in od njegove prodaje. Ali podlaga njih gospodarskemu in tehničnemu razvoju je vendar le črno zlato — kaviar —, ki ga kopljejo iz valov in v valovih reke Volge.

Ribe pošiljajo ribjemu trustu. Ta organizacija-trust jim za to daje traktorje in drug gradbeni material. Že prej propadajoče vasi rastejo, se dvigajo in blaginja se zasidruje.

V vasi Olsi na primer izkrcuje parnik po cele ure mlatilne stroje in žage za kolhoz Kalmikov.

Nad vasjo, glej, preži oblak prahu, začinjen s slanim morskim zrakom. Napoveduje vihar in nalet rib. Čolnov ni mogoče zasidrati, kadar je tako. Kajti če bi jih že sam vihar ne odtrgal in odnesel, bi jih odtrgal in odnesel vihar rib. Zato so čolni potegnjeni na suho. In videti je ta vrsta čolnov kakor potegnjena močna, črna veriga.

Velik parnik plove tam iz Bakuja. Prinaša nov vonj in napaja z njim

ozračje in veter:

»Nafta!« govori ta vonj in se dotika nosov.

S parnika se sliši klavir. Mični akordi ruske pesmi:

»Volga, Volga, mat' rodnaia, Volga, ruskaja reka...«

Zdravnikova žena igra in poje. Na parniku je uredila ambulatorij, in za oddih po delu, da si osveži duha, igra in poje sebi in drugim, ki jo poslušajo, v veselje...

*

Takšna je slika kraja podnevi. Poslovna in vesela kakor na kakem velesejmu. In v resnici je tu nekakšno zbirališče vseh, ki žive od črnega zlata-kaviarja.

Med težkimi koraki ribičev, ki gazijo z ogromnimi svojimi rečnimi škornji mehki sneg, se meša veseli smeh kmečkih deklet. V mešanici glasov se slišijo jasni vokali ruske govornice in zamolkla, grgrajoča narečja azijskih govoric.

Reka Volga je čudež teh krajev, kakor je reka Nim čudež svoje pokrajine.

Kaspiško morje je zakladnica, v kateri so nakopičeni prastari zakladi, čakajoči na nove ljudi, na njih pogum in podjetnost, na njih stroje in na mogočnega, ustvarjajočega duha.

Pozdravljeno Kaspiško morje in reka Volga in vsi, ki ste ob njenih bregovih!

MATA HARI

Okrog Mate Hari se je spletna legenda, ki se navadno glasi nekako takole:

Rojena je bila na Javi kot otrok mestike in Evropea. Že otrok se je seznanila z misteriji svetih plesov daljnega Vzhoda, pozneje pa se je poročila iz ljubezni s holandskim oficirjem, ki je bil vdan pijači ter ji je kmalu začel odrekati najpotrebnejše in jo tiranizirati. Prišla je v Evropo, kjer je s svojo čudovito umetnostjo, inteligenco in nenavadno lepoto doživljala prave triume. Imela je zveze z najmočnejšimi osebami kontinenta. Njena mednarodna poznanstva pa so se zazdela med vojno oblastvom sumljiva, in ko je prišla nekoč v Pariz, so jo aretirali. Postavili so jo pred vojno sodišče in jo obsodili na smrt. Ali po pravici ali ne, tega nihče ne ve. Razprava je bila tajna in tudi akti niso bili javnosti dostopni. Mata Hari je do konca zatirjevala svojo nedolžnost in je umrla nenavadno pogumno.

Resnica pa je čisto drugačna. Tu jo navajamo po dokumentih in nekaterih verodostojnih osebnih spominih.

*

Gretha Gsell, kakor se je v resnici pisala, se je rodila 7. avgusta 1876. leta kot malomeščanska hči v Leuwardenu v Friziji. Oče ji je bil brez vsake

Pod mikroskopom

se razločno vidi, ali je žitna kava samo prazna ali je tudi slajena in kako je slajena. Če pa skuhate Kneippovo sladno kavo, pa boste takoj tudi brez mikroskopa spoznali, da je ona predelana v slad, kakor je treba, in dobro karamelizirana. — Zato je tudi tako tečna in dobra. — Praženo sladno jedro dela to!

Kneippova

daje moč!

izobrazbe, ničvreden človek, ki je imel celo vrsto poklicev: prodajal je čepice, pozneje petrolej, bil je trgovski potnik itd., a ni imel nikjer pravega uspeha. Dekle je obiskovalo šolo v Leydenu. Pozneje se je preselila k svojemu stricu, ki je bil nekdanji trgovec in je tedaj živel v Haagu.

Gretha Gsell, ki je bila že od otroških let zelo romantično navdahnjena, je čitala nekega dne, ko ji je bilo okrog osemnajst let, v časopisu oglas: »Indijski kapetan, ki preživlja svoj dopust na Holandskem, želi spoznati damo...«. Poslala mu je dopis s sliko. Oglaševalec je bil kapetan Mac Leod, rojen leta 1856. Bil je prav čeden mož. Videla sta se prvokrat meseca marca 1895, teden dni nato sta se zaročila, dne 11. julija pa poročila.

Medene tedne sta preživela v Wiesbadnu, potem pa sta bivala v Haagu. Imela sta se rada, vendar pa je bil, kar se tiče morale, inteligence in značaja, med njima precejšnji prepad. Gretha je bila zelo egoistična, lahkomiselna, ničmurna in zapravljiva. (Pisma, ki jih je pisala zaročencu, so bila nenavadno otročja in govore o samih oblekah.) Kapetan pa je bil odkritega, plemenitega značaja, sicer nekoliko lahkoživ, a vendar zelo dober. Na vsak način sta se kmalu pričela pripravati. Dne 30. januarja 1896 se jima je rodil sin, maja naslednjega leta pa so vsi trije odpotovali v Holandsko Indijo, kjer je moral kapetan zopet nastopiti službo.

Življenje zakoncev na Javi in Sumatri je potekalo v večnih prepirih. Gretha je zanemarjala dom in kupoma razmetavala denar. Mešala je oficirje in imela z nekaterimi tudi ljubezensko razmerje. Ubogi kapetan je vse to molče trpel in se zadovoljeval s tem, da je večkrat potožil svoje gorje sorodnikom in prijateljem v domovino. Zadel ga je pa še drug udarec: umrl mu je sinček, njegova edina tolažba. Leta 1902. sta se zakonca s štiriletno hčerko vrnila v domovino.

V Evropi je postalo njegovo življenje pravi pekel. Prijatelj Mata Hari so napravili iz njega suroveža, ki je z divjo brutalnostjo nastopal proti svoji ženi. Kljub temu je bil še vedno

včasih zelo popustljiv. Ko je imela hčerka štiri in pol leta, je nekoč povedala očetu, da sta bili z mamo v neki veliki hiši, kjer je bilo strašno mnogo velikih sob. Tam je videla gospoda, ki je mamo objel. Pozneje se je izkazalo, da je Gretha res dva- do trikrat na teden zahajala v neko zelo ugledno hišo na sestanke in jemala malo Luizo s seboj.

Nazadnje je Mac Leod ženo zapodil. Nekaj mesecev je ostala še na Holandskem, jeseni leta 1903. pa je poizkusila svojo srečo v Parizu.

Izprva se ji je slabo godilo. Hotela je služiti za model, toda čeprav je bila sicer zelo lepe rasti, ni imela lepih prsi. Nato si je služila kruh s prostitucijo. Takrat se je nenadoma odločila, da bo postala plesalka. V spominu na Indijo je sestavila ples daljnega Vzhoda, svete bramanske pantomime. Teh plesov sicer ni še nikdar videla, toda to je ni motilo. Hindustan in Java sta daleč od Pariza.

Dne 13. decembra 1905 je plesala v Musée Guimet in sklenila nekaj znanstev. Monsieur Guimet jo je gostom predstavil kot tempeljsko plesalko. Družba je bila zelo pisana: svetovnjaki, umetniki, politiki ter japonski in nemški poslaniki.

Vse je bilo tako pripravljeno, da se je nastop zdel res kakor misteriozna ceremonija. Oder so preuredili v tempelj Šive. Mata Hari se je pojavila, velika, sloka. Njena skoraj rjava polt je napravila res eksotičen učinek. S svojimi malimi kolkami, skoraj brez prsi, je odplesala tri pleske. V prvem plesu je bila razkošno oblečena, v drugem, bojnem plesu, je imela še meč in kopje, v zadnjem pa je odlagala kos za kosom in je ostala nazadnje samo še v bleščečem oprsniku in prosojni tenčici.

Uspeh je bil velikanski. Obstopili so tujo in jo izpraševali. Odgovarjala je brez premišljanja in s tujim naglasom pripovedovala roman, ki si ga je bila izmislila. Rojstvo na Javi, kako se je seznanila s svetimi plesi in s svečniki, ki so ji nadeli ime Mata Hari. Potem poroko z oficirjem-pilancem, beg v Evropo...

Najela je dvosobno stanovanje v

najlepši četrti na aveniji Beaucourt. Živela je samo še za ples. Comtesse de Loynes je priredila večer, na katerem je plesala Mata Hari čisto gola pred velikim Buddhovim kipom. Vstopnica je stala 1000 frankov. To je bil triumf Mata Hari. Plesala je še v več salonih in je bila končno angažirana v »Olimpiji«. Plesala je v Monte Carlu in na Dunaju ter odpotovala leta 1906. v Egipt. Potovanje bilo tajinstveno, tam ni namreč nikdar nastopila. Leta 1908. je bila zopet v Parizu. Medtem se je ločila od svojega moža. Toda pripovedovala je okrog, da pravda še vedno traja in da jo mož neprestano zalezuje. Lagala je v svojo zabavo.

Leta 1912. je začela njena slava počasi temneti. In spet se ji je slabo godilo. Prodala je vse svoje imetje in stanovala nekaj časa v nekem manjšem hotelu. Potem je brez sledu izginila.

Ali je bilo pomanjkanje ali pohlep po denarju, kar jo je pripravilo do tega, da je postala vohunka? Nekaj tednov, preden se je vnela vojna, je odpotovala v Nemčijo in nato v Amsterdam, kjer jo je pričakoval šef nemške vohunske službe.

Decembra meseca leta 1914. je plesala v Haagu. Potem se je vrnila v Francijo po nekaj opravih, za kar ji je Nemčija obljubila 30.000 Mk. Tedaj so pa že jeli paziti nanjo, ker so bili od nekoga obveščeni. Imela je stike z več visokimi oficirji, pa je ravnala tako nerodno, da so jo hoteli izgnati. Ona pa se je upirala in zatrjevala svojo ljubezen do Francije, češ da ne želi drugega ko služiti interesom ljubljene dežele. Pristali so in ji poverili na preizkušnjo lažjo nalogo v Belgiji. Dali so ji imena šestih agentov, ki naj bi jih ondi poiskala. Pet med temi jih je bilo sumljivih, ker so pošiljali same napačne vesti, šesti pa je deloval za Francijo in Nemčijo hkrati. Štirinajst dni potem, ko je Mata Hari odpotovala, so šestega agenta Nemci ustrelili, ostalih pet pa so pustili v miru. Preizkušnja je bila opravljena.

Mata Hari je nato odšla v Madrid, kjer je poiskala zvezo z nemškim vojaškim atašejem.

...potem bodo Vaši lasje tudi „njemu“ ugajali!

Za ženo skoraj ni večje sreče, kot biti lepa v „njegovih“ očeh. Slišati iz njegovih ust: kako čudovito lepi so vendar Tvoji lasje! Ko bi samo vedeli, kako lahko se ohranijo lasje lepi!

Ako negujete Vaše lase z Elida Shampooom ostanejo vedno bujni, mehki in sijajni, dajo se lahko in lepo česati, a kodri drže dalj časa.

KAMILLOFLOR

Špeciální Shampoo za plavalaske, prost od alkalijs, ohrani naravni, zlati lesk plavih las ter ga zopet vrne, če se je izgubil. Daje lasem čudovit sijaj.

ELIDA SHAMPOO

BRUNETAFLO

Špeciální Shampoo za temne lase, prost od alkalijs, daje lasem čudovit lesk in povečan sijaj ter dovede temnorjavo barvo las do posebne veljave.

Konec leta 1916. so jo Nemci poslali nazaj v Francijo, kjer bi jim mogla biti koristnejša. Dne 3. januarja je prišla v Pariz, 13. februarja so jo zaprli, 24. julija pa so jo postavili pred vojno sodišče. Razprava je bila tajna. Obtoženka je priznala zveze z volunskimi šefi Nemčije, Holandske in Španije, trdila pa je, da so bila vse to samo privatna razmerja. Ko so prišli na dan z dokazi, je pozkušala z različnimi sredstvi: z jezo, smehom, uporom, živčnimi napadi itd. Zagovornik je sentimentalno govoril o njenem žalostnem življenju in o njeni ljubezni do oficirjev, kar da še ne pomeni nikakršnega izdajstva. Toda krivda je bila dokazana, čeprav ne priznana, in Mato Hari so obsodili na smrt.

Pred smrtjo se je iunaško držala in si ni niti pustila zavezati oči. Njen zagovornik ji je baše rekel, da bo eksekucija samo navidezna in da puške ne bodo nabite. Bila je res tako lahkoverna, da je morda verjela takim pravljicam. Toda to so samo slutnje.

Nespametno je obsojati ali zagovarjati voluna, najsi služi domovini ali sovražniku. So tri vrste volunov: taki, ki služijo sovražniku v svoji lastni domovini, taki, ki služijo svoji domovini v tujini, in končno nevtralni, ki služijo tistemu in tam, kjer si obetajo največ zaslužka. To zadnje je žalostni poklic, ki ga je opravljala Nizozemka Gretha Gsell.

Tajinstvena pota njene usode, navivnost, s katero se je spuščala v brezplodna ali blazna početja, in njen tragični konec, vse to bi moglo vzbujati sočutje. Vendar pa ni ne na njej sami, ne v njenih aktih ničesar, kar bi moglo upravičiti avreolo, s katero so jo obdali njeni občudovalci.

Ženski oooooo ooo nasmešek

Nad vsako lepoto zmaga nepopisni, ljubki ženski nasmešek, ki si osvoji vsako srce, ker je iz srca rojen. Neodoljivo priklene človeka nase, kakor neznan žarek z drugega sveta. Kakor bi bil zlit iz dobrote, ljubkosti in modrosti ter je najplašnejše, a vendar najzgovornejše priznanje dobrohotnosti med dvema človekoma.

Dobrohotnost! Da, dobro moramo hoteti vsem, ker to vsakdo najbolj občuti, če daje ali pa jemlje. Dobrohotnost je most med človekom in človekom, tudi med žensko in žensko (kajti ženske se druga drugi ne smehljajo vselej) in zasadi korenine za najlepše cvetje.

Nikoli ni takšen nasmešek brez uspeha in brez pomena. V sebi požene kali za zrel sad, in kako pogosto je že ustvaril tudi denaren blagoslov, ker je odprl srca, ki bi bila sicer ostala zaprta z železnimi vrati.

Ženski nasmešek naj ne bo pre-

mišljeno, zavedno umeten, ampak naj bo rojen iz premišljene, vse razumevajoče notranje sproščenosti. Prazno, plehko smehljanje, ki res ničesar ne reče, je samo družabna fraza, ki človeka ne prime, plašen nasmešek iz zadrege ljudi ne zbliža in skrivnostnemu nasmešku Mone Lise manjka prav tista toplota, ki bi morala čudežno odsevati na obrazu obiskovalca.

»Kepp smiling« se pravi v Ameriki, in ena najlepših lastnosti veselih, ljubkih Američank je to, da imajo vselej na ustnicah ljubeč nasmešek, ki jim je že kakor prirojen. Zaradi okostenele tradicije, a vendar prikopno se smehlja Japonka in pričara s tem otroškost v svoj obraz. Mimo nasmeha ženske, ki zna res krotiti srca, ne moremo iti hladno, v duši nam ostane, za nami zveni, da se začnemo nehote tudi sami smejati...

Upanje je sladko.

Neki kristjan ni imel sreče v zakonu. Po tretji ženi se je tega naveličal in postal mohamedanec. In je imel dvanaest žen. Pa ga vpraša prijatelj:

— Zakaj pa to? Še na eno nisi mogel dovolj paziti!

— Prav zato pa. Med dvanajestimi bo morda vendar ena, ki mi bo ostala zvesta.

* Izvolite se smehljati.

Guy de Maupassant:

POKOJNA LJUBICA

elo sem jo ljubil! Zakaj človek ljubi? Ali ni čudno, da človek ne vidi na svetu drugega ko eno bitje, da nima v mislih več ko eno misel, v srcu več ko eno željo in v ustih le eno ime: ime, ki nenehoma izvira, kakor vir studenca iz globine duše, ki privre na ustnice in ki ga človek izgovarja, ponavlja in neprestano mrmra kakor kakšno molitev.

Ne mislim pripovedovati najine zgodbe. Ljubezen ima samo eno, vedno isto. Srečal sem jo in vzljubil. To je vse. In eno leto sem živel od njene nežnosti, v njenem objemu, od njene ljubeznivosti, v njenem pogledu, v njenih oblačilih, v njeni besedi, ovit, zvezan in ujet od vsega, kar je prihajalo od nje, tako zelo, da nisem vedel, ali je dan ali noč, ali sem živ ali mrtev, ali sem na naši stari zemlji ali kje drugje.

Im potem je umrla. Kako? Ne vem, ne vem več.

Neki deževni večer se je vrnila premočena, in drugi dan je začela kašljati. Nekako teden dni je kašljala in legla.

Kaj se je zgodilo. Ne vem več.

Zdravniki so prihajali, predpisovali zdravila in odhajali. Njene roke so bile vroče, čelo žareče in vlažno, njen pogled sijoč in žalosten. Govoril sem ji, ona pa mi je odgovarjala. Kaj sva si pripovedovala? Ne vem več. Vse sem pozabil, vse, vse! Umrla je, prav dobro se spominjam njenega šibkega zdihljaja, njenega tako slabotnega zadnjega zdihljaja. Strežnica je dejala: »Ah!« Razumel sem, razumel!

Ničesar nisem več vedel. Ničesar. Videl sem duhovnika, ki je izgovoril besede: »Vaša ljubica.« Zdelo se mi je, da jo je psoval. Ko je bila mrtva, ni nihče imel pravice to vedeti. Spodil sem ga. Prišel je drug, ki je bil zelo dober, zelo mil. Plakal sem, ko mi je pravil o njej.

Vprašali so me tisoč reči glede pogreba. Ne vem več. Spominjam se pa prav dobrih krste in zamolklih udarcev kladiva, ko so jo zabivali vanjo. Ah, moj Bog!

Zagreblj so jo! Pokopali! Njo! V jamo! Nekaj oseb je prišlo. Prijatelji. Pobegnili sem. Bežal sem. Dolgo časa sem blodil po ulicah. Potem sem se vrnil domov. Drugi dan sem se odpravil na potovanje.

Včeraj sem se vrnil v Pariz.

Ko sem spet zagledal svojo sobo, najino sobo, najino posteljo, najino pohištvo, vso to hišo, kjer je ostalo še vse, kar ostane od življenja bitja po njegovi smrti, me je obšla tako močna bol, da bi bil malone odprl okno in se pognal na cesto. Nisem mogel več ostati sredi teh reči in zidov, ki so jo obdajali in ščitili in ki so morali hraniti v svojih neopaznih drobnih delcih na tisoče atomov nje, njenega mesa in njenega diha; pograbil sem klobuk, da bi pobegnil. Ko sem prišel do vrat, sem moral mimo velikega ogledala v veži, kamor ga je bila dala postaviti, da se je v njem lahko vsako jutro pogledala od nog do glave, ko je šla z doma, da je vi-

dela, ali je bila vsa njena oprava v redu, ali je bila vsa čedna in zala, vsa od čevljev do klobuka.

In ustavil sem se pred tem ogledalom, ki se je v njem tolikokrat zrcalila. Tolikokrat, tolikokrat, da je moralo še hraniti njeno podobo.

Stal sem vzravnal pred njim in drhtel, oči pa sem imel uprte v gladko steklo, ki je bilo prazno, a jo je prej vsebovalo vso, jo imelo kakor jaz, kakor moj strastni pogled. Zdelo se mi je, da ljubim to ogledalo, po- božal sem ga — bilo je mrzlo! Oh, spomin, spomin! Nesrečno zrcalo, žgoče, živo, strašno zrcalo, ki je vzbujalo v meni toliko muk! Srečni ljudje, katerih srce pozabi kakor ogledalo, kjer se zasvetijo in izbrišejo odsevi, vse, kar je bilo v njem, vse, kar se je pred njim odigralo, vse, kar je gledalo in kazalo v svojem nagnjenju in svoji ljubezni. Kako trpim!

Šel sem iz hiše in proti svoji volji in brez zavesti zavil proti pokopališču. Našel sem njen preprosti grob, marmornat križ s temile besedami:

»Ljubila je, bila ljubljena in je umrla.«

Bila je tu, spodaj, strohnela! Kakšna groza! Davil sem se v solzah s čelom na zemlji.

Dolgo, dolgo časa sem ostal. Potem sem se zavedel, da se dela mrak. Tedaj se me je polastila čudna, nemurna želja obutanega zaljubljenca. Hotel sem prebiti noč blizu nje, poslednjo noč, da bi jokal na njeni gomili. Toda videli me bodo in me preganili. Kaj naj storim? Postal sem prekanjen. Vstal sem in začel bloditi po tem mestu pokojnih. Hodil sem, hodil. Kako majhno je to mesto v primeri s tistim, v katerem živijo! Pa vendar koliko več je teh mrtvih ko živih! Nam so potrebne visoke hiše, ulice, toliko prostora, za štiri rodove, ki zrejo hkrati dan, pijejo studenčnico in vino ter jedo krvh z ravnih.

In za vse rodove mrtvecev, za vso verigo človeštva, ki je segala do nas, skoraj nič! Zemlja jih spet sprejme vase, svet jih pozabi in zbrise s tal. Zbogom!

Konec pokopališča sem iznenada zapazil zapuščeno pokopališče, tisto, kjer so se že stari pokojniki nehali mešati z zemljo, kjer so križi odgniti, kjer bodo jutri shranili poslednje mrtvece. Bilo je polno divjih rož, visokih črnih cipres, žalosten in veličasten vrt, ki ga hrani človeško meso.

Bil sem sam, čisto sam. Počeni sem za zeleno drevo. Ves sem se skril med debelimi, temnimi vejami.

Tako sem čakal in se oklepal debela kakor brodolomec svoje razbitine.

Ko je noč postala črna, zelo črna, sem zapustil svoje skrivališče in začel potihoma in polahko s počasnimi koraki hoditi po tej zemlji, polni mrtvih.

Taval sem dolgo, dolgo, dolgo. Nisem je več našel. Z iztegnjenimi rokami in z odprtimi očmi, zadevajoč se z rokami, nogami, s koleni, s prsi in celo z glavo ob gomile, sem hodil, ne da bi jo našel. Iskal in tipal sem

kakor slepec, ki išče pot, tipal kamne, križe, železne rešetke, steklene krone, krone iz ovenelega cvetja! S prsti sem čital imena tako, da sem z njimi tipal črke! Kakšna noč, kakšna noč! Nisem je mogel najti!

Nobene mesečine! Kakšna noč! Bal sem se, groza se me je lotevala na teli ozkih stezicah, med dvema vrstama gomil! Gomile, gomile, gomile! Povsod same gomile. Na desni, na levi, pred menoj, okoli mene, povsod gomile! Sedel sem na eno izmed njih, zakaj nisem mogel več hoditi, tako so mi kolena klecala. Slišal sem, kako mi tiče srce! Slišal sem pa še tudi druge reči! Kaj? Zmeden, neporisen šum! Ali je bil v moji zmedeni glavi ali v neprodni noči ali pod tajinstveno zemljo, pod zemljo, posejano s človeškimi trupli? Gledal sem okoli sebe.

Kako dolgo sem ostal tam? Ne vem več. Bil sem ohromel od groze, pijan od strahu, toliko da nisem tulil, pripravljen da umrem.

Iznenada se mi je zazdelo, da se je marmornata plošča, na kateri sem sedel, pričela premikati. Zares, premikala se je, kakor bi jo nekaj dvigalo. Skokoma sem se pognal na sosadni grob in videl, da, videl, kako se je kamen, ki sem ga zapustil, obrnil pokonci: prikazal se je mrtvec, gol okostnjak, ki ga je s svojimi ukrivljenimi rameni odvalil. Videl sem, videl prav dobro, četudi je bila noč zelo temna. Na križu sem lahko čital:

»Tu počiva Jacques Olivant, umrl v enainpetdesetem letu starosti. Ljubil je svoje, bil pošten in dober, zato je tudi umrl v božjem miru.«

Medtem je tudi mrtvec prečital besede, napisane na križu. Potem je pobral na poti kamen, majhen oster kamen, in začel skrbno drgniti tiste besede. Počasi jih je vse izbrisal, zroč s svojimi praznimi očmi na mesto, kjer so še pred kratkim bile vklepane; in s koncem kosti, ki je bila nekoč njegov palec, je z žarečimi črkami, kakršne se naredijo na zidu, če podrgnemo po njem z vžgalico, napisal te besede:

»Tu počiva Jacques Olivant, umrl v enainpetdesetem letu starosti. S svojimi okrutnostmi je pospešil smrt svojega očeta, da bi dedoval po njem, trpinčil svojo ženo, mučil svoje otroke, goljufal sosede, kadarkoli je mogel, in klavrno umrl.«

Ko je končal svoje pisanje, je mrtvec nepremično gledal svoje delo. In ko sem se ozrl, sem opazil, da so bili vsi grobovi odprti, da so vsi okostnjaki vstali iz njih, da so vsi izbrisali laži, ki so jih bili sorodniki napisali na nagrobne spomenike. Potem so nanje napisali resnico.

In spoznal sem, da so vsi bili mučitelji svojih bližnjih, da so bili polni sovraštva, nepoštenjaki, hinavci, lažnivci, lopovi, obrekovalci, zavistneži, da so kradli, goljufali, uganjali različne nepoštene posle in odurne reči, ti ubogi očetje, te zveste žene, ti vdani sinovi, te mlade nedolžne deklice, ti vrli trgovci, vsi ti brezma- dežni moški in ženske.

Solnčni dnevi

in lepo poletno vreme imajo velik vpliv na modo.

Vse izložbe so že polne novih lepih tkanin. Letos so posebno moderni deseni z rožami, pikami, progami itd. Ali vse te živahno in pisano pobarvane in tiskane tkanine imajo polno vrednost samo tedaj, če so njih barve stanovitne na solncu in pri pranju. Znano je, da so z Indanthren-barvami pobarvane in tiskane tkanine neprekosljivo stanovitne pri pranju, na solncu in pri nošnji. Najboljše jamstvo za to stanovitnost je znani Indanthren-znak na blagu.

Indanthren

Zahtevajte ga vselej, kadar kupujete tkanine iz bombaža, umetne svile in platna. Oglejte si lepe Indanthren-izložbe.

Vsi hkrati so zapisali na grobu svojega večnega bivališča kruto, strašno in sveto resnico, ki jo je ves svet prezrl, kakor bi je na zemlji ne bil videl.

Mislil sem si, da je gotovo tudi ona izbrisala svoj napis. In stekel sem brez strahu mimo teh napol odprtih grobov, mimo razpadajočih trupel, mimo okostnjakov proti njej, zakaj vedel sem, da jo takoj najdem.

Od daleč sem jo spoznal, ne da bi bil videl lice, ovito z mrliškim prtom.

In na križu iz marmorja, kjer sem malo poprej čital: »Ljubila je, bila ljubljena in je umrla,« sem zdaj čital: »Šla je neki dan na izprehod, da je varala svojega ljubimca, v dežju se je prehladila in potem umrla.«

Zdi se mi, da so me ob svitu nezvestnega odnesli od gomile.

(Prev. G. P.)

Duhovni, sodniki in detektivi v Abesiniji

Abesinija je edina krščanska država v Afriki. Ko je arabski osvovjalec Mohamed Granje preplaval Afriko s svojimi četami, je bila Abesinija edina država, ki je ni mogel zavzeti.

Vero v Abesiniji bi najlažje primerjali s krščanstvom v aleksandrijski dobi. Poleg obhajila pod obema podobama imajo Abesinci židovsko obrezovanje. Poleg Kristusa slave Marijo in svetnike. Najsvetejša pa jim je skrinja zaveze, ki so jo povzeli iz židovske vere.

Pri božji službi si stojijo moleči duhovni nasproti. Njih obleka je zelo pisana. Nad belim oblačilom nosijo raznobarna ogrinjala, na glavi pa

mitri podobno pokrivalo iz pozlačene bakrene pločevine. V rokah imajo pisane solčnike, ki so v orientu že od davnih časov znamenje dostojanstva. Pred vrstami duhovnov stoje debteri, pismouki, v belih haljah, s poduhovljenimi obrazy. Opirajo se ob klečalnike in drže v rokah zvitke, na katerih so napisane molitve. Nekaj teh pismoukov ima okoli vratu srebrna, gongom podobna tolkala. Po kratkem uvodu se začuje prvi zamolkli glas tolkala. Potem začno duhovni prepevati psalme. Čedalje glasnejše so svete pesmi in nato zaplešejo duhovni po taktu godal, ki spremljajo psalme. Tako je pel in plesal nekoč kralj David pred skrinjo zaveze.

Iz stare zaveze so tudi glavni abesinski zakoni. Mojzesova zapoved »Okoli oko, zob za zob« velja še dandanes v Abesiniji. Ubijalca ubijejo sorodniki žrtve z meči na trgu, ki je nedaleč od neguševe palače. Sodbo izrekajo najvišji sodniki, ki se imenujejo »neguševe usta«. Tistega, ki je ubil svojega sovražnika s kamnom, obsodijo na smrt s kamenjanjem. Zelo hudo kaznujejo Abesinci tatove. Če se kdo večkrat izpota nad tujo lastnino, mu odsekajo roko. Evropecem se utegne zdeti to kaznovanje okrutno, toda pomisliti je treba, da je prav zaradi takih kazni v Abesiniji le malo tatvin.

Veselo poglavje zase je abesinska kriminalna policija. Da odkrijejo zločinca, se v Abesiniji poslužujejo »lebaše« — iskalca tatu. Kdor je bil okraden, se obrne na uradno določene detektiva. Navadno je to prebrisan možak, ki ima celo kopico najetih dečkov. O teh dečkih pripovedujejo prave čudeže. Ko plača okradenec svoji izgubi primerno nagrado, se začne prejšnji ali slej iskanje tatu.

Navadno mine dotlej precej časa, ko detektiv razpošlje svoje dečke ali pa vpraša za nasvet kakšnega tatu, ki je v njegovi službi. Kadar odkrije, kdo je tat, se začno pravi obredi. Dečku, ki mora igrati vlogo iskalca tatu, privežejo okoli pasu dolgo vrv. Na tej vrvi ga drže kakor lovskega psa. Detektiv mu sledi na mezu, za njim pa gre še kopica ljudi.

Najprej odvedejo dečka na kraj, kjer je bila roba ukradena. Tu mora počepniti. Potem mu vtaknejo v usta vodno pipo in natresejo na tleči tobak najprej belega, potem pa črnega prahu. Navadno vzamejo opij ali pa kakšno bolj nedolžno mamilo, ki razvname pijanemu dečku domišljijo. »Nedolžni deček« nekajkrat potegne iz pipe in s tem se začne skrivnostni del obreda. Zanimivo je, da mislijo Abesinci, da bi vse iskanje nič ne pomagalo, če bi deček že »poznal ljubezen«. Deček začne drhteti, zavija oči in na ustih se mu nabere pena. Znenada plane kvišku in vsi navzoči padejo po tleh, kakor bi bila strela udarila vanje. »Iskalec« gre zdaj z možem, ki ga drži na vrvi — po mnenju Abesincev — naravnost po sledi zločinca. To je časih seveda na kilometre daleč. Izenada obstane. Spet padejo vsi spremljevalci po tleh. Če kdo obstane, plane deček, »ki še ne pozna ljubezni«, po njem in ga začne obdelovati z vrvjo, dokler se tudi on ne vrže na tla. Potem se iskanje nadaljuje. Vse se spet dvigne in gre po sledu, dokler ni odkrit tat ali pa njegovo gnezdo. Če detektivu že prej ni bilo mogoče odkriti tatu, žene deček spremljevalca tako daleč, da pridejo do kakšne vode, potoka ali jarka, kajti potem je čarovnija premagana. Iskalec po mnenju Abesincev ne sme stopiti čez vodo. Ob

njenem bregu pade na tla in globoko zaspi. Če plača okradenec še enkrat nagrado, se iskanje ponovi, drugače se pa vse izgubi v pesku.

Če pa zavije »nedolžni deček« v lušo domačina, ki ni s tatvino nič v zvezi, utegnejo biti posledice za osumljenca prav nerodne. Vsekakor ima precej težav, preden opere sum s sebe. Najbolje stori, če plača prostovoljno odkupnino.

Kakor se vidi, je torej posel iskalcev tatu prav dobičkososen. Njega dni so smeli uprizarjati take obrede tudi takrat, kadar je bil osumljenec Evropec, za vlade cesarja Menelika pa so evropski poslaniki dosegli, da so Evropece pri takih iskanjih izvzeli.

Ali ste še

praznoverni?

Praznoverni? Ne! Na polaganje kvart ne daste prav nič, astrologiji in branju z roke se smejete. Strah vas ni nikoli...

Tako in podobno govori velika večina ljudi. Pa je vendar nekaj čudnega s praznovernostjo. Mislimo, da smo se je otrešli, pa se je vendar nismo. Še marsikaj nam je ostalo, bodisi iz navade, časih iz spominov na mladost. Še dandanes je obilo doraslih ljudi, ki se ničesar ne boje, pa se vendar pomišljajo, preden stopijo na temen hodnik, ker se v njih srcu zbudi spomin iz mladosti na »črnega moža«, ki jim ga je vcepila nespametna mati ali vzgojiteljica. Ta »črni mož« je bil priljubljeno sredstvo za pomirjenje preveč živnega otroka, toda hkratu tudi zelo škodljivo sredstvo.

Toda razen tega je še obilo praznovernja, ki se ga niti ne zavedamo. Če rečemo človeku, ki kihne, »Bog pomagaj«, povemo s tem nehoti star zagovor proti hudobnim duhovom, le da je nekdanja mistična vsebina teh besed že davno pozabljena. Tudi s pozdravom je nekaj podobnega, ali pa s čestitanjem. In vendar: če gre za kaj velikega, srečamo v vsakdanjem življenju še dosti ljudi, ki se naravnost boje čestitk. Kar groza jih obide, če jim kdo pred dolgim potovanjem ali veliko kupčijo želi srečo. To je znani nauk o »nasprotstvu«. Komur želimo srečo, ta ima smolo, in komur želimo smolo, ta ima srečo.

Sreče pač ne smemo klicati.

Najbolj razširjeno je še praznovernstvo v nekaterih poklicih, zlasti v tistih, ki so časih združeni z nevarnostjo. Mornarji so n. pr. že od nekdaj zelo praznoverni. Dandanes pa se hvala bogu skoraj ne more več zgoditi, da bi se na modernem oceanskem parniku pokazal v starinsko obleko oblečen možic — Aliasver.

Še dosti bolj razširjeno je praznovernje med igralci in artisti. Nihče izmed njih noče imeti garderobe s številko trinaest, nihče ne mara potovati na petek ali pa celo ta dan imeti premiere.

Ali je že kdo kdaj poizkusil v gledališču med predstavo ali izkušnjo veselo žvižgati? Potem je imel srečo, če ga niso igralci napadli s stoli. Žvižganje v gledališču je zelo zasovraženo — iz praznovernja.

Drugo praznovernje je izginilo, kar so uvedli v gledališčih električno razsvetljavo. Prej, ko so garderobe razsvetljevali še z voščeniimi svečami, ni ušel brez kazni tisti, ki je prižgal svojo svečo na tovariševi ali pa tovarišu luč upihnil.

Da so športniki še dandanes praznoverni, je najlepši dokaz »maskota«, ki jo vidimo skoraj v vsakem avtomobilu.

Mačke so še zmeraj zelo razkričane, zlasti če so črne. Toda čedalje manj ljudi je, ki bi se ob pogledu na mačko zgrozili in začeli šepetati: »Mačka, — na desno, kar je hudega« ali »mačka z leve — dobro bo«. Nekateri so se časih celo trikrat obrnili na peti in pljunili na tla. Tudi mrtvaški spreved ni več takšna nesreča, kakor je bil nekoč.

Tako živi v navadi še obilo starega praznovernja, starih ostankov šeg in malikovanja. Dokler bo ostalo vse samo igra, navada, ki jo zna razum ukrotiti, je dobro, — toda gorje tistemu, ki začenja praznovanju verjeti. Tu je meja, ko izgubi človek svojo prosto voljo in se poniža do sužnja moči, ki obstoje samo zaradi tega, ker on vanje verjame. Tu se začenja meja tistih, ki se po zakonih praznovernja igrajo s svojo srečo in nesrečo. Kajti ti ljudje so zmožni, da na primer na številko svoje garderobe stavijo vse svoje premoženje in ne uredijo najvažnejših zadev svojega življenja po razumu in volji, ampak po temnih zakonih zmešanega praznovernja.

Vremenska napoved za dolga doba

Odkritje ameriškega meteorologa.

Sanje znanstvenikov, da bi napovedovali vreme za sto in še več let naprej, se bodo menda uresničile, ker je dr. Charles G. Abbot, tajnik Smithsonianovega zavoda, odkril teorijo, ki jo je vsaj delno lahko potrdil z dokazanimi dejstvi. Po sporočilih tega znanega znanstvenega zavoda je dr. Abbot napravil na podlagi svojih raziskovanj leta 1933. vremenske napovedi za leta 1934., 1935. in 1936., ki so jih zapečatili in spravili, da bodo preizkusili, ali se bodo uresničile. Za leto 1934. so zdaj že odprli njegovo prerokovanje in ga preizkusili. Pri tem se je pokazalo, da so se njegove napovedi do pičice uresničile.

Abbot je napravil svoja prerokovanja na podlagi odkritja enakega cikla solčnega izžarevanja, ki se ponavlja vsakih tri in dvajset let in je v zvezi z vremenom.

Po natančnih ugotovitvah vremena v takem razdobju bo brez nadaljnjega mogoče napovedati vreme za naslednje razdobje, ker se vreme zmeraj ponavlja. Razen trindvajsetletnega razdobja pa mora biti po Abbotovem opazovanju še neko šestinštiridesetletno razdobje. Lokalne motnje, tako pravi meteorolog, sicer lahko vplivajo na potek vremena in povzročijo majhne izpremembe, vendar pa upa, da bo lahko tudi te neznatne razlike še odstranil po daljšem študiju.

Če bi bila Abbotova teorija znana pred tridesetimi leti, bi bili meteorologi lahko napovedali suho razdobje

na ameriškem Zpadu, ki je povzročilo toliko zla. Zdaj lahko pričakujemo podobno sušo sredi petdesetih let.

Abbotova prerokovanja za lansko in letošnje leto so še zapečatena v blagajni Smithsonianovega zavoda. Radovedni smo, ali se bodo tudi uresničila. Za lansko leto bomo to nedvomno prav kmalu zvedeli.

Zgodba o samokresu

Puškar stoji v svoji trgovini in strmi v šipe, ob katere peliska dež. »Nemarno vreme,« si misli. »Kdo bi ob takem kupoval!«

Po cesti hodijo mimo množice glasno govorečih ljudi in se obkladajo s svojimi krilaticami. Še dež jih ne moti.

»Sreča, da je politika na svetu!« si misli puškar. Kdo bi sicer kupoval samokrese? Ti prismojenci, ki se nikdar ne počutijo varne, so poštenemu trgovcu še zadnji up in nada!«

Vrata se odpro in neki gospod stopi v trgovino. Velik je, slok, negovan. Njegova obleka je videti, kakor bi jo bil napravil prvovrsten krojač, čeprav ni več čisto nova. Nič posebnega ni sicer na tem gospodu. Samo oči! Iz oči mu seva nekaj, kar puškar iz svoje dolgoletne skušnje dobro pozna. Pripravljenost na vse sije iz teh oči, tista pripravljenost, ki je doma samo v spodnjem sloju človeške družbe.

»Bandit,« si misli puškar. »S čim smem postreči?« vpraša glasno.

Tujec zahteva mirno: »Prosim, покаžite mi samokrese. Potrebujem dobro orožje.«

»No, prav,« si misli puškar in pri naša najlepše, kar ima v zalogi. Samokrese na bobnič, brovninge, belgijske vojaške revolverje. Arzenal morilnega orodja, nad katerim bi imel veselje najbolj razvajeni gangster ameriškega podzemlja.

Tujec si ogleda vsak kos posebej, težka revolverje v rokah, jih preizkuša. Puškar si misli: »Kaj mi mar, kakšne namene ima. Pošten trgovec sem. Opleniti misli kaj, morda kako banko. Poznamo te vrste ljudi. Ali pa tudi ne; prav za prav je bolj podoben trpinu. Morda ga je prevarila žena, pa bo zdaj prestrelil svoje družinsko življenje.«

Glasno pa je nadaljeval: »Tole je najboljši izdelek. Posebno precizen. Je pa nekoliko dražji.«

Tujec pa se samo smehlja. »Cena je postranska reč,« odgovori. »Samo da je zanesljiv!«

Puškarja je zona izpreletela. Sicer pa to ni prav nič čudnega, ob tej krizi mora človek izgubiti živce. »Seveda prevzamem jamstvo! Hočete morda orožje preizkusiti? V kleti lahko odaste nekaj poizkusnih strel.«

Tujec dene orožje iz rok. »Kako pa se samokres nabije?« vpraša vljudno.

»Začetnik,« si misli puškar. »Bržkone je ljubosumen, pa bo sprožil.«

Vzame iz škatle patrone in nabije samokres.

Tedaj vzame tujec orožje v roko, ga podrži na sence — in še preden mu more prestrašeni trgovec odbiti roko, sproži in se sesede. Vse skupaj ni trajalo več kot sekundo, in učinek je bil res prvovrsten. Mrtev.

Prodajalna se polni, tako polna je, kakor ni bila še nikdar, odkar jo je bil puškar odprl. Policija, mimoidoči, vreščeče ženske. Nekdo teče po zdravniku. Rešilni avto pridrevi. Toda samokres je bil vreden puškarjevega slavošpeva in je opravil svoje delo.

Stražnik preišče mrtvečeve žepe, zaradi papirjev. Ni jih našel in tudi denarja ni našel. Niti prebite pare. Mrtvec ni bil niti tako srečen, da bi bil orožje, ki ga je tako nujno potreboval, tudi v redu plačal.

»Seveda,« si misli puškar, »tako sem rekel, da je bandit. Se svojo smrt je moral ukrasti!«

Palma:

Pustolovska kardin nalova nečakinja

Leta 1660. se je zasidrala v marseillskem pristanišču luksuzna rimska ladja. Izhodišče je bilo pogrnjeno s perzijskimi preprogami. Dvorjani in paži, dvorne dame v belih atlasovih oblekah, zastopniki starega plemstva, vojaški dostojanstveniki v zlatih uniformah in mnogoštevilno služabništvo je pričakovalo odlične goste.

Z ladje so stopile tri srčkane, nekako desetletne deklice v rožastih oblekah. Obredno seznanjanje je bilo zaupano vzgojiteljici malega kralja »Sonca«, ki so jo bili že prej poslali v Rim, da bi naučila te tri deklice, in sicer Lavro in Olimpijo Mancini ter Lavro Martinozzi, nečakinje kardinale Mazarina, kakšne so navade in obredi na francoskem dvoru.

Kardinal Mazarin, ki je bil za časa detinstva kralja Ludovika XIV. ministrski predsednik, je imel veliko moč in je bil prav za prav vladar Francije. Bil je lep človek, poln moške sile, uglajenega vedenja, oprezen in zvit politik, bistrumen in vztrajen, toda brezobzirno lakomen. Nagrabil si je imetje 50 milijonov frankov, ki jih je namenil svoji rodbini.

S tem namenom je vabil v Pariz polagoma svoje nečakinje, ki jih je bilo sedem, in je vse sijajno omožil.

Zadnja je prišla v Pariz njegova nečakinja Marija Mancini. Ker ni bila lepa, je mati hotela, da bi postala nuna, toda Marija se je temu uprla, tako da so jo poslali namesto v samostan v plemenitaški penzionat na vzgojo. Ko ji je bilo osemnajst let, je prišla na dvor. Ni bila lepa, bila je strašno suha, rumenkaste polti in širokih ust. Vsak jo je na prvi pogled pomiloval. Neugodni vtisk njene zunanjosti pa je takoj izginil, ako se je

začela Marija pogovarjati. Marsikoga je očarala njena duhovitost in vsestranska izobrazba. Spuščala se je v polemiko celo s kardinalom in je vselej uveljavila svoje nazore, naj je šlo za filozofijo, politiko ali za vojno umetnost. Največja njena prednost je bil njen izredno prijeten glas, s katerim si je znala podjarmiti svojo okolico. To svojo lastnost je znala vedno najbolje izkoristiti in kmalu je postala dama, ki je čitala knjige mlade-

Ali ima
Vaše nalivno
pero čistilko?

Prozornost nalivnega peresa je praktična, ali edino tedaj, ako je tudi trajna. Automatska čistilka prozornega Pelikan nalivnega peresa je njegova sesaljka. Pri vsaki polnitvi nalivnega peresa se automatsko očisti rezervoar črnila s sesaljško.

Ako hočete kupiti prozorno nalivno pero, ki ostane prozorno in ima rezervoar čist kakor steklo automobila, ki nas štiti od vetra, potem si izberte Pelikan, katero se lahko nabavi v vseh specialnih trgovinah.

Pelikan
nalivno pero

Din 250-
Günther
Wagner & Co.,
Zagreb

Piše
takoj,
ne maše
nikoli!

Nalivno pero - tehnično popolno!

EAU DE COLOGNE

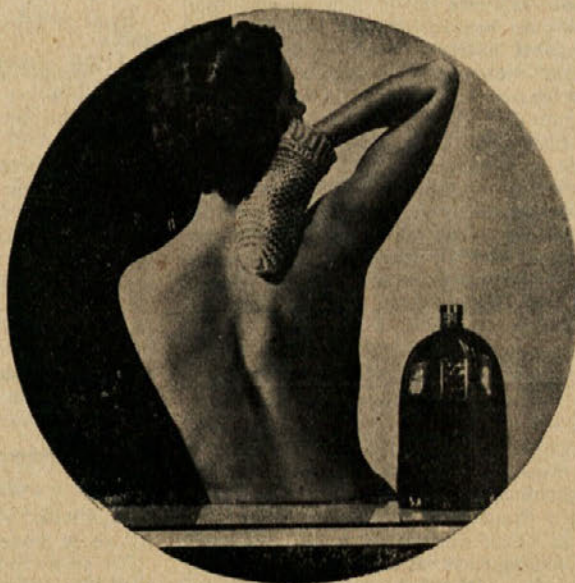
Soir de Paris

Nič Vas ne razvedri in ne poživi tako, kakor če se natarate z dobro kolonjsko vodo. Eau de Cologne Bourjois »Soir de Paris« ima v sebi razen klasičnih prvin najboljših kolonj, ki posebno poživljajo in zvišavajo odporno moč — tudi glavne sestavine parfuma »Soir de Paris«. Od njega ima izborni nežni vonj, ki se vsled telesne toplote tako lepo razvija. Ona deluje kakor pravi parfum, in vendar ne stane več od dobre kolonjske vode brez posebnega vonja.

1 liter	Din 300.—	½ litra	Din 175.—
¼ litra	» 100.—	⅓ litra	» 58.—
1/16 litra	» 34.—	1/32 litra	» 20.—

plus takse!

BOURJOIS
PARFUMEUR - PARIS

mu kralju. Ludovik XIV. je bil še pri dvajsetih letih docela pod varstvom svoje matere in kardinala Mazarina, ki se je trudil, da bi to odvisnost kolikor mogoče podaljšal. Zato mu je dal nelepo Marijo za družabnico. Duhovita Marija pa je, ne da bi vzbujala pozornost, dopolnjevala njegovo nalašč zanemarljivo izobrazbo in ni pri tem pozabljala, buditi pri kralju veselja do moči in zlasti — do življenja. Razmerje teh dveh mladih ljudi je začelo navzlic strogemu nadzorstvu polagoma vzbujati pozornost, tako da se je začelo šušljati o zakonu.

Toda kardinal je v svoji previdnosti hotel prekiniti njune stike. Po njegovem načrtu naj bi se kralj zaročil s savojsko princeso. Ko je šel kralj na ogled, ga je Marija spremljala in mu prigovarjala, naj si nevesto ogleda, kakšna je zjutraj, preden se lepo obleče in nakiti. V ženski zlobi mu je omogočila, da je to videl, nakar je kralj nevesto odklonil in se še bolj navezal na Marijo, ki je medtem postala lepa žena z vablljivimi oblikami. Kardinal Mazarin, ki mu ta izprememba ni bila pogodu, je menjaval svoje nečakinje v službi pri kralju in je slednjič Marijo čisto odstranil, podarjal njuno državnih razlogov ter zaročil Ludovika z Marijo Terezijo Špansko.

Po poreki s princeso je kralj pozabil Marijo. Marija je to krivico zelo težko prenašala. Peklo jo je občutje krivice in ljubosumnost jo je grizla. Zdelo se ji je, da ne bo preživela tega. Toda kardinal je spoznal situacijo, zbral okrog svojih nečakinj sijajno družbo ter izbral za Marijo člana najstarejšega rimskega plemstva, čednega neapeljskega kneza Lorenza Colonna. Kralj, ki mu je bila bližina bivše ljubice neprijetna, je trdno vztrajal na tem, da bi Marija zapustila Pariz. Jokaje je odšla Marija iz Pariza. V Milanu so potem na željo strica kardinala sijajno slavili njeno poroko in leta 1661. se je vrnila kot kneginja Colonna trajno v rodno mesto Rim.

Knez Colonna si je na vso moč prizadeval, da bi bila njegova soproga, navajena na kraljevski milji, v Rimu zadovoljna. V svoji palači je uredil življenje po francoskih običajih, prirejal je gledališke predstave, zlasti balet, hrupne intimne veselice, love itd. Marija se je hitro vživela v nove razmere in je bila morda leto dni celo srečna. Medtem je kardinal Mazarin umrl; v oporoki je zapustil svoje neizmerno premoženje sestrini Hortenziji, ki je bila omožena z markizom de la Meilleraie. Hortenzija, ki je bila nenavadno lepa, se je pripekljala v Rim k Mariji na obisk ter se udeležila sijajnih razkošnih slavnosti. Kakor se že včasih zgodi v knežjih rodbinah — sta se obe sestri nekega dne preoblekli v moško obleko in zbežali v bližnje pristaniško mesto Citta-vecchia, kjer sta si naročili ladjo v Marseille.

Pustolovsko potovanje kardinalovih nečakinj je povzročilo v Franciji silen hrup. Kmalu nato sta se sestri ločili. Hortenzija je obiskala Turin, nato London; povsod je kar slepila moški svet s svojo izredno lepoto in neizmernim bogastvom. Marija pa je krenila v francosko metropolo, na katero jo je vezal nepozabni roman ljubenzni do mladega kralja. Ludovik XIV. pa se je vedel odklonilno in niti sprejel ni svoje nekdanje prijateljice. Razočara-

na Marija je odpotovala v Belgijo ter se nazadnje zatekla v Španijo, da bi stopila v samostan po tako edinstveni, burni poti skozi življenje.

S tem se konča zanimivi in pestri življenjski roman Marije Mancini, kneginje Colonna. Kronika trdi, da je bila Marija, ko ji je bilo petdeset let, mnogo lepša ko v svoji mladosti.

Zanimivo je, da so na dan Marijinega rojstva napovedali zvezdogledi novorojeni deklici razburjeno življenje in to, da bo postala prijateljica samega kralja; toda kraljevska krona ji ne bo prisojena. Rekli so, da konča svoje življenje v samostanu, daleč od svoje domovine, docela pozabljena, toda notranje pomirjena, ker bo preživela življenje, kakršnega bi si ne mogel izmisliti romanopisec s še tako bujno domišljijo. In to prerokovanje se je čudovito izpolnilo. Zdi se, da je imel Shakespeare prav, ko je rekel: Če bi mi ne vem kako klesali svoje življenjske načrte kakor sirovo kamene, ne smemo pozabiti, da bedi nad vsakim človekom božanstvo, ki te načrte ravna in usmerja.

Fripominjam, da je ta življenjepis zgodovinsko resničen.

Friedrich Steiner-Iv. Vuk:

Slepci in miloščina

Iz zbirke: »Tako se Orient smeje«.

Nasredin Hodža, znameniti turški šaljivec, je nekoč, ko je odhajal iz mošeje, naletel na tri slepce, ki so ga s pohlevnim glasom prosili miloščine. Ogledal si je prosilce in vljudo rekel:

»Na, vzemi ta denar in ga pošteno razdeli med vse tri.«

Ni pa dal nobenemu nič.

Slepci, prepričani, da je eden izmed njih dobil denar, so se vsi prijazno zahvalili darovalcu in mu želeli Allahovega blagoslova.

»Hitro si razdelimo,« so rekli, ko je Nasredin Hodža odšel. »Ti, Hussein,« je rekel eden izmed slepcev, »razdeli, ker imaš denar. Pojdi in zamenjaj ga.«

Hussein je nevoljno odgovoril:

»Jaz nisem nič dobil. Meni ni dal denarja.«

»Seveda si dobil,« je zavpil drugi slepec. »Videl sem, kako ti je stisnil denar.«

»Pasji sin,« je zakričal zdaj Hussein. »Ti si dobil denar. Okradel bi naju rad.«

Tretji slepec se je zadrhl ves divji:

»Palota!... Hinavca! To delata samo zato, da bi obdržala denar. Ali opazoval sem vaju in dobro videl.«

Onadva slepca sta se še bolj razjezila. Vsi trije so se začeli psovati in zmerjati. Skočili so drug v drugega in se suvali. Najbrž bi se bili do smrti pobili, ako bi se ne bil nenadoma pojavil Nasredin Hodža in rekel:

»Drugikat, slepi bratci, odprite svoje oči tako, da boste videli in da ne boste drug drugega obdolževali. Saj vendar nobeden ni dobil denarja...«

Osramočeni s tem trpkim poukom, so se navidezni slepci porazgubili.

Na kolodvoru.

Potnik: »Vlak se je že odpeljal? Ali se je vozni red izpremenil?«

Vratar: »Da. Vlak vozi zdaj prej. Prej je vozil pozneje, toda pozneje bo vozil še prej.«

Razstava na velesejmu

Konec tega meseca se prične Ljubljanski spomladanski velesejem. Zal nam velesejem vobče ne prinaša takih koristi, kakor bi bilo v danih okoliščinah mogoče. Morda so tega krivi tudi razstavljalci sami, ki se ne potrudijo dovolj, da bi pokazali publiki res zanimive novosti. Smisel velesejma je namreč predvsem ta: pokazati publiki kolikor mogoče vse novosti, ki jih je spravila v zadnjem času trgovina in obrt na trg, ter publiko kolikor mogoče vsestransko orientirati in ji tako olajšati praktično in smotrno kupovanje. Prav to je v dandanašnjih dneh tako zelo potrebno, da se poprej vsak pouči o novostih sploh ter o njih kakovosti in praktičnosti. Znano je, da je marsikdo nezavpljiv do vsake novosti, in vendar kaže izkušnja, da uspeva le tisti, ki koraka vstric z novodobnostjo. Jasno je, da se mnoga novost izkaže za nepraktično. Zato je treba publiki omogočiti, da sama preizkusi in preudari. Tudi za tistega, ki ne namerava nič kupiti, je prav, če se o vsem pouči, bodisi da si s tem širi obzorje, bodisi da mu bo pozneje v nepričakovano korist. Za to je velesejem: ne toliko zaradi prodaje oziroma nakupa, kolikor za vsesplošno orientacijo publike. Tam je strnjeno toliko novosti, tam se lahko vsak tako lepo brezobvezno o vsem pouči, lahko primerja, vpraša in sam preizkusi, ter tako spozna, kaj mu prija in mu bo v korist.

Posebno se hoče letos potruditi stara znana tvrdka Ivan Jax in sin, trgovina s kolesi, s pisalnimi in šivalnimi stroji ter z motornimi kolesi, da na velesejmu zadovolji publiko in jo vsestransko orientira. Oglejte si bogato razstavo imenovane tvrdke na velesejmu v paviljonu F! Laikom in strokovnjakom bo ustreženo. Poučili se bodo lahko o bogati izbiri vseh predmetov, ki spadajo v področje imenovane tvrdke, in spoznali na tem polju mnogo preizkušeno dobrih novosti tekoče sezi. Tvrdka Ivan Jax in sin se hoče potruditi, da vsakemu, ki bo želel, razloži vse posebnosti različnih predmetov in vsakemu posebej postrže z nasvetom. Vsi, ki vas kaj zanima: ne bojte se in vprašajte, zato je velesejem! Z veseljem dobite odgovor, neglede na to, ali nameravate kaj kupiti ali ne! —

Tvrdka Ivan Jax in sin, ki je znana kot zelo solidna, bi vam bila v svoji panogi rada tudi vesten strokovnjaški svetovalec, zato hoče v ta namen izkoristiti predvsem Ljubljanski spomladanski velesejem 1936. — Razstavljeni predmeti bodo služili kot praktični primeri, in ker bo razstava dovolj bogata, se boste lahko na vse strani orientirali. Ne zamudite priložnosti!

Vsakdo, ki ga količkaj zanimajo novosti koles, motornih koles ter pisalnih in šivalnih strojev, naj si ogleda razstavo tvrdke Ivan Jax in sin na Ljubljanskem spomladanskem velesejmu 1936 in naj si da vse razloži!

Katehet: »Torej, Malka, kaj je zagrešil Adam?«

»Jedel je prepovedani sad.«

»In kako je bil kaznovan?«

»Moral se je oženiti z Evo.«

J 136

Celo otroci že vedo....

Če pere mamica s Schichtovim Radionom, ji gre delo hitro in brez truda izpod rok; in potem ni mamica prav nič utrujena — ampak je vedno tako dobre volje, saj je pranje s Schichtovim Radionom tako preprosto: Raztopi najprej Radion v mrzli vodi in ko raztopina s perilom zavre, kuhaj 15 minut. Nato perilo izperi najprej v topli, potem pa še v mrzli vodi — in perilo bo belo kakor sneg.

Schichtov RADION pere vse

R. Novotna:

Letalski znak

Antonio se je izprehajal po zasneženem Parizu in ni mogel razumeti, zakaj mora biti tako sam. Zavidal je mimo idoče dvojice, in če bi ga ne bilo sram njegove pomanjkljive francosčine, bi bil že davno nagovoril to ali ono lepotico, ki je hitela mimo njega.

Sele zdaj se je domislil, da bi bil lahko svoj prosti čas uporabil za učenje francosčine, nikar da ga je presedel v bodegah svojega rodnega mesta.

Zagledal se je v izložbo, napolnjeno z najrazličnejšimi nepotrebnostmi, ter premišljal, ali bi bilo bolje iti v Opero ali v biograf. Slednjič se je odločil, da bi bilo še najbolj zanimivo, posedeti v kaki prvovrstni kavarni.

Spomnil se je, da mu je dopoldne vratar hotela, kjer je stanoval, priporočil kavarno »Apollo« v najbolj prometnem okraju notranjega mesta, in zato se je takoj napotil tja.

Ko je odložil v garderobi zasneženi zimnik, se je zadovoljno nasmehnil in je blagoslovil dobro misel, ki ga je sem pripeljala. Toda njegov smehljaj se je izpremenil v trpko razočaranje, ko je videl, da ni mogoče najti niti edinega prostora sredi tega eldorada lepih žensk.

»Monsieur, potrudil se bom, da vam najdem prost stol, ker vsa miza itak ne bo kmalu prazna,« je rekel postrežljivi natak. In kmalu nato je prihitel vesel nazaj in rekel: »Prosim, idite za menoj, gospod. Tistale dama je dovolila, da prisedete.«

Antonio se je dami vljudno priklonil in je bil ves navdušen, da sme sesti k tako imenitni dami; sam bi se ne bil nikoli upal, če bi ne bila kavarna tako natlačena.

»Usoda?« je vprašal sam sebe in iskal pristno francoske fraze, da bi se ne osmešil že s prvim stavkom.

Gledal je njene negovane roke, bogato okrašene z najlepšim nakitom; slednjič je obvisel njegov pogled na verižici z nešt. vilnimi priveski — talismani. In ker se je med njimi najbolj videl zlat letalski znak, je Antonio hipno premagala pustolovska mi-

sel, da bi si prav ta filigranski komadič izbral za pretvezo, ki bi prekinila molčečnost dame.

»Milostiva se najbrže zanima za letalstvo,« je rekel z mirnim smehljajem.

»Iz česa sklepate?« je vprašala dama presenečeno in nežna rdečica jo je obliła.

»Dobro sem navezal,« si je mislil Antonio in nadaljeval glasno: »Vaš letalski znak na verižici, madame...«

»Ah...!« se je lahno nasmehnila in takoj utihnila.

»Škoda, da nisem bil to jaz, ki vam ga je mogel podariti,« je dejal Antonio, da bi se ne pretrgala nit začete pogovora, »sem namreč letalec.«

Skrivaj jo je pogledal, kako so učinkovale nanjo njegove besede.

»Italijanski?« ga je vprašala z oživelim zanimanjem.

»Madame je opazila mojo slabo izgovorjavo. Seveda, italijanski,« je hitel odgovorjati.

»Pa zakaj ne nosite uniforme?« Njen glas je zvenel tako začudeno, da se je zavedel, da se mora delati zelo brezbržnega, če ji hoče imponirati.

»Uniformo?« je počasi odgovoril. »Sovražim javno kazanje svojega poklica.«

»Ah... vi sovražite znak svojega dostojanstva?«

»Tega so krive ženske, madame... človek vzbuja preveč pozornosti sredi treznih civilistov, če ima na ramah in na prsih toliko zlata... in prav ti pogledi žensk... no, izkratka, mi letalci ne skušamo ugajati ženskam zaradi uniforme.«

Natak je izmenjal na mizi ležeče časopise, in čeprav se je pri tem mudil le malo več ko nekaj sekund, je zadostovala ta kratka doba, da mu je ostala dama odgovor dolžna.

»Če se zanimate za mednarodno letalstvo, madame, vam moje ime ne bo neznano,« je rekel z dobro navedeno skromnostjo, »sem pilot Pergoglio, madame.«

»Pilot Pergoglio?!« je vzkliknila dama in njena usta, pobarvana v obliko srca, so ostala od začudenja na pol odprta.

»Da, pilot Pergoglio,« je dejal kolikor mogoče še skromneje in povetil oči, ker se mu je to zdelo primerno.

»Če prav sodim, se prepričujem, da pridno berete časopise,« je rekel samoljubno in se lahno smehljaj, kakor gre slavnemu možu.

»Kdo bi ne čital o znanem pilotu Pergoglio!« je zardela dama. »Vem celo, da ste oženjeni s pevko Marijo Ferrari z Milanske Skale.«

»Čudno, kaj vse veste,« se je čudil Antonio, »i no — ženske!«

»Ampak pripovedujte mi, prosim, o svojem nedavnem letu v Kapsko mesto. Res, da to ni bilo preveč zabavno za vas, ko ste opazili, da vam pohaja bencin prav v trenutku, ko sta se kolesi vašega letala dotikali tako rekoč vrhov drevja v afriških džunglah... O, da, mojster, poznam to iz časopisov do podrobnosti! Toda vzlic temu bi rada to slišala iz vaših ust. No, kaj ste storili takrat v tistem tragičnem trenutku?«

Antonio je vzel svoj svileni robček in ga pritisnil na razpaliene dlani. Ne, to ni bil pravi povod, zakaj je nagovoril to krasno damo! Hotel se je zabavati na drug način, ne na ta, ki mu je postajal čimdalje neprijetnejši.

»Rad vam bom pripovedoval, kar boste hoteli, madame, toda ne tukaj, v tem ozračju. Lahko si mislite, da to okolje ni primerno, da bi govoril o najbolj kritičnih trenutkih, ko slišimo okrog sebe smeh brezskrbnih ljudi in gledamo škrlatni baržun globokih naslanjačev. Ali bi sprejeli moje povabilo za jutri popoldne ob štirih? Izprehajala bi se po Boulognskem gozdiču in v tej mirni samoti bi vam povedal, kaj preživlja pilot za volanom, če mu pohaja bencin nad afriškimi džunglami in če rjove pod njim divje zveri kakor za stavo, katera bo požrla uboge, neoboroženega letalca... In potem bi vas prosil, da bi šla to pripovedovanje, ki vam bo gotovo vzbudilo grozo, zapit v kak bar z intimno godbo in mračno svetlobo.«

»In vaša žena?« je mirno vprašala dama.

»Ne govorite o moji ženi!« je prosil in rotil Antonio. »Teško je povedati, kar mi je na srcu, toda povem vam samo to — nisem srečen v svojem zakonu.«

»Ubogi mojster!« ga je pomilovala dama in njene srčaste ustnice so postajale kakor razvijajoč se cvet.

»Torej pridete, kajne?« je prosil Antonio, in dama je molče pokimala.

»Oprostite, gospod, ali mi je čast govoriti z gospodom pilotom Pergoglio?« S temi besedami je stopil k Antoniju visok, močan mož ostrega profila in nič manj ostrega glasu.

»Seveda!« je rekel glasno Antonio in v zadregi dodal: »To se pravi...«

»Razumem... inkognito... to se samo po sebi razume, tako slaven letalec na tujih tleh...« Visoki mož se je zagonetno spalil.

»Gospod, ne razumem vas!... Kaj želite od mene? Vaša oseba me prav nič ne zanima... Zakaj ne odgovarjate?!... Prosim, odidite, mrzi mi vaše večno pačenje... Ali pa hočete morda moj avtoogram? Tega lahko dobite!«

Antonio je začel jemati svoj notes iz žepa, da bi iztrgal iz njega list. V trenutku, ko je nastavljal svinčnik, da bi se podpisal, ga je zadržala tujčeva roka.

»Poslušajte, gospod, za vaš podpis sploh ne gre. Vedite, da je pilot Pergoglio samo eden na svetu, in to sem jaz. In dalje vas hočem informirati, da bi vam bila moja žena Marija Ferrari, ki ste jo včeraj v kavarni tako izvrstno zabavali, odpustila vse pravljice o afriških džunglah in roparskih živalih, odpustila bi vam celo vaše povabilo v bar, toda zagrešili ste neko neopreznost, zakaj — pomnite: pilot Pergoglio je neizmerno srečen v svojem zakonu.«

K. M. N.:

Majhen je svet

Vso noč sem se vozil, in ko sem se zjutraj prebudil iz nemirnega spanja, se je že lesketalo sonce nad širo ravnino. Meni nasproti je sedel lepo oblečen moški srednjih let. Moral je vstopiti, ko sem jaz še spal. Zapustil sem oddelek, da bi se v umivalnici osvežil, in ko sem se vrnil, sem videl, da je bral moj časnik.

»Oprostite mi, — toda videl sem italijanski list...«

»Prosim, prosim. Kar berite ga! Ali ste tudi vi Italijan?«

»Ne. Pač pa sem živel precej let v Liguriji. Kakor v raju je bilo. Tudi moja žena si zmerom želi, da bi se vrnila tja.«

Bil je nenavadno zaupljiv in zgovoren človek, kakor so navadno vsi deželani, če se vozijo z železnico.

»Tudi moja žena je živela dolgo tam,« mi je rekel.

»Res?«

»Prav za prav je Nemka. Njeni starši so imeli v Monakovem veliko trgovino, toda inflacija jim je vse vzela. Ona je zato poskusila v Italiji dobiti službo in...«

O moji napeti pozornosti je mislil, da je radovednost, in zato je hitro začel:

»Precej mlajša je od mene. Upam, da bom v nekaj letih lahko pustil svojo trgovino in potem se bova lahko za stalno preselila v San Remo. Ona si namreč ničesar bolj ne želi.«

»V San Remo, ste rekli?«

»Da. Pred kakšnimi desetimi leti je bila tam pri neki plemiški družini v službi. Samo o tem sanja, da bi se tja vrnila. Takrat je bila še vzgojiteljica...«

Pred desetimi leti. Takrat sem bil komaj pet in dvajset. San Remo: mo-

ja mladost, morje, plavanje pred solničnim vzhodom, nočni izprehodi po polotoku, proti Svetemu Hilariju, divja simfonija lepote, vrtoglavoosti in sreče. Kaj mi tako stiska srce, kaj mi tako zadržuje grlo? Ne razumem več besed, ki jih pripoveduje moj sobesednik. Samo iz gibanja njegovih ustnic dojemam, da govori, toda njegov glas ne prihaja več do mojega ušesa. Izgubljam se v labirintu svojih spominov.

Takrat, ko sem bil pet in dvajset, sem zahajal zvečer rad na velike, zelene travnike in sanjal v zvezdnate noči, kakor bi stal na skakalnici, ki me bo zdaj zdaj vrgla v svet.

Zid, ki so ga zakrivala evkaliptova drevesa, je ločil travnik od razkošne vile. Odondod so prihajali otroški glasovi, ki so me prebujali iz sanj. Pogosto sem zlezal na nizki zid in zagledal tam razen obeh otrok ljubko, svetlolase dekle. Biti je morala vzgojiteljica. Nemško je govorila in z drobci nemščine, ki sem jih znal, sem ji časih rekel:

»Dober večer, gospodična!«

»Dober večer.«

»Lep večer je danes, ali ne?«

»Zelo lep.«

»Ob solničnem zahodu je bilo nebo kakor ognjeno morje.«

»Res.«

Z globokim pogledom me je prosila, naj ji za trenutek dovolim oditi. Potem se je vrnila k otrokoma, ki sta izrabila njeno odsotnost in začela plezati na cedre.

»Ali boste prišli še kaj na vrt, gospodična? Ko bosta otroka že v postelji...«

»Zakaj?«

»Toliko zvezd je noč...«

Prišla je. Sedela sva na zidu in se poljubljala pred neizmernim morjem, ki se je lesketalo v srebrni mesečini. Njene ustnice so bile vlažne in sveže kakor zoreč sad. Tesno sem jo stisnil k sebi in jo potem spet poljubil. Gledala sva si v oči in se smehljala.

Ljubezen je prišla šele pozneje. Najine oči so postajale čedalje bolj temne in nič več se nisva smehljala. Moje roke se je niso več upale dotakniti in ustnice so nama drhte. Neki večer je prišla moja roka in jo pritisnila k sebi, da jo je zbolelo. Kri mi je pognala v glavo ta kretnja. Polneti vonj prirode me je zmedel. Vrgla je glavo nazaj. Večni gib vseh žensk, ki se podvržejo zmagovalcu.

Ljuba, mala Ilza! Koliko večerov sva prebila tako pod pinijami, kolikokrat sva si prisegala večno ljubezen, kovala načrte, sanjala o potovanjih v daljine, tuje dežele in gasila žejo ustnic s poljubi...

Vselej si prihajala, ko sta otroka zaspala. Skril sem se za evkaliptova drevesa, planil iznenada tebi naproti, te pritisnil k sebi, — in oba sva od vznemirjenosti onemela.

Ali se še spominjaš, Ilza, najinega divjega tekanja po travnikih in morja, ki je bilo kakor veliko, srebrno jezero brez dna in konca? Toda nekega večera so bile tvoje sinje oči mokre. Ihteti si začela. Vzela si mojo glavo med dlani in poljubila moje oči, moje ustnice. Čutil sem na licih tvoje solze in toliko da nisem sam zajokal. Ničesar nisi mogla reči, samo ihtela si:

»Moj ljubi!... Moj ljubi!...«

To je bil najin zadnji večer. Nikoli več se nisva videla. Preden si šla, si vzela drobno, zlato verižico in mi jo obesila okoli vratu.

Že drugo jutro si se odpeljala. Hodil sem še po travnikih, z mrtvim srcem, kakor norec, in toliko da ni bilo mojega ubitega življenja konec. Dosti sem takrat mislil na smrt v sivih valovih.

Moj spremljevalec je naposled opustil misel, da bi me zapletel v pogovor. Tudi svojo zgodbo, ki je nisem do konca poslušal, je že povedal do konca. Molče se je zastrl skozi okno.

»Ali se peljete še daleč?« sem ga iznenada vprašal.

»Ne, samo še dve postaji. Nekaj opravkov imam tam.«

Vzdrl sem. Od utrujenosti? Od mraza?

»Oprostite,« sem iznova začel. »Ali se je morda vaša žena pisala Lilly Braun?«

Kar tako sem rekel to ime.

»Ne,« je odvrnil. »Ilza von Tannen.«

Čutil sem, kako me je nekaj izpreletelo. »Še nekaj bi vas prosil,« sem mu dejal. Biti sem moral zelo vznemirjen, ker me je tako začudeno gledal. Kakor v vročici sem segel za vrat, snel verižico, ki sem jo nosil že deset let, in jo pretrgal na dvoje. Polovico verižice sem dal njemu. »Prosim vas,« sem zajecjal, »izročite to le svoji ženi. To verižico sem dobil pred mnogimi leti nekje v dar. Srečo prinaša, vsaj meni jo je prinesla.«

Debelo me je pogledal.

»Res ne bi hotel... Nerodno mi je...«

»Zakaj?«

»Skoda je... To lepo verižico ste raztrgali...«

Držal je svojo polovico v rokah in ni vedel, ali naj jo spravi ali ne.

»Ni vredno besed,« sem rekel.

»Vaša žena si lahko napravi iz nje drobno zapestnico. Povejte ji, da vam jo je dal neki Italijan iz Genove, ki se je slučajno srečal v vlaku z vami.«

Podzavestno je ponovil: »Italijan iz Genove...«

Vlak je obstal na majhni postaji. Možak je zapustil oddelek, prej pa se mi je v zadregi še enkrat zahvalil. Gledal sem za njim, dokler ni izginil.

Zakaj sem to storil?

Gledal sem molče ostanek verižice, ki sem ga držal v rokah. Nekaj gramov zlata: vsa moja mladost. Zdelo se mi je, da se je moje življenje prav tako pretrgalo na dvoje kakor ta verižica.

Uboga Ilza! Zakaj sem iznova napravil most do nje, zakaj sem jo poklical nazaj v preteklost?

Samo iz okrutnosti, da bi jo užalostil?

Ali pa zato, da bi ji pokazal, da se nikoli ne bodo mogle raztrgati vezi, ki so naju družile...

Anekdote.

Uspešna vožnja.

Pisatelj Gottfried Keller, oče povesti »Romeo in Julija na vasi«, ki izide v naši založbi, se je nekega večera v čolnu peljal s prijateljem v Küsnacht, kjer je točil gostilničar izvrstno kapljico. Ko sta spet sedla v čoln, je bila že noč. Veslala sta vsak nekaj časa, toda vožnja se je vlekla v neskončnost in ni je hotelo biti konec. Na vzhodu so se že kazala znamenja novega dneva, pa še zmerom nista bila doma. Zato sta pustila veslanje in utrujena zaspala.

Ob sedmih zjutraj je prišel gostilničar iz Küsnachta v pristanišče in

**VZEMITE
FLIT
DA OHRANITE OBLEKO
PRED
MOLJI**

FLIT izdelan po znamenitih receptih — uničuje zanesljivo.

ZAHTEVAJTE IZREČNO FLIT V PLOMBIRANIH, ORIGINALNIH ROČKAH

zagledal pod pomolom čoln, v katerem sta spala njegova gosta.

V temi sta pozabila odvezati čoln in sta vso noč veslala na istem mestu.

Napoleon in njegovi generali.

Znano je, da je bil Napoleon prav majhen. Ker je bil še mlad, ga generali, ki so bili njemu podložni, niso prav radi poslušali. Ko se je hotel nekoč general Kleber upirati, je pa Napoleon izgubil potrpljenje in je dejal:

»General, kakor vidim, ste za glavo večji od mene. Če še enkrat ne boste mojih ukrepov brez besede poslušali, bo ta razlika izginila.«

In zaleгло je.

Rubens.

Nekega dne je vstal stari Rubens iz groba in prišel v Rubensovo dvorano dvornega muzeja.

»Zelo lepo,« je rekel, »toda povejte mi, gospod ravnatelj, kdo je vse to naslikal.«

Rokavica.

Tristan Bernard je nekoč srečal znanca. Ta ga je nekaj časa gledal, potem mu je pa rekel:

»Kaj pa pomeni to, mojster, da imate samo levo rokavico? Ali ste drugo izgubili?«

»Nasprotno,« odvrne Tristan Bernard, »samo eno sem našel.«

Ziegfield in plesalka.

Slavnemu ameriškemu gledališkemu ravnatelju Ziegfieldu je nekoč pisalo neko dekle, da bi rado postalo girl v njegovi reviji. Pismu je priložila tudi svojo fotografijo.

Ziegfield ji je takoj odgovoril, in jo prosil, naj se mu pride predstaviti drugi dan ob dvanajstih.

Gospodična je prišla, toda Ziegfield jo je sprejel z besedami:

»Kako? Saj pravkar bije poldne...«

»Prepozno ste prišli, dete moje!«

»Mislim, da bi bili morali priti takrat, ko ste se fotografirali,« je hladno odvrnil Ziegfield.

Girardi.

Znani dunajski igralec Aleksander Girardi je bil nekoč povabljen k igralki Schrattovi, prijateljici Franca Jožefa. Ko sta se najbolj vneto pogovarjala, je prišel cesar. Girardi je ves v zadregi utihnil in ni mogel izpregovoriti niti besede. Tedaj se je Franc Jožef obrnil k njemu:

»Hm, to je pa res čudno. Tako slaven igralec ste in na odru ste tako zgovorni, tu vam je pa beseda kar zastala.«

Pa je odvrnil Girardi:

»Radoveden sem, kako bi se šele vi vedli, ko bi sedeli skupaj s cesarjem.«

Nekega dne je prišel reporter velikega dunajskega dnevnika k Girardiju:

»Za vaš rojstni dan bi radi priobčili kaj zanimivega, res nenavadnega iz vašega življenja. Ali bi mi lahko kaj takega povedali?«

Girardi: »No, takoj vam povem nekaj prav zanimivega, nenavadnega. Nekoč sem se peljal s kolesom iz Ischla in sem iznenada srečal cesarjev voz. Prav tedaj pa se je eden izmed konj, ki so bili v vozu vpreženi, splašil. Hitro sem skočil s kolesa in konja ukrotil. Tedaj je stopil cesar z voza, me takoj spoznal, segel v žep in mi izročil zlato uro v dar.

Potem se je odpeljal dalje.

Ko je že izginil v daljavi, sem uro odprl, in glejte, v njej je bil že vrezan napis: »Mojemu rešitelju Aleksandru Girardiju.«

Španski in francoski zlatniki.

Vitez Rohan je bil strasten kvartač in je zmeraj igral s »solničnim kraljem« Ludovikom XIV. Nekoč je vitez izgubil precejšnjo vsoto in je hotel plačati svoj dolg s španskimi zlatniki, medtem ko je Ludovik zahteval francoske. Vitez ni rekel niti besede. Naštel je zahtevane francoske zlatnike na mizo, potem pa je, ne da bi bil z očmi trenil, pograbil španske zlatnike in jih zagnal skozi okno.

»Če vas kralj ne mara imeti,« je rekel, »vas tudi jaz ne morem potrebovati!« Po teh besedah se je priklonil in šel.

Ludovik odtlej ni nikoli več kvartal z njim.

Mesar in slikar.

Bogat mesar je prišel nekoč k slavnemu slikarju Corinthu, da bi se dal slikati. Imel je obilo denarja in zato je sklenil nekaj žrtvovati za umetnost. Corinth se je slikanja izprva branil. Mesar pa ga je tako dolgo obdeloval, da se je Corinth vdal. Zahteval je za sliko precejšnjo vsoto, in bogati mesar je priklinal. Preden je šel, je še vprašal:

»Mojster, kolikokrat bom moral priti, da boste dobro zadeli moje najbolj značilne črte?«

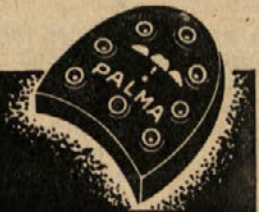
Ljubljeneec občinstva...

očara s svojim elastičnim korakom in sigurnim nastopom. Zvesti pomočniki pri tem so mu

PALMA

GUMI-PODPETNIKI
JUGOSL. IZDELEK.

Dobe se pri vsakem čevljarjem mojstru!

Gerhard Hauptmann in stražnik.

Lepe navade se čedalje bolj izgubljajo in spoštovanje pred veličinami izginja dan za dnem.

Prejšnji teden je odjezdil Gerhard Hauptmann v živalski vrt. Ves zamišljen je zajezdil na prepovedano pot.

Izenada je obstal pred njim stražnik, kakor bi bil iz tal zrasel.

»Menda ne veste, kdo sem?« ga je skromno vprašal pisatelj.

»O, že vem. Goethe ste, toda po tej poti vzlic temu ne boste jezdili!«

Pojdite po vsem svetu...

»Neugnani Kristijan,« mladi vojskovodja iz tridesetletne vojne, je bil v tiski in ni mogel nekoč plačati svojim vojakom mezd. Po naključju pa se je mudil prav tedaj v mestu Padebornu, kjer so imeli v cerkvi dvanajst velikih srebrnih kipov apostolov. Te je dal pretopiti in iz njih napraviti tolarje. »Prav se vam godi, apostoli,« je dejal, ko je vzel prvi tolar v roke, »tu ste čepeli, ko vam je bilo vendar ukazano: »Pojdite po vsem svetu!«...«

Corinth ga je dolgo gledal, potem pa je odvrnil:

»Hm, — dovolj bo, če mi boste poslali jutri za pol ure svoj frak!«

Prepozno.

Von Stephan, znani reorganizator nemške pošte, je bil nekoč na inspekcijskem potovanju po zapadni Prusiji. Prišel je v majhno mesto, kjer je hotel oddati na pošti brzojavko za svojo ženo.

Izenada pa je začel klopotati brzojavni aparat zraven okna, in preden je mogel uradnik skočiti k njemu, je že vzel Stephan trak v roke in presenečen bral.

»Pozor, tovariš!... Stephan se potika po okolici... V vsako reč vtika svoj nos!«

Stephan se je nasmehnil, se nagnil nad aparat in odtipkal pred začudenim uradnikom tale odgovor:

»Prepozno!... Tudi sem je že vtaknil svoj nos!...«

Dame, katere želijo imeti moderno frizuro tudi pri vlazi in vetru, uporabljajo **FIXIT-KREMO** z zlato etiketo. **Gospodje**, kateri želijo imeti lepo frizuro in pazijo na svojo zunanost, uporabljajo **FIXIT-KREMO** s srebrno etiketo. — **FIXIT** se dobi v vsaki drogeriji in parfumeriji.

Zahtevajte pri svojem brivcu **Fixit-kremo!**
Steklenice od 50 g 100 g 150 g
po 12 din 18 din 24 din

Preprodajalci visok popust! Zahtevajte cenik!

Samoprodaja za Dravsko banovino.

DOLINŠEK VITOMIR — CELJE

Za vsak srez se oddajo samoprodaje.

Poklon.

»Gospod, ne vem, kako bi se vam zahvalila, ker ste mi rešili življenje.«
»Ampak, gospodična, to ni vredno besede!«

V šoli.

Učiteljica je razlagala otrokom razliko med ošabno vrtnico in skromno vijolico.

»To je kakor ošabna oseba, ki gre po ulici, nikogar ne pozdravi, za njo pa majhna postava s sklonjeno glavico. Kaj je to, Anica?«

»Prosim — njen mož!«

Moderno dete.

Kuharica odhaja, ker se bo omožila. Mali Janko kriči za njo: »Kadar se boš ločila, pridi spet k nam!«

»Kdo izmed vas ve,« je vprašal katehet, »kako dolgo je ostal Adam z Evo v raju?«

»Do jeseni,« odgovori Mihec.

»Kako si prišel na to?«

»Prosim, jabolka niso prej zrela!«

»Stric, ti nisi oženjen?«

»Ne, otrok, zakaj pa?«

»Jejei, in kdo ti pravi, kaj moraš delati in kaj ne in kdaj moraš priti domov in take stvari?...«

Nikoli se ne ve.

— Ali si zadovoljen s svojo službo v meteorološkem institutu?

— Kakor se vzame. Nikdar se ne ve, kaj bo jutri.

In še ena.

Mr. Mc Pete se mudi v Londonu na obisku. Obiskati hoče nekega poslovnega prijatelja, ki stanuje v predmestju, in vpraša zato tramvajskega sprevodnika: »Koliko pa stane odtod do Picadillyja?«

»Štiri pennyje, gospod.«

To pa je mistru Mc Petemu preveč. Tramvaj se odpelje brez njega. Toda za njim se požene tudi Mc Pete. Njegove dolge škotske noge lete kakor blisk. Postajališče in še eno — Mc Pete je že sopihal kakor kovaški meh, potem pa vpraša brez sape:

»Koliko stane pa zdaj?«

»Šest pennyjev, gospod!« odvrne sprevodnik suho. »Tekli ste namreč v napačno smer!«

Prepametna je.

»Ti, zakaj se pa tvoja sestra ne omoži?«

»Zato ker je prepametna, da bi marala za tepca, ki bi jo vzel za ženo.«

Škotska.

Mister Brown se vrne iz Londona. Žal slabe volje. Prijatelj ga vpraša, kaj se mu je primerilo.

»Oh, včeraj sem bil v Londonu...« zastoka.

»Po opravih?«

»Ne, za zabavo!«

»Aha! Tako!... Hm, no, ali je bilo zabavno?«

»Ah, da — toda strašno drago...«

»Hm, denar za vožnjo, kosilo in...« — mister Brown iznova zastoka — »in še en šiling povrh!«

»En šiling povrh? Razen voznega listka in kosila? No, kaj si pa, vraga, počenjal?«

»Tiho!« šepne Brown ves pobit in se plašno ozre. »Tiho!« In potem šepne s povešeno glavo:

»Vino in ženske!«

Šale.

Mirko: »Zakaj hočeš prodati papigo?«
Janez: »Ker zmerom govori: Uči se, da ne boš padel! In jaz sem lani padel!«

V raju.

Mimica pride k materi:

»Mamica, kako je pa v raju?«

Mamica zastoka:

»Kakor pri nas, kadar je oče v pisarni, tvojih pet bratcev pa v šoli.«

Počitnice.

Za mestne otroke, potrebne oddiha, so določili kraj, kamor pojdejo čez počitnice. Tam iščejo zdaj družine, ki bodo vzele otroke v oskrbo. Občinski tajnik prebere zato v nedeljo po maši naslednji razglas:

»Vaščani, ki hočejo dobiti letos otroke, naj se oglase pri županu, ki jim jih bo priskrbel.«

Ločitev.

»Žena zahteva ločitev zakona, ker jo že dve leti hudo ignorirate.«

»Da jo ignoriram? Vidite, kako laže! Saj se že dve leti zanjo sploh ne zmemim!«

Nesreča.

»Z obema ženama sem imel smolo...«

»Res?«

»Da, prva mi je ušla...«

»In druga?...«

»Ta pa noče.«

»Ali je gospod Koprivec kaj v sorodu z vami?«

»Da, v daljnem sorodstvu je. On je tretji mož druge žene mojega prvega moža!«

12 dinarjev

Padeč.

»Kar je bil Smola obsojen zaradi ponarejanja tisočakov, je prišel že skoraj na psa.«

»Kaj pa dela zdaj?«

»Kovače!«

Nerodno vprašanje.

»Svojo ženo sem prvič videl pri nekem starinarju.«

»Koliko ste pa plačali zanjo?«

ŽENSKES BOLEZNI.

Pod ženskimi boleznimi se razumejo vse motnje v funkciji ženskih spolnih organov. Semkaj spadajo vnetja vsled nalezljivih spolnih bolezni kakor tudi vsled prehlajenja in anatomskih izprememb, nadalje nepravilna namestitve gotovih organov, zraščanje organov in stvarjanje novih delov. Razen tega prištevamo semkaj še različne nevrozne težave, motnje v obnavljanju tkiva in v obtoku krvi, kakor tudi težave vsled slabokrvnosti in splošne telesne slabosti. Vsled bližnje lege spolnih in prebavnih organov se zelo neugodno občutijo motnje v prebavi, zlasti zaprtje, vsled povečanega pritiska na ženske spolne organe. Vsaka ženska mora zato paziti na lahko in redno čiščenje brez pritiska.

Varovati se je težko prebavljivih jedil kakor tudi takih, ki dražijo čreva. Nadalje se je treba mnogo gibati, zvečer pa redno piti skodelico planinika-čaja, ki vsled svoje vsebine na grenkih snoveh, na natriju in eteričnih oljih pospešuje pravilno sestavo črevesnih sokov.

Gospa, 28 let stara, je trpela na trdovratni zapeki, črevesnih plinih in telesni napetosti. Mnogo let je uporabljala odvajalna sredstva, ki so vedno slabše učinkovale. Planinka-čaj je že v nekoliko dneh izdejstvoval lahko prebavo in redno čiščenje.

Reg. S. 529/36.

Kakor je potrebna za juho sol, prav tako je potreben za vsako kavo **»PRAVI FRANCK«**, ki se izdeluje iz cikorijske rastline, katero so že v starih časih cenili zaradi njenih zdravilnih lastnosti. Posebno ugodno deluje **»FRANCK«** na prebavne organe, na jetra in na ledvice. Zato bi ne smel manjkati v nobenem gospodinjstvu!

Zahtevajte od svojega čevljarja strokovno pričvrščevanje Palma Okma gumijastih podplatov in podpetnikov. Vi bodele nosili čevlje za štrpaci še samo s temi podplati in podpetniki, ker so trajni, lahki, elastični in nepremočljivi.

Banovinska tkalnica bosanskih in perzijskih preprog v Sarajevu

Vam nudi svoje prvovrstne ročne izdelke tudi na dolgoročno odplačilo.

Pismena naročila na naslov:

Tkalnica v Sarajevu, ulica 6. novembra, št. 11, ki daje tudi vse ostale informacije.

Prodajalnice:

Zagreb, Gundulićeva št. 3;

Beograd, Knez Mihajlova št. 53;

Dubrovnik, Placa kralja Petra.

Pazite
na
zaščitni znak

DOMAČI
IZDELEK!

Lepota oblik

povzdignjena s svetlobo in odbleskom, se združuje z nakitom cvetočega cvetja v izrazito lepoto.

Prav tako poživljajo sijajni lasje z odbleskom svojih valovitih kodrov frizuro in obraz.

Za plavolaske posebna vrsta **Schwarzkopf-Extra-Blond**, po kateri postanejo potemneli lasje spet svetli. Vrečica Din 5' - .

Dajte svojim lasem tak sijaj z redno nego s **Schwarzkopf-Haarglarzem**, ki je priložen vsaki vrečki **Schwarzkopf-Extra-Shampoona**

SCHWARZKOPF-SHAMPOON-EXTRA

Vrečica Din 4'50 v lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

HERSAN CAJ

DELUJE dobro pri želodčnih, jetrnih in ledvičnih boleznih.

POMAGA pri arteriosklerozi in hemoroidih.

LAJŠA muke in bolečine pri revmatizmu in putiki (gihtu).

BLAŽI bolečine pri mesečnem perilu in klimakteriju.

ODPRAVLJA

motnje pri ljudeh, ki se rede, in jih dela vitke.

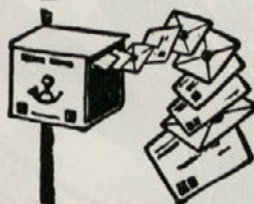
DOBI SE V VSEH LEKARNAH!

Vzorec Vam na zahtevo brezplačno pošlje

Radiosan Zagreb

Dukljaninova 1

Reg. s. št. 19.834 / 1933.

Da bo mogla ustreči vsem zahtevam svojih odjemnikov, je

KUVERTA

konfekcijska tvornica, družba z o. z.

V LJUBLJANI

modernizirala tovarniške naprave in povečala svoj obrat v na novo preurejenem poslopu

na Tyrševi cesti številka 67

nasproti mitnice.

Številka telefona **28-07**

**Več kilometrov
za manj
denarja**

**Sigurna
vožnja na - Pneu**

Rata

«Priatelj» izhaja vsakega 5. v mesecu.

Naročnina je:

Letno 12 števil revije «Priatelj» Din 62.—

Naročniški zbirnik je dobe za polovično ceno Din 32.—

10 mehko vezanih leposlovnih knjig (III. zbirka, 1000 strani) Din 100.—

10 mehko vezanih rodbinskih knjig (IV. zbirka, 1000 strani) Din 67.—

20 knjig in 12 številk «Priatelja» Din 199.—

Urejuje Emil Podkrajšek v Ljubljani. Odgovoren urednik Jos. Ošlak v Mariboru. Tiska Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavnik Jos. Ošlak v Mariboru. — Uredništvo in upravnništvo sta v Ljubljani, Dalmatinova ul. 10/I. Telefon 24-87

Ce se plačuje v obrokih, je mesečna naročnina Din 18.—

Za vezavo v platno po dva dela skupaj se doplača za vsako zbirko 60.—

Posamezna mehko vezana knjiga (100 strani) 30.—

Posamezna v platno vezana knjiga (200 strani) 60.—

Rokopisi se ne vračajo.